

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 27 och 28 april justerades.

§ 2 Anmälan om ändrad partibeteckning

Från Patrick Reslow hade följande skrivelse kommit in:

Till Sveriges riksdag

Anmälan om ändrad partibeteckning

Härmed vill jag meddela att jag har utträtt ur Moderaterna och inte längre tillhör Moderaternas riksdagsgrupp. Jag ska alltså vara riksdagsledamot utan partibeteckning under återstoden av valperioden.

Stockholm den 17 maj 2017

Patrick Reslow

Skrivelsen lades till handlingarna.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Erik Ottoson som suppleant i civilutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i civilutskottet

Erik Ottoson (M)

§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:498

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:498 Bredband till alla
av Magnus Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 juni 2017.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren samt tidigare inbo-
kade resor och arrangemang.

Stockholm den 17 maj 2017

Näringsdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från
Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM86 Meddelande om skydd för migrerande barn *KOM(2017)*
211 till socialförsäkringsutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Redogörelse

2016/17:RR4 till finansutskottet

Motion

2016/17:3721 till skatteutskottet

§ 7 Ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jord- bruksprodukter och livsmedel

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU21

Ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbrukspro-
dukter och livsmedel (prop. 2016/17:155)

föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 13.)

Försvarsutskottets betänkande 2016/17:FöU4

Vissa frågor om Försvarsmaktens personal
föredrogs.

*Vissa frågor om
Försvarsmaktens
personal*

Anf. 1 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Det betänkande som försvarsutskottet nu har tagit till kammaren handlar om den viktigaste länken i det svenska militära försvaret, nämligen dess personal.

Det är snart sju år sedan denna kammare beslutade att vilandeförklara totalförsvarplikten i Sverige, herr talman. Det gjorde vi år 2010. Så här i efterhand är det rätt många som uppfattar det beslut kammaren då tog som ett – ursäkta uttrycket – osedvanligt korkat beslut. Men det ska sägas att vi åren innan plikten avaktiverades hade en situation som präglades av att långt fler ville göra värnplikten än vi kunde bereda plats för, herr talman.

Det är nog en god svensk konstitutionell praxis att föredra frivillighet framför tvång mot medborgarna. Det brukar kallas proportionalitetsprincipen. Ganska snart blev dock bilden av övergången till frivillig personalförsörjning att vi i och för sig lyckades rekrytera en hel del soldater och utbilda dem – men inte behålla dem. År 2014 gjorde försvarsutskottet en egen, oberoende uppföljning av bemanningssituationen i den då fyra år gamla insatsorganisationen. Det visade sig ganska tydligt att vi inte lyckades att på frivillig väg rekrytera mer än i stort sett hälften av de soldater vi behövde.

Läggas till detta kan också att värnplikten innan den avaktiverades underminerades av en lång rad regeringar – de flesta faktiskt socialdemokratiska. På 1990-talet avskaffade vi repövningarna, vilket innebar att när en soldat väl var utbildad och lämnade regementet för muck skulle han eller hon aldrig mer komma tillbaka. Krigsförbandsövningarna fanns nämligen inte längre. Tidigt på 00-talet avskaffade vi både plutonsbefäls- och kompanibefälsutbildningarna, och under de sista åren med plikt – som då omfattade bara 10 procent av den manliga årgången – var bevakningssoldat den viktigaste befattningen bland de värnpliktiga. Det var en utbildning som inte ens kvalificerade till tjänstgöring i internationella insatser.

Vad lär man sig då av detta? Jo, herr talman, det finns ett gammalt gott uttryck som lyder: Ingen idé är så god att den inte kan förstöras under implementering. Det är nog viktigt att vi nu, när plikten åter är aktiverad genom regeringsbeslut våren 2017, erinrar oss just detta: Alla reformer har förutsättningar att gå snett i olika riktningar. Jag hoppas att både regeringen och Försvarsmakten som myndighet nu närmar sig ett system som ska bestå av både pliktjänstgörande personal och frivilliga med största ödmjukhet.

Det är väl inte minst mot den bakgrunden jag ändå måste uttrycka att det är anmärkningsvärt att regeringen väljer att inte förankra beslutet om aktivering av värnplikten i Sveriges riksdag, bland Sveriges folkvalda. Under många år stod den nuvarande försvarsministern i den här talarstolen i den här kammaren och angrep hårt det faktum att en alliansregering 2010, med fyra rösters marginal, beslutade om frivillig personalförsörjning. Nu kan jag konstatera att samma person, nu försvarsminister i den nuvarande regeringen, väljer att inte ens ta frågan till kammaren.

Någonstans kan jag också förstå – och nu byter jag ämne, herr talman, till veteranpolitik – att det finns socialdemokrater som har svårt att ta till sig tanken på en veteranpolitik just för militärer. Det är dock mer än svårt för mig att förstå att man också är avogt inställd till att ge de civilt tjänstgörande statstjänstemän som just nu finns ute i världen lika goda villkor som de militära veteranerna och den militära personalen.

Herr talman! Jag talade på ett seminarium för något år sedan där det också fanns en kvinna som tjänstgjort som ebolasköterska i Liberia. Hon berättade om sin arbetssituation – om sin ensamhet och utsatthet och om de fysiska risker som var förenade med hennes tjänstgöring, liksom det slitage hon upplevde. Det var för mig helt uppenbart att det var i stort sett på pricken det våra militära veteraner upplevt till exempel i Afghanistan.

Därför blir det svårt för mig att ni i arbetarrörelsen, som alltid har slagits för lika villkor för lika arbete, så konsekvent säger nej till rimliga villkor, rimligt stöd, rimlig hjälp och rimligt erkännande också när det gäller sjuksköterskor, brandmän, poliser och annan personal som tjänstgör på svenska statens uppdrag internationellt. Det finns många civila tjänstemän som har fått betala det yttersta priset för sin tjänstgöring utomlands, både i Afghanistan och nu senast i Demokratiska republiken Kongo. Vi känner alla till det tragiska som hände Zaida Catalán.

Dessa människor är utsatta, och jag tror att det är er plikt i denna kammarare att ställa upp och ge dem samma erkännande och samma stöd som våra militära veteraner.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 12.

Anf. 2 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Vi måste förhålla oss till verkligheten sådan den är. Det är rätt och riktigt inte minst när det gäller så viktiga och långsiktiga frågor som försvars- och säkerhetspolitiken.

En ny, försämrad normalbild har etablerats. Vi står inför ett försämrat säkerhetsläge i vårt närområde sedan några år tillbaka, och att stärka Sveriges försvarsförmåga är en av de viktigaste uppgifterna för oss politiker över hela det politiska spektrumet. Vi ser ett aggressivt Ryssland som blir alltmer auktoritärt och inte respekterar andra länders gränser. Det finns ett Europa före den illegala annekteringen av Krim och ett annat Europa efter den illegala annekteringen av Krim. Människor skadas och dödas genom främmande makts våld riktat mot Ukraina.

Utöver detta finns andra betydande orosmoment i omvärlden som påverkar Sveriges säkerhet på ett negativt sätt. Det handlar till exempel om utvecklingen inom EU och utmaningen från populistiska krafter, om en ny amerikansk administration i Washington DC vars säkerhetspolitiska linje ännu inte är helt tydlig – för att uttrycka det milt – samt om sönderfallet och radikaliserings i länderna i Europas södra grannskap.

Jag är därför stolt över att som moderat ha bidragit till att försvaret i vårändringsbudgeten får 500 miljoner kronor extra, här och nu. Moderaterna var i januari tydliga med att vi ville se mer resurser till försvaret under denna försvarsbeslutsperiod, varav 500 miljoner redan under 2017. Det blev som vi sa. Nu finns det anledning att vara pådrivande för fler åtgärder som stärker vår försvarsförmåga; det kommer Moderaterna att vara tydliga med i de fortsatta förhandlingarna om försvarsekonomin.

Herr talman! En helt central aspekt för att kunna garantera den svenska försvarsförmågan och stärka den operativa förmågan är att det finns en fungerande personalförsörjning. Detta gäller särskilt mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget. Vi kan också konstatera att den frivilliga personalförsörjningen inte har fungerat fullt ut som det var tänkt när den infördes. Detta måste vi vara tydliga med då det gäller att förhålla sig till verkligheten. Vi moderater har också varit självkritiska.

Moderaterna ställer sig bakom att plikten återaktiverats på sätt som nu sker och att en mindre del värnpliktiga kan komma att tas ut varje år för att komplettera dem som frivilligt söker sig till den militära grundutbildningen. Detta görs för att nå upp till det mål på 4 000 grundutbildade per år som Försvarmakten för närvarande anger som den önskvärda nivån.

Genom detta blandsystem av frivillighet och värnplikt skapas bättre förutsättningar för ett långsiktigt hållbart system. Förhoppningsvis kan värnplikten också leda till att fler får upp ögonen för möjligheten att efter avslutad utbildning ta anställning i Försvarmakten som heltids- eller deltidanställd soldat eller sjöman, och inte minst viktigt som hemvärnssoldat. Till det kommer ett behov av att få fler att välja officersbanan. I dag ser vi på grund av pensionering och annat en förlust av ca 200 officerare om året mot bara 150 som kommer in.

Det är dock viktigt att vara tydlig med att frivilligheten fortsatt ska utgöra grunden för försvarets personalförsörjning. Detta var också utgångspunkten för den utredning som i höstas presenterade förslaget om återaktiverad värnplikt. Frivilligheten garanterar att vi kan ha en hög beredskap och tillgänglighet med kompetenta förband som är väl samövade. Detta är något som är viktigt för att kunna ha en hög beredskap på exempelvis Gotland och på andra strategiskt viktiga platser. Försvarmaktens behov är det som måste vara grunden för personalförsörjningen.

I sammanhanget kan man också konstatera att den återaktiverade värnplikten heller inte löser problemet med personal som avslutar sina kontrakt i förtid. Därför måste Försvarmakten i framtiden förstärka arbetet med att rekrytera frivilliga som vill ta anställning som soldater eller sjömän i försvaret. Från Moderaternas sida har vi pekat på vikten av att försvaret kan erbjuda ett intressant helhetspaket för unga män och kvinnor som skulle kunna tänka sig att arbeta i Försvarmakten. Det handlar om allt från meningsfulla övningar till löner och förmåner.

Värnplikten gjordes vilande genom beslut här i riksdagen. En majoritet med en övertikt av tre ledamöter – jag tror att det var tre, herr talman – röstade för. Det var helt i enlighet med vad en tidigare enig försvarsberedning med ledamöter från alla dåvarande riksdagspartier föreslagit. Sedan dess har det från socialdemokratiskt håll, precis som kollegan Allan Widman framhöll, framförts klagomål på att ett sådant beslut fattades med en så pass liten övertikt. Men när man återaktiverar, herr talman, återkommer man från den rödgröna regeringens sida inte ens till riksdagen. Förändringen blir föremål för ett samtalssamkväm med försvarsministern på hans departement. Är det att visa parlamentet och riksdagen respekt?

Herr talman! Om några dagar är det den 29 maj och därmed veterandagen. Med stor stolthet kan jag konstatera att Moderaterna starkt medverkat till att riksdagen för en tid sedan uttalade som sin mening att detta bör bli flaggdag. Det är ett sätt att visa respekt för alla dem som tjänat Sverige och vår nations intressen både som militära och civila. Det ena partiet efter

det andra, med undantag för Vänsterpartiet, har också kommit att ansluta sig till denna hållning. Det är glädjande inte för min, mitt parti eller kamrarnas skull utan för att vi tillsammans hedrar och aktar våra veteraner.

Herr talman! Min kollega Jan R Andersson kommer i sitt anförande om en stund att utveckla de olika enskilda delarna i de moderata motioner vi väckt för att skapa en bra och fungerande personalförsörjning för Försvaretsmakten. För egen del yrkar jag bifall till reservation 5 från den samlade Alliansen.

(Applåder)

Anf. 3 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 1.

År 2010, när Sverigedemokraterna var nya i riksdagen, var vi ensamma om att vilja återinföra invasionsförsvar och värnpliktsutbildning. Vi blev hånade för vår politik. Att skydda sitt eget territorium i första hand var omodernt. Att använda plikten för att bredda ansvaret för försvaret till en större del av befolkningen var omodernt. Nu har alla partier svängt över till den politik vi redan då, för sju år sedan, hade.

Det som skiljer oss från åtminstone sex av de andra partierna är att vi inser att ett invasionsförsvar kommer att kosta minst dubbelt så mycket som insatsförsvaret. Sex partier säger jag, därför att Liberalerna har visat att de är beredda att budgetera för upprustning. Vad gäller de andra partierna är det i höst det visar sig om ni tänker budgetera mer till invasionsförsvarets uppbyggnad eller inte.

Den takt som den så kallade försvarsgruppen, regeringen med stödpartier, har angett för anslaget till försvaret, 1 miljard kronor mer per år, räcker inte. Det skulle ta mer än 50 år innan Sverige åter har 2 procent av bnp till försvaret. En årlig höjning av försvarsanslaget på 5 miljarder kronor mer per år vore mer på sin plats. Med vårt geostrategiska läge finns det inte någon rim och reson i att vi ska vara enda nation i norra Europa som inte upprustar.

När vi försörjer försvaret med personal är det med olika kategorier av personal. Tidigare hade vi yrkesofficerare, reservofficerare och värnpliktiga officerare samt värnpliktiga gruppbefäl och soldater. Efter att allianspartierna den 18 maj 2010 i riksdagen röstade bort värnpliktsutbildningen fick vi ett nytt system med officerare, specialistofficerare, reservofficerare och GSS-kontrakterade. GSS-kontrakten skapades av två slag: tidvisa och kontinuerliga.

Under vägs gång har det bestämts att markförsvaret ska omfatta endast två brigader, varav en försörjs med kontinuerligt kontrakterad personal, så kallade GSS/K. Denna brigad är komplett med materiel och personal och har hela Sverige som försvarsområde. Den andra brigaden ska försörjas med tidvis kontrakterad personal, så kallade GSS/T. Denna senare brigad är ännu inte komplett.

Arméns återtagna förmåga ska vara att i brigads ram kunna manövrera och slå en motståndare i styrkeförhållandet tre till ett. Med den brigad vi har kan vi alltså slå en förstärkt bataljon. När den andra brigaden är på plats ska vi kunna slå två förstärkta bataljoner.

Målbilden för det nya personalförsörjningssystemet fick namnet Insatsorganisation 2014. Armén skulle få ca 750 officerare, 1 400 specialist-officerare, 900 reservofficerare, 4 000 GSS/K och 6 000 GSS/T. Sammanlagt skulle det vara en svensk armé om drygt 13 000 man.

Som alla vet blev det inte så. IO 14 blev allvarligt försenad. Alliansregeringen vidtog dock inga åtgärder utan gjorde i det längsta försök att påvisa att läget var under kontroll. Det var först nu i höstas som Moderaterna erkände att det är nödvändigt med utbildning av värnpliktiga för att rädda läget.

Det har alltså visat sig svårt att uppnå rätt numerärer på de tidvisa kontrakten. Målbilden för hela IO 14 var 6 200 GSS/K och 9 900 GSS/T för alla försvarsgrenar. Det märktes redan i prognoserna år 2014 att IO 14 skulle bli försenat med nio år, då målet med GSS/T verkade bli nått först år 2023.

Ett problem är att GSS/T-soldaten inte kan kräva av sin arbetsgivare att få ledigt för att tjänstgöra i Försvarmakten. När de värnpliktiga i det gamla systemet fick inkallelseorder för repetitionsutbildning var det inget att diskutera om. Det var vid den tiden plikt att delta.

Men även GSS/K-kontrakten har haft en oroväckande tendens, då årligen mellan 14 och 19 procent av de kontrakterade har lämnat sin tjänst i förtid. Det slutade, som bekant, med att Försvarmakten tvingades börja repetitionsutbilda tidigare värnpliktsutbildade för att kunna fylla på förbanden med personal.

Efter att Annika Nordgren Christensen i höstas blivit klar med sin utmärkta personalförsörjningsutredning bestämde sig regeringen den 2 mars i år för att återinföra skyldigheten att mönstra och genomföra grundutbildning med värnplikt. Därmed är nu det misslyckade och farliga experimentet att lägga ned utbildningen av värnpliktiga helt avslutat.

Vi har hela tiden kunnat se hur den partiella värnplikten i Norge och Danmark fyllt en viktig roll. Det handlar inte bara om att fylla upp förband med värnpliktiga meniga och gruppbefäl, utan det handlar också om att föra in fler medborgare på den militära banan.

Många av dem som fullgör värnpliktsutbildningen kommer att skriva på kontrakt som kontinuerliga gruppbefäl, soldater och sjömän. Andra kommer att skriva på hemvärnskontrakt eller passa in som civilpliktiga i totalförsvaret. Ytterligare andra kommer att söka in till officersprogrammen.

Det är bra att plikten kommer i fokus. Det ska i grunden inte vara frivilligt att försvara sitt fosterland.

Det förs i dag en diskussion om vad som är definitionen av ett försvar som är folkförankrat. Jag menar att det måste knytas till beredskap att agera. Vi måste vara beredda att försvara Sverige med vapen i hand, även om utgången av kriget kan te sig oviss. Då är vi tillbaka till det gamla solidariska Sverige igen, fast med moderna förtecken.

Ett annat område inom Försvarets personalförsörjning som kan visa sig innehålla en del fällor är officersutbildningen. Min gode kollega Richtoff kommer senare att belysa detta i sitt anförande.

Anf. 4 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Låt mig först som politiker erkänna ett misstag. Under mitt anförande yrkade jag bifall till Alliansens reservation under punkt 5,

men den heter reservation 9. Jag yrkar alltså bifall till reservation 9. Om jag hade yrkat bifall till reservation 5, som jag råkade säga, hade det varit Sverigedemokraternas reservation, och det var inte min mening. Jag ber eventuellt också Mikael Jansson om ursäkt om han finner det förgripligt av mig att ha närmat mig hans reservation. Men jag drar mig tillbaka från den redutten.

Herr talman! Jag läser i betänkandet ur den motion som Mikael Jansson med flera har skrivit. Där står det att samtliga unga män i en årsklass ska mönstras på plats, frivilligt för kvinnor, och att riksdagen ska tillkännage detta för regeringen.

Herr talman! Vilket decennium befinner sig Mikael Jansson i? Jag tror att vi är många som är oerhört stolta över de kvinnor och män som tjänar Sverige och svensk försvarsmakt. Även när vi nu delvis återaktiverar plikten gäller den lika för Sveriges män och kvinnor. Då måste jag ställa frågan: Hur tänker Sverigedemokraterna när man säger att alla unga män i en årsklass ska mönstras, men att det ska vara frivilligt för kvinnor? Varför ser ni bara till halva befolkningens och inte hela landets intresse?

Anf. 5 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Att Moderaterna, även om det är av misstag, kan tänka sig att rösta på en sverigedemokratisk reservation är positivt, för vi sverigedemokrater röstar ju på era reservationer och motioner när vi tycker att de är bra. Ni har inte varit mogna för det hittills. Men det kan ju börja med ett misstag och kanske fortsätta med en medveten satsning senare. Ni har ju öppnat dörren för att förhandla, så helt fel var det kanske inte.

Detta att vi vill att alla unga män ska mönstra och genomgå en kort tredygnsutbildning är för att föra samman befolkningen. Vi tenderar i dag att få ett sönderslitet samhälle om vi inte är solidariska med varandra. Vi har svårt med integrationen av de massinvandrade och så vidare, och just då kan värnplikten och försvaret vara ett verktyg för att hålla landet samman.

Genom att mönstra alla unga män och låta dem genomgå en tredygnskurs i uniform tror vi att man för samman befolkningen. Det tycker vi är både modernt och riktigt.

Anf. 6 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag vill verkligen understryka att när jag yrkade bifall till reservation 5 i stället för 9 var det ett misstag, och jag hoppas att det inte ska upprepas på något sätt. Det har talmannen min garanti på.

Herr talman! Mikael Jansson säger att mönstringsplikten för samtliga unga män är för att föra samman befolkningen och att det skulle vara modernt.

Herr talman! Kan Mikael Jansson utveckla vad som är det moderna med att föra samman hela befolkningen när halva landet ska få göra det frivilligt och den andra halvan, de unga männen i en årsklass, ska mönstra på plats? Vad är det för modernt i detta? Vad är det som för samman och helar?

Herr talman! I min värld är det ganska unket, och det är inte helt utan synnerligen halvt och haltande.

Anf. 7 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Modernt säger jag, därför att hos unga människor finns det en större förståelse bland unga män för att man med plikt ska delta i ett gemensamt försvar av landet, medan många unga flickor anser att det kanske bör vara endast för dem som känner att de är mogna uppgiften.

Om man tar till sig världshistorien kan man se att arméerna oftast har bestått av män, och det beror på att män kan uppfylla de fysiska krav som soldatlivet kräver. Jag tycker inte att det är konstigt, och jag tror inte att allmänheten tycker att det är konstigt, att man har en mönstring för alla unga män men att det är frivilligt för flickorna.

När vi sedan utvecklar totalförsvaret kommer det säkert att finnas plats även för många flickor, och många kommer kanske dessutom att gå den här kursen frivilligt.

Anf. 8 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman, ärade ledamöter! Personalförsörjningen är ett viktigt område och en stor utmaning för Försvarsmakten. Vi arbetar med att ta steg i riktning mot en bättre personalfyllnad och att lösa de behov som finns av rekrytering och bemanning.

Totalförsvarsplikten med rekrytering till Försvarsmakten i fredstid upphörde 2010. Rekryteringen skulle i stället baseras på frivillighet. Men det har hela tiden varit möjligt att återaktivera totalförsvarsplikten om omvärldsläget skulle kräva det. Plikten kan sägas ha legat i träda snarare än avskaffats, vilket en del påstått.

Sedan har säkerhetsläget förändrats i världen och också i vårt närområde. Samtidigt är det en realitet att Försvarsmakten de senaste åren inte har lyckats rekrytera det som varit målsättningen när det gäller soldater men också officerare. Vi ser att det finns behov av bemanning både på officerssidan och på personalsidan.

Grundläggande för svensk försvarsförmåga är att vi har en god personalförsörjning och en långsiktig plan och beredskap. Den sammantagna bilden är därför i nuläget allvarlig. Vi behöver fatta beslut i närtid för att på längre sikt lyckas bättre. Centerpartiet vill i grunden se en rekrytering som baseras på frivillighet, där motivation och goda incitament lockar individer till försvaret.

På grund av det försämrade säkerhetspolitiska läget beslutade regeringen i mars att återinföra skyldigheten att mönstra och genomföra grundutbildning med värnplikt. Centerpartiet tycker att detta är rimligt och står bakom beslutet. Totalförsvarspliktiga blir den 1 juli skyldiga att mönstra, och från nyår kommer grundutbildningen att bli med värnplikt. Det blir en kombination av frivillighet och plikt, och det gäller lika för båda könen.

Rekryteringsmyndigheten är i full gång med att utveckla sitt arbete och sin organisation för att möta denna behovsbild och för att lyckas bättre med rekryteringen i förhållande till de målsättningar som gäller. Det beredskapsunderlag som skickas ut till dem som fyller 18 år under året har en svarsfrekvens på 95 procent. Rekryteringsmyndigheten kan kalla även de 5 procent som inte har svarat på beredskapsunderlaget. Det urval som görs efter de olika proven är viktigt. Det är de bäst lämpade som ska väljas. De berörda måste också vara folkbokförda i Sverige.

Rekryteringsmyndighetens rapporter från årets första månader visar att intresset för den militära grundutbildningen har ökat jämfört med början av 2016. Det är fler ansökningar och fler godkända rekryttest. Det är också fler som bokar tid för mönstring.

I årskullen född 1996 svarade 22 273 av 95 677 att de var motiverade att gå vidare i en kontakt med Försvarsmakten. Det innebär att många är motiverade och lämpliga att gå in i en utbildning nu när målet är 4 000 per år. Det är inte alltid praktiskt lätt eftersom man inte har möjlighet att avboka tiden för mönstring. Men det finns möjlighet att boka om och alltså hitta en annan tid.

I den utredning som kom i höstas lades olika nivåer fram för vad som kommer att krävas för att få en bra bemanning i närtid. Försvarsberedningen behöver ta detta på största allvar och presentera målsättningar för 2021, 2022, 2023 och 2024.

Man har också presenterat beräkningar på att det skulle kosta minst 2 miljarder per år ytterligare om vi skulle utbilda 8 000 per år. Det är viktigt för Centerpartiet att man hittar ett system som löser Försvarsmaktens rekryteringsbehov och att man får starka incitament och långtgående frivillighet.

Att successivt öka utbildningsvolymen kräver infrastruktur. Det kräver bland annat lokaler, övningsområden och utrustning men också befäl och instruktörer. I nuläget har Försvarsmakten inte fler tillgängliga instruktörer än att man klarar att utbilda en volym på 4 000 per år.

Dimensioneringen av antalet officerare är avgörande för om vi om några år kommer att lyckas att växla upp och öka antalet utbildade. Denna fråga måste vi diskutera och ta beslut om under de närmaste åren för att hinna rekrytera och utbilda fler officerare men också för att få en personalfyllnad i förhållande till den pensioneringstakt som råder i Försvarsmakten. Det krävs förslag och initiativ i god tid för att lyckas infria både nuvarande och kommande målsättningar. Det krävs förutseende och långsiktigt tänkande.

Det är också viktigt att regeringen tar initiativ i dessa frågor och sätter fokus på att öka rekryteringen av personal och framför allt på att möjliggöra tillräcklig rekrytering på officerssidan. Ett sätt är att erbjuda alla kontinuerligt anställda tillsvidareanställning. Man kan fokusera mer på att rekrytera GSS till officerare och även soldater till officerare. Man kan också öka fokus på att återanställa fler officerare som tidigare har tjänstgjort i Försvarsmakten.

Den redundans som vi eftersträvar i officersförsörjningen är viktig. Vi riskerar att få ett stort glapp 20–25 år framåt i tiden på grund av tidigare anställningsstopp och att det är för få som rekryteras. 27 procent av dem som sedan 2010 har examinerats från det operativa programmet hade inte en officersanställning den 1 januari 2016. Det är alltså mer än en fjärdedel av dem som gick det operativa programmet.

Detta blir akut, och risken är att redan negativa siffror blir ännu mer negativa om några år. Examinationsmålet för det operativa programmet för innevarande period, 2016–2019, är 150 stycken, och i höstas började 119 på utbildningen. Vi vet att det utexaminerades 73 officerare förra året. De närmaste 15 åren räknar man med att 250 i snitt går i pension varje år. Detta är en utmaning för Försvarsberedningen, regeringen och riksdagen att fokusera på och hantera.

Låt oss titta på hur Försvarmakten uppfattas som arbetsgivare och hur stor attraktionskraften är att gå in i en anställning i Försvarmakten. I en jämförelse mellan olika statliga myndigheter 2016 hade Försvarmakten ett index på 21. Genomsnittet låg på 25. Polisen hade 30. Det säger en del om hur folk uppfattar Försvarmakten i relation till andra myndigheter. Därför måste det också vara ett tydligt fokus på att förbättra attraktionskraften hos och uppfattningen om Försvarmakten.

Det finns också utmaningar på sikt när det gäller rekryteringen till hemvärnet. Många som går in i hemvärnet har tidigare tjänstgjort i pliktssystemet. Det gäller även officerare. Tittar vi 5, 10 eller 15 år framåt är utmaningarna större. I dag ser det bra ut.

Att i dag avsluta eller göra uppehåll i sitt ordinarie arbete för att utbilda sig några månader i hemvärnet har ett pris. Det krävs att vederbörande ersätts för sin utbildningsinsats om man är några år upp i åldern och ska kunna tjänstgöra. Detta är viktigt för svensk försvarsförmåga. Det handlar också om yttäckning i ett hela-landet-perspektiv.

Det finns fler områden att tala om, till exempel lönesättning och karriärvägar, men jag stannar här och yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! I dag diskuterar vi försvarsutskottets betänkande nr 4, *Vissa frågor om Försvarmaktens personal*.

I mitt anförande ska jag beröra personalförsörjningen och veteranfrågorna. Först ska jag dock yrka bifall till punkt 5 i reservation 9.

En försvarmakt består i grunden av mannar, materiel och övningar. Därför är det viktigt att vi diskuterar personalförsörjningen. Man kan säga att Försvarmakten är dess personal.

Vi måste erkänna att vi har rejäla utmaningar här. Personalförsörjningen har inte fungerat på ett tillfredsställande sätt. Vi har haft problem med att de heltidsanställda inte stannar så länge som vi hade tänkt, och när det gäller de deltidsanställda har det inte alls gått enligt planeringen.

Precis som Allan Widman var inne på när han stod i talarstolen gör detta att vi inte alls har kommit upp till de numerärer som det var tänkt. Det har inte rekryterats på långa vägar så många som det var tänkt på frivillig väg. Detta får stora konsekvenser för vår försvarsförmåga.

Det är sant att regeringen har ändrat reglerna så att vi nu kan ha repövningar. Vi måste dock komma ihåg att detta är soldater som var inne för kanske tio år sedan. Detta får stora konsekvenser i förmåga, för det är genom att öva som vi får en förmåga. Det blir lika dåligt som ett fotbollslag, en blåsorkester eller vad man vill som inte övar – det blir inte bra. I ett tufft läge blir det väldigt riskabelt, särskilt när det gäller Sveriges rikes säkerhet, som vi pratar om nu, och att kunna försvara vårt land. Därför är det viktigt att förändringar är på gång.

Vi borde redan från början ha gjort som Norge och Danmark, nämligen kombinerat frivillighet med plikt. Men nu sker detta, och det är bra. Det är viktigt att förändringen kommer till stånd så att vi kan fylla upp förbanden tillräckligt så att de kan öva på riktigt – öva krig. Det är ju vad Försvarmakten ytterst går ut på: att kunna försvara vid en kris eller ett krigsläge. Vi hoppas alla att detta aldrig ska ske, men genom att ha en tröskelförmåga ökar chanserna att vi aldrig ska behöva nyttja denna. Där kommer personalförsörjning in som en viktig del.

En sak som Kristdemokraterna under lång tid har förespråkat är att vi inför bonusar och premier så att personalen stannar. Det är enkelt, egentligen: What's in it for me? Man måste kunna se vilka fördelar som finns. Där är vi alldeles för dåliga – alla andra länder som har heltidsanställda soldater har detta. Sverige är det enda land som inte har det, och det är en bidragande orsak till att man slutar i förtid. Om det nya personalförsörjningssystemet ska fungera måste detta komma på plats. Det är en brist att regeringen inte har kommit till skott på den punkten.

Det är viktigt att se till att man kan göra studieuppehåll, som vi tar upp i vår reservation, och på olika sätt öppna möjligheter så att man kan kombinera sitt liv med Försvaretsmakten. Det är också tänkbart att införa ett system där studieskulden efterskänks om man vill studera. Det handlar om att hitta fördelar som gör att personalen stannar kvar. Det vinner vi alla på. Det är jätteviktigt att regeringen tar till sig detta om reformen ska bli så lyckad som den behöver bli. Detta gäller Sveriges säkerhet, herr talman.

Sedan har vi veteranfrågorna. Låt mig här från talarstolen uttrycka min största beundran för och tacksamhet mot alla tusentals soldater som för vår räkning har åkt ut och gjort fredsbevarande insatser. Sedan 1948 – i 69 år – har vi skickat ut soldater. De har gjort fantastiska insatser, men vi har inte tagit hand om dem tillräckligt när de har kommit hem. En hel del har skadats fysiskt men ännu fler psykiskt. Det är en stor brist.

I exempelvis Amerika är det en enorm skillnad när det gäller deras veteraner. Man tar hand om dem, känner respekt för dem och värdar dem. Nu håller detta på att ändras lite i Sverige. Kristdemokraterna har varit förkämpar för att ett veterancenter ska komma till stånd, och jag hoppas att regeringen får detta gjort efter tillkännagivandet från försvarsutskottet.

Det är en bra sak att vi nu äntligen har fått till stånd en veterandag den 29 maj. Äntligen! Den utvecklas och ska nu bli en flaggdag. Tyvärr drar regeringen detta i långbänk, onödigt nog. Det minsta vi kan göra är att visa tacksamhet och respekt för dem som har tagit risker för att försvara och bevara freden. Med dessa ord tackar jag för mig.

Anf. 10 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Vi befinner oss i en orolig tid i en orolig omvärld.

För att Försvaretsmakten ska kunna stärka sin förmåga krävs personal. Det krävs fler duktiga soldater, sjömän, piloter och officerare som klarar de tuffa uppgifterna och förändrade hotbilder.

Under de senaste åren har i snitt 1 500 platser på den grundläggande militära utbildningen stått tomma. Det var en helt ohållbar situation. Om vi ska ha en personalförsörjning som fungerar inte bara i dag utan även i morgon kan vi inte göra oss beroende av dem som gjorde värnplikten för tio år sedan. Ett robust system kräver ett stadigt inflöde av personer.

Det var därför regeringen den 2 mars i år beslutade att totalförsvarspliktiga ska vara skyldiga att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med plikt. Även om det fortfarande är frivilligheten som utgör grunden i systemet har nu Försvaretsmakten och Rekryteringsmyndigheten verktyg för att säkerställa att platserna på utbildningen fylls.

En bonus med pliktssystemet är att det gör att ungdomar, oavsett kön, blir tvungna att ta ställning till om de tycker att värnpliktsutbildningen är något för just dem. Vid ett besök på en fritidsgård tidigare i vår hamnade

jag mitt i just ett sådant samtal. Brevet om beredskapsunderlaget hade precis skickats ut till alla ungdomar i området födda 1999. Nu stod ett antal elever födda år 2000 och diskuterade hur de ska ställa sig och svara när det gäller beredskapsunderlaget nästa år. De kanske faktiskt tycker att en utbildning i Försvaretsmakten kunde vara intressant och något för dem.

Det här är ungdomar som annars antagligen inte skulle ha funderat på att genomgå en utbildning i Försvaretsmakten. På grund av värnpliktens återaktivering är detta nu ett självklart samtalsämne på fritidsgårdar runt om i Sverige.

Herr talman! Efter det nya personalsystemets införande år 2010 har vi stått med en stor andel tomma stolar. Nu får vi i stället ett system som skapar flexibilitet och långsiktighet. Detta beslut är bara ett i raden av beslut som har fattats för att stärka Försvaretsmaktens förmåga och skapa ett starkare personalförsörjningssystem.

Under 2016 genomförde strax över 1 000 personer repetitionsutbildningar på elva platser i Sverige. Bara på Lv 6 i Halmstad genomförde 400 personer repetitionsutbildning. Att dessa personer har kunnat genomföra repetitionsutbildning är viktigt för Försvaretsmaktens förmåga, eftersom man för första gången kan öva med fulla förband. Detta kunde man inte göra innan regeringen beslutade att återaktivera repetitionsplikten hösten 2014.

Under åren vid regeringsmakten har alltså den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen fattat flera viktiga beslut för att tillföra fler verktyg i verktygslådan i syfte att fylla krigsförbanden och få ett långsiktigt fungerande personalförsörjningssystem.

Herr talman! Sverigedemokraterna menar att värnplikt är ett verktyg för att säkra personalförsörjningen till Försvaretsmakten. Skillnaden mellan Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna är att Sverigedemokraterna tycker att fler än hälften av medborgarna ska lämnas utanför systemet.

I stället för att utgå från vilka som är bäst lämpade bland alla svenska medborgare i en årskull utesluter Sverigedemokraterna halva befolkningen då kvinnor inte ska vara en del av systemet. I stället för att bedöma vilka som faktiskt är bäst lämpade att utföra uppgiften, både utifrån vilja och utifrån förmåga, är det kön som är avgörande för Sverigedemokraterna.

Värnplikt är ett viktigt redskap för att stärka och säkra Sveriges försvar. Vi bygger vår säkerhet gemensamt. Genom värnplikt kan vi identifiera vilka som bäst skulle bidra till Försvaretsmakten och således till försvaret av Sverige.

För oss Socialdemokrater är det självklart att inte göra skillnad utifrån kön, att det är förmågan som ska vara avgörande och att män och kvinnor är lika viktiga för att upprätthålla svensk säkerhet. Men så är det inte för Sverigedemokraterna. I stället tror Sverigedemokraterna på en kvotering av män, där könet går före förmågan.

Herr talman! Sverigedemokraternas syn på personalförsörjning blir ännu mer märklig med tanke på att de själva inte riktigt tycks veta vad de vill. I sin budgetmotion menar Sverigedemokraterna att mönstring ska vara både obligatoriskt och frivilligt för kvinnor. I att-satsen till betänkandet skriver Sverigedemokraterna att ”samtliga unga män i en årsklass ska mönstras på plats – för kvinnor är detta frivilligt”.

Här föreslår alltså Sverigedemokraterna att alla män i en årskull ska mönstra, medan det ska vara frivilligt för kvinnor.

I sin reservation, där Sverigedemokraterna alltså motiverar varför de tycker att utskottet borde säga ja till detta förslag, som jag läste upp, skriver de: ”Samtliga unga män och kvinnor bör mönstra på plats.”

I denna version ska det alltså vara obligatoriskt även för kvinnor att mönstra. I denna version går i stället skiljelinjen vid själva utbildningsutförandet, som då ska vara frivilligt för kvinnorna.

När Sverigedemokraterna röstar på sitt förslag i eftermiddag kommer de alltså i ett och samma knapptryck att rösta både ja och nej till obligatorisk mönstring för alla kvinnor. Detta motstridiga besked från Sverigedemokraterna finns alltså både i det betänkande som vi beslutar om i dag och i Sverigedemokraternas budgetmotion.

Jag förstår att det här måste låta lite rörigt för er som lyssnar. Och rörig är precis vad Sverigedemokraternas politik är. Av någon anledning tycks Sverigedemokraterna alltid få svårt när de ska förklara vad de själva tycker. Men så blir det kanske när man är ett populistiskt parti och är mer mån om att förklara att alla andra tycker fel än att formulera en seriös och konkret politik.

Personalförsörjningen är hela grunden för svensk säkerhet. Att hantera svensk försvars- och säkerhetspolitik på detta sätt är djupt oseriöst och beklagligt.

Herr talman! Försvarspolitik är på största allvar. Varje dag bidrar soldater och annan personal till att skapa säkerhet runt om i världen. De gör det genom att själva utsätta sig för stora risker och verka i tuffa miljöer. Det handlar om insatser som Minusma i Mali, där Försvaretsmakten under FN-flagg samlar in underrättelser för att bidra till säkerhet, stabilitet och skydd av befolkningen i regionen. Det handlar också om insatser som den i norra Irak, där Försvaretsmakten utbildar och ger råd till bland annat peshmergastyrkorna i kampen mot Daish.

Detta är två exempel på insatser där vi i Sverige gör skillnad. Det är två exempel där varje enskild individ som deltar i insatsen gör skillnad. Det är vår uppgift att se till att de har bästa möjliga stöd på plats, och det är vår uppgift att se till att de har bästa möjliga stöd när de kommer hem. På ett imponerande sätt bidrar de varje dag dygnet runt till att skapa stabilitet i det land som de verkar i. De, tillsammans med alla andra som åker iväg på internationella insatser, förtjänar att få allt det stöd som de och deras anhöriga behöver. Jag är därför glad över att vi över blockgränsen delar synen på hur viktigt det är att mer görs.

Den 1 juli inrättas det ett veterancentrum – ett kompetenscentrum som ska driva, utveckla och implementera myndighetens veteran- och anhörigarbete. Detta är ytterligare ett viktigt steg för ett bättre omhändertagande av våra veteraner.

Att ni i Alliansen valde att inrätta en formell ceremoni på veterandagen ger jag er en eloge för. Det var ett viktigt beslut som vi socialdemokrater med stolthet följer upp. Vi kommer även fortsättningsvis att behöva utveckla veteranpolitiken för att ge bästa stöd till den som har gjort en insats för Sverige. Den som ställer upp för samhället ska också få samhällets stöd tillbaka.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

18 maj

-----

*Vissa frågor om
Försvarmaktens
personal*

Anf. 11 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag vill fästa avseende vid två saker i Alexandra Völkers anförande. Det ena gäller repövningen i Halmstad. Jag har varit där på besök och blev mycket imponerad av dem som deltog och också av den glädje som dessa personer gav uttryck för över att vara en del av Försvarmakten och nu tränas och provas igen. Det är viktigt att lyfta fram detta som en god erfarenhet.

Det andra gäller att Alexandra Völker i sitt anförande pekade på en passage i Sverigedemokraternas motion. I mitt replikskifte med Sverigedemokraterna hävdade de att detta både skulle vara modernt och föra samman befolkningen. Jag önskar Alexandra Völker lycka till i det replikskifte som hon kommer att ha med Mikael Jansson om detta.

Herr talman! Jag har dock tre frågor till Alexandra Völker. Socialdemokraterna har återkommande pekat finger mot Alliansen och sagt att man vilandeförklarade värnplikten med tre rösters övervikt. Den här regeringen har inte ens bemödat sig att komma till riksdagen när värnplikten återaktiveras. Är det att visa kammaren respekt?

Min andra fråga handlar om att det pågår en diskussion i samhället och att jag ser och hör en del socialdemokrater som är ute och förklarar och försvarar det som man nu gör när det gäller den återaktiverade plikten. Vill Alexandra Völker beskriva det som nu görs som allmän och lika värnplikt?

Jag har en tredje fråga som jag skulle vilja ställa till Socialdemokraterna. I samband med Sälenkonferensen 2015 gav utrikesministern uttryck för att man borde ha en modern värnplikt, som hon kallade den. De värnpliktiga skulle också kunna användas för att släcka skogsbränder, vara delaktiga i nationella katastrofer eller hjälpa Migrationsverket. Vad hände med detta förslag från utrikesministern?

Anf. 12 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Hans Wallmark för frågorna. Det beslut som togs under alliansregeringens tid om att göra värnplikten vilande innebar också att den kunde återaktiveras genom endast ett klubbslag på ett regeringssammanträde. Det är också ett begrepp som bland andra Allan Widman tidigare har använt flera gånger just i den här kammaren när han har kritiserat att det tog så lång tid.

Denna nyhet är också någonting som man nu har använt. Den utredning som gjordes om personalförsörjningen var väl förankrad i den försvarsgrupp som bland andra Hans Wallmark själv ingår i. Jag tror att vi alla är överens om att vi inte har tid med alltför långa processer när det kommer till att få ett starkare försvar och en mer robust personalförsörjning. Därför tycker jag att det ändå är rimligt, utifrån att det var den tidigare alliansregeringen som öppnade upp denna möjlighet, att Socialdemokraterna och Miljöpartiet har valt att ta till vara denna möjlighet.

När det gäller plikten är det frivilligheten som ligger till grund, och värnplikten blir ett bra komplement för att man ska se till att ha ett system som står sig över tiden. Det är en värnplikt som riktar sig till både män och kvinnor.

Frågan om civilplikt, som jag utgår från att Hans Wallmark syftar på, lyfte utrikesministern fram i sitt anförande i Sälen. Hon har också varit tydlig med att det var en personlig reflektion som hon gjorde. Vi socialdemokrater tycker absolut att det kan vara intressant. Men, som jag tror att

Moderaterna är väl medvetna om, det är ingenting som är aktuellt för stunden.

Anf. 13 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Alexandra Völker, som svarar seriöst och ärligt på frågorna, för detta. Det är värt all heder. Det tycker jag förtjänar respekt här i kammaren.

Jag vill ändå påpeka att när Socialdemokraterna så bombastiskt har pekat finger mot Alliansen, som de har gjort under flera år, och sagt att man ändrar någonting med tre rösters övervikt och sedan inte själva kommer till kammaren i dag – varken försvarsministern eller någon annan företrädare för regeringen deltar i denna debatt – kan man fundera på vilken respekt de visar för denna typ av beslut. Det blir en sådan kontrast mellan det bombastiska bullret med det pekande fingret och det som de nu gör.

I grunden har jag ingenting emot att regeringen nu har återaktiverat värnplikten på det sätt som man har gjort. Men det är kontrasten som jag ändå vänder mig mot, alltså att man inte har velat höra riksdagen.

Jag delar det som Alexandra Völker säger om att det såtillvida inte är en allmän och lika värnplikt, utan det blir ett blandssystem som ytterst har frivilligheten som grund. Då menar jag att man ska säga det, inte bara i kammaren utan även när man är ute och agiterar. Jag riktar mig inte specifikt mot Alexandra Völker utan mer mot andra socialdemokratiska retoriker som deltar i debatten.

Då kan jag ta upp den tredje och sista frågan som jag ställde. Med all respekt, men jag vet inte om en utrikesminister som deltar på en stor försvars- och säkerhetspolitisk konferens och håller ett linjetal ska ägna sig åt personliga reflektioner. Dock, herr talman, delar jag fullt ut den socialdemokratiska ledamotens slutsats att ingenting av det som utrikesministern presenterade i Sälen finns med i det som regeringen nu har lagt fram.

Anf. 14 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Jag tycker ändå att den här regeringen har varit mycket tydlig med att man månar om blocköverskridande överenskommelser. Man har lagt mycket stor vikt vid och mycket tid på att faktiskt få ihop en blocköverskridande överenskommelse när det gäller försvarets inriktning. Det är också därför som man har denna försvarsgrupp som ses mycket regelbundet för att diskutera hur vi hela tiden ligger till i förhållande till den överenskommelse som har gjorts.

Det har varit tydligt att det finns ett stort stöd i riksdagen för att återinföra plikten, till skillnad från när den avskaffades. Det är också ett verktyg som den tidigare alliansregeringen själv har införskaffat. Men nu kritiserar allianspartierna den nuvarande regeringen för att den använder detta verktyg. För mig blir det något märkligt.

Jag tycker att det var viktigt att man tog detta beslut snabbt och att man ser till att man kan få plikten på plats snabbt. Även om detta är ett komplement till frivilligheten ser vi att det är ett komplement som det finns ett mycket stort behov av i Försvarsmakten i dag.

Anf. 15 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Völker resonerar om huruvida SD:s politik är konsekvent och tydlig eller kan vara svår att greppa. Jag kan svara att Sverigedemokraternas försvarspolitik har varit helt konsekvent under hela vår tid här i riksdagen. Det är vi som vill ha ett invasionsförsvar, det var vi som ville ha värnpliktsutbildning och det är vi som vill höja försvarsanslaget. Allt går i den riktning som vi har angivit. Det är de andra partierna, inklusive Socialdemokraterna, som har ändrat kurs.

Vi kan se på Socialdemokraternas arv i försvarsfrågan. Det är Socialdemokraterna som har stått för de stora förbandsnedläggningarna. Man skar ned försvarsanslaget så att vi helt och hållet tappade militär förmåga under en tid – den strategiska timeouten.

Min fråga till Völker är: Kommer Socialdemokraterna att göra en till helomvändning nu? Är ni beredda att höja försvarsanslaget kraftigt? Låt oss hoppas på det, för vi kan inte bygga ett invasionsförsvar på det anslag vi har i dag. Kommer Socialdemokraterna att göra en till helomvändning och höja försvarsanslaget?

Anf. 16 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Till skillnad från Sverigedemokraterna är Socialdemokraterna ett parti som tar politik i allmänhet och försvars- och säkerhetspolitik i synnerhet på yttersta allvar. Alla förslag som vi lägger fram är seriösa, konkreta, fullt ut finansierade och i alla steg genomtänkta. Jag kan garantera ledamoten Jansson att det är någonting som vi tänker fortsätta med.

Däremot är jag väldigt nyfiken på om ledamoten Jansson kan förklara de två linjer som går helt emot varandra i Sverigedemokraternas budgetmotion och detta betänkande. Jag tycker inte att Försvarmaktens personalförsörjning är en oviktig fråga. Att man helt väljer att ignorera den frågan finner jag något märkligt.

Dessutom undrar jag om Mikael Jansson står fast vid att skälet till att man inte tycker att det ska vara mönstring för kvinnor är att det inte finns stöd för det i opinionen. Är det Sverigedemokraternas linje?

Anf. 17 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är lätt att se att det finns många kvinnor i försvaret som gör ett väldigt bra jobb. Det tycker vi också är väldigt positivt. Vi är inte på något sätt motståndare till det.

Ni i Socialdemokraterna säger att ni är seriösa. Men ni var ansvariga för förbandsnedläggningarna och skar ned försvarsanslaget så att det militära försvaret tappade hela sin förmåga under en strategisk timeout. Ni säger att detta är seriöst. Jag tycker att det är väldigt oseriöst.

Man ska också veta att vi sverigedemokrater vill ta ut fler till värnpliktsutbildning än vad regeringen vill, närapå dubbelt så många.

Ska man anse att en felskrivning i en reservationstext skulle visa att vi är otydliga? Vi har under alla år väckt motioner som har pekat på att vi har en tydlig linje också vad gäller värnpliktsutbildningen. Den här felskrivningen kan man naturligtvis sudda bort tills reservationen ska komma in nästa gång, så den påverkar inte på något vis vår tydlighet.

Men jag är nyfiken på hur regeringen kommer att gestalta värnpliktsutbildningen nu när den kommer till skott. Kommer det att vara så att regeringen skickar en instruktion till Försvarmakten och Rekryteringsmyndigheten om att ta ut lika många pojkar som kvinnor för värnpliktsutbildning? Kommer det att vara 2 000 pojkar och 2 000 flickor som genomgår värnpliktsutbildningen?

Anf. 18 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Felskrivning i reservationen, säger ledamoten Jansson. Ja, felskrivning även i budgeten i så fall, säger då jag.

Jag tolkar det ändå som att Sverigedemokraterna står fast vid att man anser att mönstringen ska vara obligatorisk endast för män. Sverigedemokraternas politik innebär därmed ett steg tillbaka. Nu träder faktiskt mönstringsplikt för både kvinnor och män i kraft. Det Sverigedemokraternas politik innebär på personalområdet är alltså att aktivt ta beslut om att avskaffa mönstringsplikten för kvinnor. Det är Sverigedemokraternas linje när det gäller personalförsörjning.

Att man dessutom grundar det på att det inte finns tillräckligt folkligt stöd är ganska kul, med tanke på att företrädare för Sverigedemokraterna, inklusive Mikael Jansson själv, förra året skrev en artikel där man skröt om hur mycket stöd man har bland svenska folket. I den här artikeln pekade man bland annat på att nio av tio svenskar anser att värnplikten ska vara könsneutral om den återinförs och att den siffran är ännu högre bland personer under 30. Trots att Sverigedemokraterna själva har sagt att det finns ett stort folkligt stöd för detta använder alltså Mikael Jansson själv nu samma fakta emot sitt eget förslag. Det här visar än en gång på att Sverigedemokraternas försvarspolitik inte hänger ihop utan utgår från vad Sverigedemokraterna känner för dagen.

Anf. 19 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Herr talman! I dag diskuterar vi frågor om Försvarmaktens personal. Det är ett ämne där det periodvis har funnits stora åsiktsskillnader mellan partierna. Även i dag tror jag att partierna i riksdagen har olika ingångsvärden vad gäller exempelvis personalförsörjningen. Men trots detta har, precis som det har framgått i debatten, de allra flesta partier landat i att ställa sig bakom det förslag om Försvarmaktens personalförsörjning som Annika Nordgren Christensen presenterade i höstas. Att vi därmed är på väg mot en relativ enighet kring hur personalfrågorna ska hanteras är positivt. Det indikerar att utredningen blev en väl avvägd kompromiss.

Sedan noterar jag att en del av de borgerliga partierna har framfört en del kritik i form gällande hur utredningen har hanterats, däremot inte i sak. Den formkritiken instämmer jag inte i. Alexandra Völker förklarade föredömligt varför det är korrekt hanterat. Men jag vill också tillägga att det i själva utredningsdirektiven var väldigt tydligt att man inte skulle föreslå några lagändringar eftersom man skulle ha möjligheten att återaktivera plikten med endast ett regeringsbeslut. Då borde det inte komma som någon chock för de borgerliga partierna att så också görs.

Men som sagt finns det en politisk enighet kring inriktningen. Det signalerar också stabilitet och långsiktighet i den svenska politiken, vilket är en inte oviktig politisk signal gentemot vår omvärld.

År 2010 avskaffades värnplikten av den dåvarande alliansregeringen. Jag noterar en viss självkritik i de tidigare inläggen, och det tycker jag är klädsamt. Förändra er eller dö! sa Fredrik Reinfeldt. Det är väl ett talesätt som många partier kan reflektera över.

Miljöpartiet var då positivt till inriktningen mot ökad frivillighet men framförde samtidigt kritik mot att beslutet togs utifrån ett otillräckligt underlag. Så här i efterhand är det tydligt att den kritiken var befogad. År efter år har Försvarsmakten haft svårt att rekrytera tillräckligt många personer, vilket har lett till att en brist på personal gradvis byggts upp i Försvarsmakten.

Min och Miljöpartiets ingång är fortsatt att frivillighet är önskvärt framför plikt. Men alla ansvarstagande partier måste kunna svara på hur vi ska lösa Försvarsmaktens personalförsörjningsproblem, inte minst givet det försämrade omvärldsläget. Utredningen *En robust personalförsörjning av det militära försvaret* föreslår nu en modell där frivillighet fortsatt ska utgöra fokus. Den enskildes vilja, intresse och motivation kommer att väga tungt i rekryteringsprocessen. Försvarsmakten ska mer aktivt söka upp intresserade ungdomar, och incitamenten för att göra värnplikten ska öka. Endast om dessa åtgärder inte räcker till för att hitta tillräckligt många lämpliga individer som frivilligt vill göra värnplikten ska personer med lägre intresse kallas in.

Som jag ser det är detta en väl avvägd kompromiss som hanterar Försvarsmaktens personalförsörjningsproblem med så lite tvingande instrument som möjligt, vilket jag tror är anledningen till att denna utredning har samlat ett så brett stöd här i riksdagen.

Jag vill framhålla min förhoppning om att den nya ordningen med en könsneutral värnplikt ska leda till en mer jämställd försvarsmakt där fler kvinnor deltar. Den effekten har vi sett tydligt i till exempel Norge när de gick över till ett könsneutralt pliktssystem där kvinnor och män kallas in på lika villkor.

Jag vill också instämma i det som Hans Wallmark tidigare lyfte fram i sin kritik mot Mikael Jansson: Det blir lite märkligt när Sverigedemokraterna vill gå tillbaka till att endast kalla in män – speciellt utifrån deras eget resonemang, där de betonar vikten av folkförankring och att plikten kan skapa en gemenskap i samhället.

Jag håller inte riktigt med om att plikten ska ha de rollerna, men om man tycker så blir det väldigt märkligt att man vill exkludera alla kvinnor från denna gemenskap. Varför ska inte de också integreras och bli en del av folkförankringen?

Regeringen tog tidigare i vår beslutet att återuppväcka värnpliktslagstiftningen, som legat vilande sedan 2010. Nu ser jag fram emot att jobba tillsammans med regeringen för att få på plats så mycket som möjligt av de förbättrade incitamentsstrukturer som utredningen föreslår.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 20 JAN R ANDERSSON (M):

Herr talman! Inledningsvis kan vi reflektera lite över det vi talar om i dag. Försvarsmaktens personalförsörjning – hur låter det i allmänhetens öron? Är det ett sätt att beskriva en jämställd relation?

Motsatsen kanske ligger närmare. Det sätt som vi beskriver dessa frågor på visar att vi utgår från en statlig myndighets behov för att uppfylla dess krav. Vi är ganska dåliga på att titta på personernas behov och på hur vi kan göra oss själva till en mer attraktiv arbetsgivare.

I sin iver att införa plikt verkar regeringen ha glömt bort att göra försvaret till en arbetsgivare som är attraktiv på marknaden. Som vi tidigare hört här i kammaren har det uttalats från regeringsföreträdarnas håll att det var viktigt att det gick snabbt. Men jag tror att man i detta sammanhang måste veta att huvuddelen av dem som jobbar inom Försvaretsmakten även i framtiden kommer att vara anställda, oavsett hur många pliktutbildade vi kommer att ha, och då måste vi också vårda den formen.

Jag tror även, herr talman, att det är dags att avfärda myten om att löneläget inom Försvaretsmakten inte har någon betydelse för hur länge man stannar kvar. Det finns många exempel som pekar på det. Att den som söker sig till Försvaretsmakten till en början kanske inte tittar på löneläget är väl en sak, men det totala erbjudandet kommer så småningom att bli väldigt verkligt när man ser att man inte har råd att leva så som ens kamrater klarar av att göra.

Jag tror inte att soldatlöner generellt är det som ska vara löneledande, och soldatlöner är internationellt sett inte särskilt höga. Men skillnaden mellan Sverige och andra jämförbara länder är att erbjudandet från försvaretsmakten i andra länder är bättre och innefattar förmåner som gör att man, både i den roll som man har i försvaretsmakten och när man lämnar försvaretsmakten, har större möjlighet att gå vidare med goda förutsättningar. Där har vi ett stort arbete kvar att göra.

Jag konstaterar vidare att de personer som Försvaretsmakten vill anställa är sådana som inte kommer att hamna på Arbetsförmedlingen. Arbetslösheten bland de personer som har kvalificerat sig till anställning inom Försvaretsmakten är nära noll.

Vi har alltså en grupp personer med väldigt hög färdighet men väldigt lågt löneläge. Detta är förstås en ekvation som i slutändan visar sig inte fungera.

Dagens Nyheter har uppmärksammat denna fråga. Man exemplifierade med en person som tidigare jobbat som butikskontrollant med en lön på 28 000 kronor i månaden. När han valde att bli anställd inom Försvaretsmakten gick han ned till en lön på 16 215 kronor. Detta motsvarar en lönesänkning med 38 procent, vilket förstås är en ganska rejäl sådan.

Jag kan också konstatera att det beslut som regeringen har fattat de facto har bidragit till att sänka lönerna ytterligare. Den som tidigare, efter grundutbildning, i samband med befattningsutbildningen anställdes som soldat får nu fortsätta under värnpliktiga förhållanden. Det innebär att man i stället för en lön på ungefär 18 000 får en ersättning om 4 480 kronor. Om vi själva skulle få välja mellan dessa två löner tror jag att vi vet var vi skulle landa.

Ett annat exempel som Dagens Nyheter tog upp är en soldat som fått behörighet att köra stridsvagnstrailer. Enligt ett erbjudande från en åkare på den civila marknaden skulle han fördubbla sin lön om han slutade inom Försvaretsmakten och i stället gick över till ett privat åkeri.

Den som vill bilda familj och skaffa bostad får ofta ett nej från banken. Man får givetvis inte nej till att bilda familj – där är nog försvaretsmaktsanställda väldigt attraktiva – men banken säger nej efter att ha upptäckt att

denna person bara tidvis är anställd. Därför kan banken inte erbjuda de lån som kanske skulle göra det möjligt att skaffa en bostad.

Därmed skapas en besvärlig situation för försvarsmaktsanställda soldater. En överstelöjtnant uttryckte problemet på följande sätt: När soldaten vill skaffa sig ett liv fungerar det inte. Det är ju klart att vi inte ska ha det så.

Vi moderater har sagt att vi vill se över hela systemet för ersättningar, incitament och förmåner för våra soldater och sjömän. Det finns många delar att titta på. Vi har bland annat föreslagit utbildningscheckar eller CSN-lån som kan avskrivas samt utbildningspremier eller andra premier efter viss tjänstgöringstid.

Vi har också sagt att det kan vara viktigt med tillgång till vidareutbildning inom anställningen och, inte minst, tillgång till bostäder, vilket är en svår fråga på många större orter.

Detta är inte någonting som vi moderater enskilt har tagit upp, utan det är någonting som också utskottet har framfört till regeringen. Även regeringens utredare har konstaterat samma sak: Det behövs fler åtgärder i syfte att öka Försvarsmaktens attraktivitet. Men från Försvarsdepartementet ser vi inga förslag.

Som någon sa tidigare var det kanske viktigare att göra det snabbt än att göra det rätt. Vi ser dock gärna att man gör både och. De förslag som finns framlagda måste bli verklighet, och detta måste ske ganska snabbt.

I den personalutredning som vi fick ta del av före jul konstaterades att tillgången på yrkesofficerare kommer att underskrida behovet redan år 2020. Stora pensionsavgångar och problem att rekrytera gör att vi har ett underskott av officerare, och man konstaterar att vi behöver öka vår rekrytering av officerare med 47 procent redan från i år för att nuvarande mål ska kunna uppnås. Detta visar givetvis på en alarmerande situation.

Det ser inte mycket bättre ut när det gäller reservofficersutbildningen. För snart tio år sedan beslutade man att införa en ny reservofficersutbildning. Med viss reservation, herr talman, tror jag att den första kullen ännu inte har examinerats från denna utbildning.

I detta sammanhang kan också konstateras att reservofficerarna, som utgör ett kitt mellan försvaret och det civila samhället, har väldigt svårt att verka, vilket inte är bra. Det är svårt för försvaret att anställa reservofficerare på grund av att man har knepiga villkor, exempelvis vad gäller kostnader för traktamente.

När man vill anställa reservofficerare till utlandstjänstgöring har man dessutom olika villkor för dem som är stamanställda och för dem som är reservofficerare. Det är inte riktigt bra. Vi ska ha första klassens officerare – inte A-klassofficerare och B-klassofficerare.

Herr talman! Det finns olika anledningar att vara orolig. Vi i Moderaterna har lyft fram att rekryteringen är en viktig del. När man nu ska införa en mer allmän mönstring borde det vara läge att också titta på att flytta mönstringen ut i landet. Det borde inte vara något problem nu när man kan kalla dem som ska mönstra till mönstring. Men vi ser att Totalförsvarets rekryteringsmyndighet tvärtom lägger ned kontor och stänger vissa kontor för att flytta dem. Det är klart att detta väcker en viss oro.

Herr talman! Det finns mer att säga om frågan, men jag avslutar med att yrka bifall till reservation 6.

För att följa upp den debatt som har varit i kammaren tycker jag att man i vissa lägen kan ana ett ganska högt tonläge från Socialdemokraterna, som gärna vill ta åt sig äran för vissa saker. Vi vet ju alla som sitter här att det är vi i Alliansen som har drivit frågan om veteranpolitiken framför oss, inte minst exemplifierat med veterandagen, som kanske någon gång i framtiden ska bli allmän flaggdag. Vi vet att det var en fråga där Socialdemokraterna vände under galgen.

Slutligen, herr talman: Jag har färsk erfarenhet från den delegation från utrikesutskottet och försvarsutskottet som har varit i Irak för att studera hur våra trupper fungerar i detta insatsområde. Vi kan konstatera att de svenska soldaterna där utbildar kurdiska kvinnliga stridande förband. I sammanhanget och med tanke på debatten kan vi konstatera att man verkar ha kommit längre bland de irakiska kurderna vad gäller att ha en tydlig roll för kvinnorna i sitt försvar.

Anf. 21 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Jag ska göra en liten annan vinkling på frågan om skolorna och utbildningen av officerare. Det ligger inom ämnets ram i alla fall.

Yrket som officerare och vissa krigsförbandschefer kräver en ganska lång utbildning, och det kräver många övningar. Vi som har varit krigsförbandschefer och bataljonschefer och som också har hyllats bland annat med en veterandag – tack för den – vet att detta är ett svårt yrke. Det kräver en lång utbildning.

Herr talman! Låt oss se på hur den nya akademiseringen av Försvarets officerare ser ut. Om vi ser lite djupare på den märker vi att om man gör värnplikt, går till ett universitet och läser ekonomi i tre år och sedan går ut och gör 18 månader kan man bli krigsförbandschef. Hur är det över huvud taget rimligt? Det reagerar vi på. Tänk er en läkarutbildning på fem år och att någon säger: Jag har läst ekonomi i tre år, så jag kan väl kapa utbildningen och bara göra två år! Den läkaren vill vi inte gå till.

Nu kommer inte det att hända igen, men jag vill inte heller vara i ett krigsförband där chefen har gått 18 månaders utbildning för att driva förbandet. I det krigsförbandet vill inte jag vara. Jag tycker att det är allvarligt att man nedvärderar yrket på detta sätt.

När det gäller trupputbildning och truppföring kan man läsa att det är övervärderat och överutbildat. Sådana ord finns i texter, och man hör dem på möten. Vad är en överutbildad elektriker, läkare eller officer? Vad är han överutbildad på?

Vi som har gjort massor med KFÖ, krigsförbandsövningar, vet att detta är jätteviktiga frågor. Vi vet att det är jätteviktigt att göra sådana här övningar. Trupputbildning är för de värnpliktiga – när man rycker in och tar emot 30–40 man. Då har man trupputbildning. Sedan går man över i truppföring. Det är då man har krigsförband, plutoner och kompani. Då för man förband. Det pågår hela tiden stabsarbete i detta arbete – planering, ekonomi och så vidare. Detta tillsammans är de ben som man står på.

Nu börjar man gå in i den akademiska världen, vilket i många delar är bra. Man går på Karlberg i ett och ett halvt år. Sedan går man i truppslagskolan i ett år. Då är man uppe i två och ett halvt år. Sedan har man eget

arbete i ett halvår. Då blir det tre år. Sedan är man fänrik och går ut på trupp. Efter två år är man löjtnant och efter ytterligare två år kapten. Men vart tog kompanichefsutbildningarna vägen? Vart tog plutonchefsskolan vägen? Här får vi vara uppmärksamma och följa upp det hela.

Som ni vet sorterar i dag FHS, Försvårshögskolan, under Utbildningsdepartementet och högskoleförordningen. Men Försvarmakten sorterar under Försvårdepartementet. Alla har rätt att söka till högskola i dag, eller hur? Men ska inte Försvarmakten kunna ha vetorätt eller i alla fall kunna samverka? Vem samordnar detta? Försvarmakten måste få någonting att säga till om när det gäller vilka som ska få gå utbildning till officerare. Det här är helt orimligt, och jag tycker att vi måste titta på det. Det fungerar rätt bra i dag, men det borde också säkerställas i text.

Jag tycker att officersyrkets karaktär måste vara styrande. Vilka behov har vi, och vad ska man kunna? Det ska gälla precis samma sak som för elektrikern, rörmokaren eller läkaren. Det ska finnas en utbildningsplan, och den ska fullföljas. Om vi börjar tumma på detta för att hitta påfyllnad av officerare tror jag att vi går fel.

Herr talman! Det är mycket som har sagts här i dag som jag delar uppfattningarna om. Men vi måste upp med volymerna på sikt, precis som några har varit inne på här. 4 000 man går åt för att säkerställa krigsförbanden och den organisation vi har i dag. Men om vi ska kunna kasta av, som man säger, till hemvärn, frivilligbrandkår och så vidare måste volymerna upp. Därför måste vi kalla in fler. Då får vi också lättare att rekrytera officerare. Det får ta den tid det tar. Jag ska inte tala om hur vi hamnade i det här läget, men det måste få ta tid.

Vi måste se över utbildningssystemen, och vi måste vara mer delaktiga. Det gäller oss allihop. Vi måste syna utbildningen och se efter vad den leder till. Är vi nöjda med den, eller kan vi ifrågasätta och diskutera detta med ledningen i Försvarmakten? Det här tycker jag att vi alla skulle kunna bli bättre på.

Upp med volymerna, har man sagt. Det måste finnas en kontrollerad tillväxt. Det innebär en balans mellan de uppgifter vi ger som är av operativ karaktär och dem som är av utbildande karaktär. Dessa två saker är jätteviktiga.

De 4 000 man som vi talar om nu balanserar i någon form fram till år 2020, kanske. Men innan dess måste vi tänka till på hur vi kan öka volymerna. Annars kommer den operativa förmågan att gå ned.

Anf. 22 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Tack, Roger Richtoff, för inlägget! Det finns många frågeställningar där vi delar synen på problematiken kring både rekrytering och officersförsörjning för att kunna klara utbildningsnivåerna som ligger i närtid men också framåt. Det är viktigt att vi fortsätter att både reflektera över och debattera hur vi på bästa sätt kommer fram till goda lösningar och ett gott resultat.

Jag har läst Sverigedemokraternas motion inför detta betänkande. Det är en samlad och omfattande motion. Jag ska citera några formuleringar: "Utbildningen av officerare ska återgå till att leverera krigsmän och ledare till krigs- och funktionsförbanden." Att leverera krigsmän, står det alltså. Vidare står det: "Officersutbildningen ska vara till för att sälla agnarna från

vetet, vilket i klartext betyder att de som saknar de efterfrågade förmågorna vad avser ledarskap och krigsduglighet aldrig utexamineras som officerare.”

Jag noterar och tar del av att Sverigedemokraterna föreslår ett förändrat utbildningssystem och även en annan rekryteringsform. Det vore intressant att veta mer om hur Roger Richtoff och Sverigedemokraterna tänker kring det här med att leverera krigsmän och att sälla agnarna från vetet.

Roger Richtoffs kollega Mikael Jansson har under tidigare delar av debatten beskrivit en tredagarsutbildning för pojkar. Jag noterar en viss otydlighet här. Det står i motionen att utbildningen bör omfatta även flickor i samband med mönstringen. Det vore intressant att få veta mer om det praktiska när det gäller detta.

Anf. 23 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr talman! Krigsmän kallar vi alla, och det är ett vedertaget uttryck som vi använde mycket förr. Det är inget fel på detta. Vi utbildar ju soldater och värnpliktiga för krig. Inte fred, utan krig. Med vapen i hand ska de skjuta ihjäl andra människor. Det är ju det som det syftar till, att försvara sitt land. Det är precis det som det syftar till. Ingenting annat.

När det gäller att sälla agnarna från vetet skulle jag nog inte skriva så, men det är ju självklart så att den som inte duger till att vara officer, krigsförbandschef, inte heller ska vara det. Därför måste man plocka bort dem, och det gör man redan nu. Under resans gång till att bli krigsförbandschef plockas vissa personer bort som aldrig blir krigsplacerade. Så var det förr, och så är det nu. Det är alltså det som avses med att sälla agnarna från vetet.

När det gäller tredagarsövningarna hade man förr ibland en vecka. Vi har experimenterat med det här, och det har kommit tillbaka och försvunnit igen. Den här utbildningen togs bort. Man mönstrade, och sedan åkte man hem. Det gjorde jag också, men innan dess gjorde man ett antal dagar, och det var ganska bra för att få en orientering rörande vad det handlade om. Det visade sig vara ganska bra, och därför har vi kvar det i vår reservation.

Det tror jag var svar på frågorna.

Anf. 24 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Ni nämner att man ska komma i kontakt med uniformer och lätta vapen och få en grundläggande utbildning i överlevnad. Det förklaras i motionen. Det är tre dagar som kan vara viktiga för den enskilde, men det handlar också om att fråga sig: Ska alla i en gruppering på 100 000 personer med en budget på 100 000 kronor som Sverigedemokraterna föreslår komma i kontakt med vapen även mot den enskildes vilja?

Den andra frågan, kopplad till syftet med officersutbildningen, är vilken målsättning Sverigedemokraterna i praktiken har när det handlar om jämställdhetsmål och kvinnliga officerare i Försvaretsmakten. Jag hittar inte det någonstans i detta omfattande material. När det skrivs om krigsmän är det på sin plats att ställa frågan: Hur ser Sverigedemokraternas konkreta mål ut för andelen kvinnor som officerare, utbildningsinstruktörer och ansvariga ledare för vår krigsorganisation i sin helhet?

Vi kämpar ju med att kunna få fler att ansluta sig till Försvaretsmakten och gå in frivilligt men också att utbilda sig och ta tjänstgöring som officerare. Det borde vara oerhört viktigt för Sverigedemokraterna, kan jag

tycka, att lyfta en tydlig målsättning kring jämställdhetsmål och hur man på bästa sätt ska lyckas uppnå dem.

Det finns ytterligare en sättning som jag undrar över, och det är att officerare ska tillskansas sig en bred förståelse medan underofficerare ska ha en djupare förståelse. Det kan vara intressant att höra hur man beskriver de här uppgifterna i förhållande till mandat och ansvarsuppgifter.

Anf. 25 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr talman! Vi kan börja med att tala om vapenvägrare, som ledamoten tog upp. Vi anser att man inte ska sätta vapenvägrare i fängelse. Det gjorde man förr. När jag ryckte in blev det fängelse för den som vägrade. Sedan kom frivilligheten, eller att de som vägrade fick gå Räddningsverkets utbildningar, och jobba till exempel med sjukvård eller inom räddningstjänsten. Det var en plikt att göra detta, och den plikten vill vi återinföra. Det innebär att den som vägrar att ta ett vapen även kommer undan i vårt system, men han ska göra en plikt i samhället – där kan han inte vägra. Så är det med den nuvarande regeringens intentioner, som jag har förstått det.

När det gäller kvinnliga officerare har jag tjänstgjort både i Sverige och utomlands med kvinnliga officerare från många olika länder, och jag har absolut inget dåligt att säga om det utan bara bra saker. Däremot var det svårigheter på vissa förband. Vi kan ta ingenjörstrupperna som exempel. Vi som byggde balkbro 2 och de plutoner som ryckte in hade minst muskelfaktor 8 eller 9, annars var de ute direkt. Det var mycket få kvinnor som kunde ingå i de förbanden. Det rekryteras alltså olika, men därmed inte sagt att de är mindre värda. De är utmärkta på massor av positioner. Jag tror att den nya chefen för Livgardet är en kvinna. Jag tycker att det är alldeles utmärkt. Jag tror att ledarskapskunskaperna hos kvinnorna är minst lika bra som hos männen.

Tyvärr hinner jag inte gå in på det här med bredare och djupare kunskaper på de olika nivåerna, men vi kan ta det vid ett annat tillfälle.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 9 Spel- och folkbildningsfrågor

Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU6
Spel- och folkbildningsfrågor
föredrogs.

Anf. 26 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, *Spel som kulturform*, och reservation 2, *Spelinstitut*.

Spellicens eller spelmonopol? Ja, herr talman, det är inte det som är frågan i dag, utan riksdagen har beslutat att ta fram en reform med spellicens som senare ska komma till vårt bord. Utredningen är nu klar, och betänkandet är ute på remiss med sista svarsdag den 4 augusti i år. Vi ser fram emot när propositionen från regeringen väl kommer.

Prot. 2016/17:113
18 maj

-----
*Vissa frågor om
Försvarmaktens
personal*

*Spel- och folk-
bildningsfrågor*

Sverigedemokraternas fokus under utredningens gång har varit att utvärdera alla förslag med folkhälsan som utgångspunkt. Mer än så kommer jag inte att beröra spellicensen i dag.

Herr talman! Jag riktar nu fokus på att utreda möjligheterna att inrätta ett spelinstitut, närmare bestämt för den form av spel som lite slarvigt brukar inordnas under begreppet datorspel, trots att det som åsyftas innefattar spelande på många olika plattformar.

Ett spelinstitut skulle kunna uppmärksamma makthavare och andra aktörer på spelbranschens behov och vara en brygga för samarbetet mellan det offentliga Sverige och spelindustrin. Med det tänker jag att ett spelinstitut ska verka för att hjälpa branschen i samarbetet med andra kulturella näringar och kulturområden – samarbeten som kan bidra till att konst- och kulturskapare får fler och nya inkomstkällor. På så vis kan vi bygga upp en stark verksamhet för spelskapande som visar att Sverige har ett försprång på denna arena, och det skulle väl vara önskvärt om vi upprätthåller vår ledande position inom spelvärlden.

Utöver att utreda möjligheten att inrätta ett spelinstitut vill vi sverigedemokrater verka för att det nordiska spelsamarbetet återupptas och att det nordiska samarbetet på spelområdet utvecklas. Det nordiska datorspelsprogrammet beskrivs av Nordiska rådet som ett av rådets mest framgångsrika samarbeten på kulturområdet och svarade för en stor del av den svenska kulturpolitikens spelpolitik.

Riksdagen kommer inom kort att ha en Nordendebatt, och där kommer vi att lyfta detta, då det enligt vår bedömning saknas en aktiv politik för datorspel. Genom att återuppta det nordiska datorspelsprogrammet med nordiskt innehåll främjar vi en modern kulturell och kreativ näring samtidigt som det kan förmedla vår historia på ett nytt och spännande sätt. Jag hoppas på positiv respons kring detta när Nordendebatten hålls här i riksdagen.

Det finns folkhögskolor med profilkurser med inriktning på bland annat spel och nätverk. Det är ett av många exempel på bra verksamhet som bedrivs inom folkbildningen.

Folkbildningens huvudsakliga mål är precis som namnet avslöjar bildning av folket. Det är viktigt att inte förväxla bildning och utbildning. Folkbildningen har historiskt delats in i fyra grenar: folkbibliotek, folkhögskolor, föreläsningföreningar och studieförbund.

Bildning kan alltså definieras som utveckling av individen och odling av själsliga förmågor, medan en utbildning kan inkludera bildning. Men utbildning avser i första hand den process där en individ systematiskt tillförsäkras sig kunskaper och färdigheter.

Genom att bilda folket utökar man befolkningens och individers möjligheter till självförverkligande men även deras förmåga att aktivt delta i samhällets demokratiska processer. Folkbildningen anses därför spela en viktig roll för demokratins framväxt. Då folkbildningen är en viktig väg till social gemenskap och lusten att vilja lära spelar folkbildningen en viktig roll i vårt samhälle.

Herr talman! Vi motsätter oss att regeringen öronmärker dessa medel. Öronmärkningen av medel innebär att personer som inte fått uppehållstillstånd får tillgång till folkbildning. Vi sverigedemokrater anser att denna form av etableringsinsatser inte bör riktas till personer som ännu inte fått uppehållstillstånd. Vi anser nämligen att det inte ger någon rättvis bild,

eftersom den asylsökande inte vet vad beslutet om att få stanna i landet eller inte kommer att landa i. Att söka asyl är inte detsamma som att få asyl.

Enligt vår mening riskerar det att ge otydliga signaler, urvattna medborgarskapet och ta resurser i anspråk som kan behövas på annat håll. Det är viktigt att offentliga medel används ansvarsfullt, och ansvarsfullt användande innefattar inte att öronmärka bildningsresurser till personer som ännu inte fått asyl.

Detta är extra viktigt av hänsyn till och med respekt för folkbildningens syfte och funktion i vårt samhälle, det vill säga bildning av folket.
(Applåder)

Anf. 27 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Vi debatterar i dag motioner som behandlar spel- och folkbildningsfrågor. Det är alltså tre olika områden som skiljer sig åt ganska mycket. Ja, jag räknar rätt. Det är tre områden. Jag kommer att återkomma till folkbildningen.

När det gäller spel har det ordet åtminstone två olika betydelser i det här betänkandet. Om vi i stället använder det engelska språket handlar det om två olika områden: gambling och gaming. Gambling handlar om spel om pengar, som lotterier, tipsspel eller vadslagning. Inom detta område har Spellicensutredningen precis lämnat sitt betänkande *En omreglerad spelmarknad* till regeringen, för bara lite drygt en månad sedan. Utredningen lämnar förslag till en ny reglering av spelmarknaden i Sverige. Det är något som är nödvändigt och som vi alla väntat på.

Utredningen, som jag skulle vilja säga är väldigt bra, är nu ute på remiss, och efter det får vi invänta regeringens proposition på området. Det är en proposition som jag vet att man nu arbetar med för en så snabb leverans som möjligt. Det känns viktigt och angeläget.

Sedan har vi gaming, alltså skicklighetsspel på dator eller via spelkonsoler. E-sport är redan i dag en stor sport som lockar många spelare liksom åskådare. Professionalismen är ofta hög, och det finns de som livnär sig på e-sport liksom det finns amatörer på alla nivåer – precis som inom all annan sport.

E-sport har dock ännu inte riktigt fått ett riktigt erkännande från samhället. Det kan exempelvis handla om möjligheten att under sina gymnasiestudier kunna satsa också på e-sport, på samma sätt som man kan göra på exempelvis ishockey- eller fotbollsgymnasier. Ändå spelar i dag runt 80 procent av Sveriges befolkning digitala spel i någon form. Det är en bred kulturform som attraherar många.

Min riksdagskollega i Centerpartiet, Rickard Nordin, lyfter upp spelandet i en mycket initierad och viktig motion. Förutom e-sporten lyfter han fram spel som kulturform. Till det digitala spelandet kan vi också lägga brädspel av olika slag.

Vi kan konstatera, precis som Rickard Nordin gör i sin motion, att spelande är en av de mest populära fritidssysselsättningarna i Sverige. I statistik från bland andra Statistiska centralbyrån, Myndigheten för kulturanalys och SOM-institutet benämns också spelande som just en kulturutövning. Men i statens mening, bland annat när det gäller bidrag, betraktas spel inte formellt som en kulturform. Men både digitalt och analogt spelande liksom utvecklingen av dessa spel passar väl in i de kulturpolitiska

målen, vilket gör att de också formellt borde ses och uppskattas som den breda kulturform de i realiteten är.

Herr talman! Det civila samhället, med föreningslivet, idrotten och folkbildningen, spelar en otroligt stor och viktig roll för samhällsutvecklingen och demokratin. Det är i den lokala föreningen, i nätverk, i lokala utvecklingsgrupper och inte minst i studiecirklar som ett brett samhällsengagemang kan växa fram. Centerpartiet vill att den enskilda människan ska få utvecklas genom samröre med det civila samhället och i möten med andra som finns på orten.

Folkbildningen, med studieförbunden och folkhögskolorna som finns över hela landet, såväl på landsbygden som i staden, blir här en viktig del av det civila samhället. Staten satsar stora resurser på folkbildningen. Det är enligt min mening mycket väl använda pengar. Folkbildningen är en viktig aktör för att lyfta fram och skapa engagemang i vårt samhälle.

Kontakter med andra och bildning är viktigt för att kunna orientera sig, forma självständiga uppfattningar och delta aktivt i samhället. Det gäller oberoende av om man är nytilkommen till Sverige eller om man har bott i Sverige hela sitt liv. Studieförbunden gör här en viktig insats. Det handlar om mänsklig bildning, inte bara utbildning, och det handlar om alla som vistas i Sverige under längre tid.

Herr talman! Studieförbunden spelar också en mycket viktig roll för att ge personer med funktionsnedsättning möjligheter att skapa sig en plattform för att kunna påverka och delta på lika villkor i vårt samhälle. Det kan ske genom kulturevenemang och kulturengagemang. Det kan också ske genom förmedling av kunskap i olika studiecirklar och på folkhögskolor.

Vi kan ta Studieförbundet Vuxenskolornas projekt Mitt Val som exempel. Det startade inför valåret 2014 och riktade sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning. Genom projektet Mitt Val tog man fram kunskap, underlag och material för studiecirklar som stöttade och utbildade personer med intellektuell funktionsnedsättning i att ta del av och använda sin medborgerliga rättighet att rösta. Mitt Val bidrog till att ytterligare några av våra medborgare i Sverige fick möjlighet att använda sin rätt att påverka det samhälle vi lever i.

Nu fortsätter Studieförbundet med Mitt Val-studiecirklar runt om i vårt land, för att allt fler ska kunna använda denna rättighet och förstå vad den innebär. Studiecirkeln kan här kanske bli en början till något mycket större, en början till något som man kanske inte hade förutsett men som ger bildningen ytterligare en dimension.

Det skulle dock inte kunna hända om inte folkbildning hade sin fria roll att hitta egna vägar. Det är friheten och öppenheten som ger folkbildningen dess kraft att genom just bildning möta varje individ där man står för att därifrån lyfta vidare i ett livslångt lärande.

Folkbildningens kraft ligger också i att den finns över hela landet. Folkhögskolor, studieförbundens studiecirklar och kulturarrangemang finns inte bara i städerna utan minst lika mycket, kanske ännu mer, på landsbygden och på mindre orter.

Herr talman! Det finns dock en risk att projekt, som exempelvis Mitt Val startade som, stannar vid att vara just ett projekt och att den kunskap och den metodik man lyckats skapa inte kommer fler till del än dem som

ingick i projektet. Därför är det också viktigt med ett generellt stöd för folkbildningen.
(Applåder)

Anf. 28 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! För tids vinnande har jag inga särskilda yrkanden när det gäller det här betänkandet. Men jag står naturligtvis bakom Liberalernas reservationer.

Herr talman! Spelpolitiken kommer vi med säkerhet att debattera och diskutera många gånger och på många olika sätt i den här kammaren framöver. Detsamma gäller e-sporten. För den sakens skull väljer jag att i dag fokusera på den del i betänkandet som rör folkbildningen.

Det räcker inte att veta var man kan hitta information. Man måste också ha kunskapen som gör att man kan orientera sig i en värld som fylls av påståenden. Man behöver helt enkelt bildning.

Vi från Liberalerna menar att respekten för bildning behöver få en re-nässans. En reformation av det begreppet i skolan är en hörnsten i detta arbete, en aktiv kulturpolitik är en annan hörnsten.

Kunskap är och ger frihet, såväl för den enskilde som slipper lita på auktoriteter som för samhället i stort som kan ta upp kampen mot populism och auktoritära läror. Kritiskt tänkande och förståelse för skeenden kan knappast underskattas i den tid som vi nu lever i.

Herr talman! Skolan är en av samhällets absolut viktigaste kulturbärande institutioner, och den ska inte bara förmedla kunskap utan också grunderna för bildning. En kreativ miljö där eleverna själva får skapa är en viktig förutsättning för lärandet. Genom skolan kan också alla barn och ungdomar nås av professionella kulturutövare och därigenom få se och höra till exempel teater, film och musik av hög kvalitet.

Alla barn och ungdomar bör också under sin skoltid få några skönlitterära böcker med sig som kan följa dem genom livet, liksom årligen ta del av scenupplevelser i form av till exempel konserter och teaterföreställningar. Kort sagt: Man behöver starta sin bildningsresa.

Herr talman! Sverige har en väldigt stark bildningstradition som måste hållas levande även i vår tid. Bildning och kunskap stärker den enskildes egenmakt och förmåga att orientera sig och fatta egna självständiga beslut. Därför värnar vi liberaler bildningstanken, främjar personliga bildningsresor och stöder den fria folkbildningen.

När de svenska folkrörelserna växte fram betonade de alla mycket starkt behovet av just bildning. Det var genom litteratur och studier som individen skulle skaffa sig de verktyg som man behövde för att ta ökat ansvar för sig själv och för samhället i stort.

Folkbildningen har alltsedan dess genom sin särart spelat en viktig roll för att höja kunskapsnivån generellt i samhället. Genom till exempel studiecirklar och folkhögskolor låter folkbildningen människor inte bara lära utan också vara medskapare i stället för att vara passiva konsument av kultur och andra insatser.

Genom att vara fri och frivillig når och lyfter folkbildningen de människor som kanske inte kommer till sin rätt i det formella utbildningssystemet. Denna del i det så viktiga bildningsuppdraget gäller inte minst personer som är särskilt utsatta, exempelvis de som har gått särskola, personer

med psykisk ohälsa eller andra funktionsvariationer som sätter ett särskilt stort hopp till bildningsförbunden.

Herr talman! Avslutningsvis: Studieförbunden utgör ett viktigt nav i kulturens infrastruktur. Genom studieförbundens rikstäckande nätverk skapas diskussioner, debatter, föreläsningar, studiecirkel och utställningar över hela landet. Den lokala närvaron gör studieförbunden unika i sina möjligheter att arrangera kulturaktiviteter även på mycket små orter. Det är därför, herr talman, som ett fritt stöd till folkbildningen är grunden för en fri bildning och för att bildningsresorna ska kunna börja i unga år.

(Applåder)

(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 10 Statsministerns frågestund

Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag hälsar statsministern välkommen.

Beskattningen av arbete

Anf. 30 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Åhörare! Ledamöter! Jag har en mycket enkel fråga till statsministern: Varför är det viktigt att det ska löna sig sämre att jobba?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag vet inte vem som tycker så. Det var en mycket konstig fråga. Det är klart att det ska löna sig att jobba.

Vi har alldeles för många arbetslösa människor i Sverige. De ska in i arbete, och därför har jag satt ett mycket tufft arbetslöshetsmål. Det lönar sig faktiskt att arbeta i Sverige, vilket är väldigt viktigt.

Anf. 32 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Om man ska klara välfärden och tryggheten måste det löna sig att gå till jobbet på morgnarna, för därifrån kommer pengarna. När det under en moderatledd regering lönade sig bättre kunde vi öka resurserna till välfärden.

Men i en familj där båda vuxna har bidrag och en börjar jobba ser vi nu hur familjens inkomst kan gå ned. Vi ser också att över 1 miljon vanliga människor som jobbar, däribland poliser, barnmorskor och lärare, får högre skatt av Stefan Löfven.

I valrörelsen lovade statsministern som partiledare att vanligt folk som jobbar inte skulle få högre skatt. Jag undrar därför varför han sviker det löftet.

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag säger det återigen: Det lönar sig att arbeta i Sverige, och det ska löna sig. Det är bra.

Det är synd att arbetslösheten ökade med moderat politik. Det var inte bra. Långtidsarbetslösheten ökade. Moderaterna har ett enda svar på alla bekymmer, nämligen jobbskatteavdrag. Det har man prövat en gång, två gånger, tre gånger, fyra gånger och fem gånger. Det blev inte bra för Sverige, utan arbetslösheten ökade.

Nu provar vi en annan politik. Vi har en annan inriktning på politiken som innebär att vi investerar tillsammans. När vi investerar blir det fler jobb. Bland annat därför har vi nu 20 000 fler i skolan. Sedan vi tillträdde har sammanlagt 200 000 fler människor ett jobb att gå till, vilket jag tycker är bra. Men det räcker inte.

Arbetslösheten är för hög. Frågan är bara vad lösningen är. Ska vi tillbaka till Moderaternas gamla politik med skattesänkningar, eller ska vi investera tillsammans? Jag tror på det senare.

Dessutom är det besynnerligt att Moderaterna kan tänka sig att nyanlända ska ha både bidrag och lön. Det är mycket märkligt.

(Applåder)

Statsministerns påståenden om Sverigedemokraterna

Anf. 34 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Sverige har stora och allvarliga problem. Människor i vårt land dör på grund av brist på personal och vårdplatser inom sjukvården. Vi ser hur sexualbrott och otrygghet ökar i en skrämmande takt. Vi ser hur segregationen är djupare än någonsin. Trots brinnande högkonjunktur ser vi galopperande underskott i kommunsektorn och en arbetslöshet som återigen har börjat växa.

I stället för att omvärdera sin politik och göra allt han kan för att vända utvecklingen lägger statsministern en stor del av sin energi på att ljuga och på att baktala oppositionen. Statsministern inledde sin bana med att lova svenska folket ett nytt val. Det löftet drog han sedan tillbaka och bad aldrig om ursäkt för det.

Statsministern har framfört så gravt felaktiga uppgifter om mitt partis historia att han till och med har fått kritik från vänsterorienterade organisationer som Expo. Men han har aldrig bett om ursäkt för detta. Statsministern har påstått att Sverigedemokraterna inte har röstat på sina egna budgetförslag här i kammaren, trots att vem som helst kan gå in och läsa riksdagsprotokollen och se att detta inte stämmer. Det här har han aldrig bett om ursäkt för.

I den senaste partiledardebatten påstod statsministern att SD:s utlovade satsningar på välfärden är helt omöjliga att genomföra eftersom vi, enligt statsministern, vill genomföra skattesänkningar på 50 miljarder.

Först och främst finns inget automatiskt samband mellan att sänka skatterna och att få mer pengar till välfärden. Det beror på vilka skatter man sänker, vid vilken tidpunkt man gör det och hur man gör det. Man ska givetvis vara försiktig. Men det viktiga här är att Sverigedemokraterna aldrig har föreslagit skattesänkningar i denna storleksordning. Även detta var alltså ett påstående som helt saknar saklig grund.

Med anledning av detta är min fråga till statsministern: Hur ska vi kunna lära våra barn att det är fel att ljuga när landets statsminister gång på gång ljuger offentligt för svenska folket och sedan vägrar att be om ursäkt när han blir påkommen?

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Sverige har många utmaningar och även många möjligheter. Det gäller att ta till vara detta. Frågan handlar här om Sverigedemokraternas val av politik. De är tydligt det femte borgerliga alternativet och partiet som tror på skattesänkningar. Det är möjligt att Sverigedemokraterna själva inte har räknat på sina förslag. Det må vara så, och det är lika illa.

Jag sa att ni föreslår 50 miljarder, men jag hade nog fel, för det är mer än 50. Det är bara att räkna på förslagen. Det går inte att ta 50 miljarder från skatteintäkterna och tro att det inte gör någon skillnad på välfärden.

Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Sverigedemokraterna är ett fall för *Lyxfällan*. Man kan inte lova runt och sedan dra ned på inkomsterna. Det är på det sättet människor hamnar i skuldfällor.

Era 50 miljarder ska adderas med de andra fyra borgerliga partiernas 70 miljarder. Om vi inte räknar ihop dem blir nettot strax över 100 miljarder. Detta går ni fram med. Om ni inte gör det får ni dra tillbaka era förslag. Men vi utgår från att när partiets ekonomisk-politiska talesperson skriver en artikel i Dagens industri har han väl åtminstone övervägt vad detta innebär.

Konsekvenserna blir sådana, Mattias Karlsson, när man lägger sig platt för högern och säger att man själv också är ett högerparti. Det går inte att försöka vara allmänhetens och allas parti och sedan välja en ekonomisk politik som innebär så pass stora skattesänkningar. Ni har valt och visat vilka ni är: Ni är ett riktigt högerparti. Då får ni stå för det.

(Applåder)

Anf. 36 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Nu står statsministern här och ljuger igen. Jag uppmanar alla tv-tittare och åhörare att gå in och läsa vårt senaste budgetförslag. Då ser ni att statsministern faktiskt ljuger igen här i riksdagens talarstol. Vi har inte så stora skattesänkningar som statsministern säger.

Att statsministern har svårt att läsa budget vet jag sedan tidigare, men att han inte ens kan läsa debattartiklar tycker jag är ännu värre. Det statsministern påstår står inte i debattartikeln.

Det här handlar om en debattartikel där Oscar Sjöstedt nämner ett antal olika förslag som vi har öppnat att förhandla om. Han säger inte att detta är något som vi ska genomföra rakt av och som vi kommer att lägga fram som skarpa förslag. Han säger att vi kan diskutera något enstaka fall av dessa.

Merparten av de stora skattesänkningar som vi har utgörs av ett borttagande av pensionärsskatten. Vi vill även göra det billigare för små företag att anställa. Vilka av dessa skattesänkningar menar du, Stefan Löfven, står i konflikt med en bättre välfärd? Svara gärna på den frågan!

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Ni säger att ni vill sänka pensionärsskatten men röstade emot detta. Det här går inte ihop. Ni gjorde detta hösten 2014. Vi hade kunnat få en sänkt skatt för pensionärerna våren 2015, men ni röstade ned det förslaget då ni valde att rösta med de fyra andra borgerliga partierna. Då blev det ingen sänkt skatt för pensionärerna. Detta är ett faktum.

Låt oss ta ett av era förslag, om det nu är era – du får väl berätta om den ekonomisk-politiska talespersonen möjligen har en egen firma i Sverigedemokraterna. Ett av era skatteförslag innebär att den som tjänar 100 000 kronor i månaden skulle få en skattesänkning med 46 000 kronor per år. Är människor som tjänar 100 000 kronor i månaden verkligen något som är prioriterat inom Sverigedemokraterna? Ska de ha stora skattesänkningar?

Detta prioriterar inte jag, utan jag vill se till att vi har skatteintäkter, för då kan vi investera i välfärden. Jag tänker fortsätta att investera i välfärden. Det är mitt vägval.

(Applåder)

Vårdköer med regionala skillnader

Anf. 38 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Låt oss tala om vården, om sjukvården och om de växande köerna! Det handlar om köerna för att träffa läkare och om köerna till operation. Det handlar om den regionala klyvningen och om ojämlikheten i landet. Det skiljer sig dramatiskt beroende på var i landet du bor. Vårdköerna växer. De växer som mest i socialdemokratiskt styrda landsting. Och det är under Stefan Löfvens arbetspass som detta händer.

När man är sjuk finns det inget viktigare än att bli frisk igen. Det handlar om att vården är nära, att den är tillgänglig och att man får den vård man behöver när man behöver den. Det är en grundläggande trygghet som varje människa ska känna, oavsett om man bor i Norrlands inland och ska föda barn, om man är cancersjuk i Skåne eller om man behöver tid till en höftledsoperation i Värmland.

Vi ser nu dramatiska skillnader mellan landstingen. Klyftan har vuxit sedan Stefan Löfven blev statsminister. 90 procent får vård inom vårdgarantin i alliansstyrda Halland och Jönköping. Men bara 60 procent får det i socialdemokratiskt styrda Norrbotten och Region Jämtland Härjedalen. Denna ojämlikhet klyver Sverige. Det är helt oacceptabla skillnader, inte minst för den enskilde som drabbas. Oavsett var i landet man bor ska man ha en tillgänglig vård. Det ska inte skilja beroende på vilken färg som

landstingsstyret har. Bara för att man råkar vara sjuk och bo i Norrbotten ska man inte ha dragit nitlotten när det gäller att få vård i tid.

Jag vill därför fråga Stefan Löfven: Hur kommer det sig att vårdköerna har ökat så kraftigt sedan den rödgröna regeringen tillträdde? Hur kommer det sig att socialdemokratiska landsting är betydligt sämre på att korta vårdköer än alliansstyrda? Och varför ska de som bor i Jämtland få vänta längre på att få den vård de behöver än de som bor i Jönköping?

Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vården ska fungera, och den ska fungera lika för alla, oavsett vem du är och oavsett var du bor. Det är en grundbult i den svenska modellen, och så ska det vara.

Nu är det så att fördelningen av landstingens resurser beslutas av landstingen respektive regionerna. Det är så arbetsfördelningen ser ut. Jag tror inte att Annie Lööf är väldigt stolt över sjukvården i Stockholms läns landsting, som sedan länge är styrd av de borgerliga tillsammans med Sverigedemokraterna. Det finns stora brister där. Detta kan vi hålla på och debattera.

Poängen är: Vad är det nationella ansvaret? Vad är det vi ska göra på nationell nivå? Så sent som i höstas var Centerpartiet berett att dra ned på resurserna till sjukvården. Jag är glad över att det inte längre gäller – det är bra. Men förutsättningarna för att stå upp för en sjukvård, liksom en bra välfärd i allmänhet, ökar inte om man ska sänka skatterna med 70 miljarder kronor. De kommer att försämrats.

Vår regering kommer att lägga till resurser för att korta kötiderna. De är nämligen för långa på för många ställen. De växte dessvärre redan 2014 – det kunde vi se. Den gamla kömiljarden hade spelat ut sin roll. Jag tror säkert att den infördes med det bästa syftet. Men både Läkarförbundet och andra sa: Den leder fel. Den leder inte till den snabbaste vården för dem som behöver den. Det blev helt andra drivkrafter, så vi behövde göra någonting nytt.

Nu kommer vi att tillföra 1 miljard för att se till att vårdgarantin kan uppfyllas snabbare än att det blir ett besök hos en allmänläkare inom sju dagar. Den tiden borde kortas. Vi ser över hur mycket vi kan korta den tiden. Inte minst handlar det om att få fram ett patientkontrakt som gör att de människor som har mer komplexa behov och som behöver fler behandlingar och fler undersökningar ska kunna se hela kedjan av vårdinsatser från början till slut. Så gör vi ett kontrakt. Så gör vi en snabbare vård. Så gör vi en tryggare vård.

Anf. 40 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Även i alliansstyrda Stockholms län får man vård inom vårdgarantin till 90 procent, till skillnad från i socialdemokratiskt styrda Norrbotten, där man bara får det till 60 procent.

Vi ska komma ihåg att det är Stefan Löfvens politik som har gjort att vårdköerna nu växer. Faktum kvarstår. Köerna växer. Sverige klyvs av en ojämlig tillgång till vård. Och det är just i S-styrda landsting som köerna till specialistvård är längst.

Vi – framför allt Stefan Löfven – borde också fundera på vad det vinstförbud som Ilmar Reepalu och Socialdemokraterna driver för privat vård

har för betydelse för primärvården. I dag görs hälften av alla vårdcentralbesök på en privat vårdcentral. 18,6 miljoner besök görs varje år på privata vårdcentraler. Om man tvingas lägga ned dessa vårdcentraler på grund av Socialdemokraternas politik i fråga om vinsttak, i praktiken vinstförbud, undrar jag: Vart ska alla vårdsökande ta vägen? Hur kortar detta vårdköer? Hur ökar det tryggheten? Hur förbättrar det tillgängligheten till välfärden? Svara nu på frågan om vinsttak, Stefan Löfven!
(Applåder)

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Återigen: Vi kan jämföra landsting. Stockholms läns landsting har nog de bästa förutsättningarna i hela landet, beroende på befolkningsutvecklingen. Och det är där man köper strumpor för 6 000 kronor paret. Är det en succé, Annie Lööf? Det är där man också lägger ned en förlossningsklinik. BB Sophia lades ned. Det var ingen succé.

Kalmar och Östergötland – det är två socialdemokratiskt styrda landsting – är bland de bättre vad gäller resultaten, likaså i förhållande till kostnaden. När det gäller detta kan vi stå och dribbla.

Frågan är återigen: Vad är det nationella ansvaret? Vad är det vi ska göra? Jo, vi ska föra till mer resurser, och det gör vi nu. Vi för till rejält mycket mer resurser.

Vad gäller vinster i välfärden kommer jag att ge precis samma svar som jag har gett tidigare, senast i söndags. Vi måste se till att våra skattepengar som är avsedda för välfärden, i det här fallet sjukvården, också kommer sjukvården till del. Jag förstår inte att man slåss för att de inte ska göra det.

(Applåder)

Regeringspartiernas samarbetspartner efter valet

Anf. 42 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Statsminister Löfven! Det senaste dygnet har vi sett utspel av vice statsminister Isabella Lövin och finansminister Magdalena Andersson. De säger att de vill samarbeta eller samregera med Centerpartiet och Liberalerna efter valet 2018. Det skulle innebära en helt annan politisk inriktning än den som finns i dag, då regeringen samarbetar med oss i Vänsterpartiet.

I dag har vi tillsammans, genom vårt vänstersamarbete, genomfört stora reformer med mer resurser till välfärden. Vi har gynnat ensamstående föräldrar genom en rad olika reformbeslut, och de med låg pension har fått en bättre ekonomisk levnadsstandard. Vi bygger fler hyresrätter med rimliga hyror. Vi är överens om att göra någonting åt vinstjakten i välfärden.

Centerpartiet och Liberalerna vill inte göra något av detta. De föreslår skatteförändringar som, om de genomförs, snabbt skulle öka de redan stora klassklyftorna och ojämlikheterna i vårt land. Bägge partierna är beredda att sänka de lägst avlönades löner med statliga ingripanden, helt på tvärs med den svenska modellen. De vill privatisera mer av den svenska välfärden.

Detta är ett politiskt vägval för Sverige. Andersson och Lövin verkar föredra att dela makten med borgerliga partier. De verkar tycka att det vore

bättre innehållsmässigt än dagens vänstersamarbete. Vad tycker statsminister Löfven?

Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Först och främst ska väljarna säga sitt hösten 2018. Min utgångspunkt är: När väljarna har gjort det har vi som är partiledare och partierna ett ansvar för att se till att ta hand om det valresultatet, oavsett vad väljarna tycker, för de tycker inte fel.

Inför valet 2014 sa jag: Det kan mycket väl bli så att vi får ett besvärligt valresultat i den meningen att det blir svårt att få till en majoritet. Men detta måste likväl göras. Landet ska styras. Sverige ska tas framåt. Då får man välja ett antal vägar.

Nu har vi en regeringskonstellation, och vi har ett budgetsamarbete med Vänsterpartiet. Det är precis som Jonas Sjöstedt säger. Vi har lagt fram flera mycket bra budgetar. Vi har också under den här tiden slutit 16 breda överenskommelser – en om försvaret och en om energin. I mycket viktiga frågor för Sverige har vi slutit breda överenskommelser. Då vet samhället att villkoren gäller under en lång tid. Det gäller inte minst energin. Jag träffade i går företrädare för Ovako Steel. De var väldigt glada över att vi äntligen i Sverige har en långsiktig energiöverenskommelse. Det ger industrin långsiktiga förutsättningar. Så måste vi arbeta.

I slutändan finns det tre alternativ. Det första är att vi håller kvar vid blocken och står i var sitt dike och bråkar med varandra och inte får något gjort. Det andra är att man vänder sig till Sverigedemokraterna, som Moderaterna nu har gjort. De vill samarbeta med Sverigedemokraterna. Det vill inte jag. Det är uteslutet med ett sådant samarbete. Det tredje är blocköverskridande samarbete. Det kan man göra på många olika sätt. Men vi kommer att vara fast beslutna om att oavsett vad väljarna säger är deras valresultat det rätta. Då ska vi förhålla oss till det, och vi ska se till att Sverige kan styras. Det tänker jag fortsätta med.

(Applåder)

Anf. 44 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Ja, att väljarna väljer och att valresultatet styr är en fullständig självklarhet. Men vad man vill är någonting annat, och det var det som frågan gällde. Vad vill statsministern? Vad vill Socialdemokraterna se för inriktning på politiken?

Jag kan vara tydlig med vad jag vill. Jag vill se ett samarbete utan borgerliga partier. Det tycker jag vore det bästa för Sverige. Men ni verkar helst vilja bjuda in dem i den politiska värmen. Det verkar som att det är det ni egentligen vill. Jag vet att du vill styra. Det är väl det vi vet. Men åt vilket håll vill du styra?

Med oss blir det mer jämlikhet och en välfärd att lita på. Med Centerpartiet och Liberalerna blir det en politik för sänkta löner och höjda hyror. Vill du gå åt höger eller åt vänster, Stefan Löfven?

Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det verkar vara ett självändamål för Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet att inte samarbeta över blockgränsen. Om det är ett självändamål för V, då får de stå för det och ta konsekvenserna av det. För mig är det inte ett självändamål.

Ett självändamål för mig är att styra Sverige så att vi tar oss framåt och utvecklar Sverige med mer jämlikhet, mer sysselsättning, mer solidaritet, mer ordning och reda på arbetsmarknaden och så vidare. Då utgår jag från att vi måste kunna sätta oss ned och samtala även om dessa frågor, oavsett vad valresultatet blir. Om man har bestämt sig från början att här kommer det inte att bli något samarbete över blockgränsen, då har man den positionen.

Jag har inte den positionen. Jag tänker stå i mitten av svensk politik, och här finns vi tillgängliga också vid ett besvärligt valresultat. Sverige ska styras, och Sverige ska framåt – det tar jag ansvar för!
(Applåder)

Polisernas löner

Anf. 46 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Sverige behöver fler poliser. När jag i början av våren sa att vi behöver öka antalet poliser med 5 000 var det egentligen inte min avsikt att starta något slags budgivning i Sverige, men det blev ändå följden, och nu nämner alla olika siffror. Men det är bra att vi är eniga om att antalet poliser behöver öka för att bekämpa den brottslighet som blir grövre och växer.

Då säger regeringen: Låt oss inrätta två nya polishögskolor! Vi stöder det, men problemet för regeringen är att det är för få som vill vara poliser. I de senaste antagningarna står var femte plats på polishögskolan tom.

Avhoppen av befintliga poliser har ökat kraftigt i Sverige sedan Stefan Löfven blev statsminister, Anders Ygeman blev inrikesminister och Dan Eliasson blev rikspolischef. Avhoppen har inte varit högre i modern tid.

Om människor i Sverige inte vill vara poliser räcker det inte att tala om fler poliser eller att inrätta fler polishögskolor. Då är det helt uppenbart att vi måste förbättra anställningsvillkoren. En punkt tror jag är att säga nej till regeringens idé om att akademisera utbildningen. Det kommer inte att öka intresset för att jobba som polis i yttre tjänst. Jag tror också att vi ska visa förtroende för polisen och låta poliser bli höga chefer i stället för att plocka in andra personer som höga chefer inom polisen.

Framför allt handlar det dock om löner, statsministern. Polisycket är lågavlönat med tanke på den utbildning och det ansvar man har. Vi har ett förslag från Liberalerna, som vi kommer att rösta om här i kammaren om några veckor, att man ska höja polislönerna i Sverige med 4 000 kronor i månaden i genomsnitt. Man får gärna säga någon annan summa, men problemet är att lönerna är för låga. Regeringen säger nej till att gå in och höja polislönerna, och då kommer det inte att finnas fler poliser.

Varför säger ni nej till att höja polisens löner, statsministern?

Anf. 47 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi är överens, vilket är en bra grundförutsättning, om att vi måste ha fler poliser och att vi dessutom ska ha poliserna närmare medborgarna. Det är ett arbete som pågår, och vi har nu fler poliser i flera av de utsatta områdena, och det måste fortsätta. Vi ska också se till att höja straffen för bland annat vapenbrott så att det blir ännu tuffare för brottslingarna.

Björklund säger att poliser hoppar av. Men det är inte bara så enkelt att man hoppar av. Några går i pension också, och det är en rättighet vi har på svensk arbetsmarknad att få gå i pension efter ett helt yrkesliv.

Det är klart att vi ska skjuta till resurser, och det gör vi också. De kan gå till löner, och de kan gå till förbättrade villkor. Det är viktigt. Men jag säger bara: Gud bevar oss för en lönebildning som Jan Björklund styr ifrån Sveriges riksdag! Det vore en katastrof för svensk arbetsmarknad, för löner som kan höjas i Sveriges riksdag kan också sänkas i Sveriges riksdag. Vi ska inte ha en sådan lönebildning. Vi ska skjuta till resurser, och så får parterna ta hand om det.

Den respekten kanske Björklund också kan visa parterna i det här fallet, det vill säga Polisförbundet, som säger att de vill ha en polishögskola med en längre utbildning. Det vill de ha, och jag tycker att Jan Björklund ska lyssna på det. De ser det framför sig, och de kommer också att kunna förhandla om lönerna. När vi skjuter till resurser sköter parterna lönebildningen. Det är det bästa för poliserna, och det är det bästa för hela Sveriges arbetsmarknad.

(Applåder)

Anf. 48 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Vi har ju varit överens om att skjuta till lönedel till lärarkåren, till exempel, och jag håller med om att det handlar om undantag när staten går in och göra den här typen av insatser. Men det finns motiv ibland, och både vår och er regering har gjort det till exempel till läraryrket, och lärarna är inte ens statligt anställda, tyvärr.

När Stefan Löfven säger att parterna ska sköta det måste jag fråga: Ursäkta, men vilka är parterna då? Poliserna är ju statligt anställda. Staten är den ena parten, och därför kan inte staten abdikera när en viktig samhällsfunktion håller på att kollapsa.

Vi har en kris i polisen, Stefan Löfven, som är större än på mycket lång tid, och den sker under din tid som statsminister. En central del i krisen är att för få vill vara poliser i Sverige. Det räcker inte att sätta upp mål om Europas lägsta arbetslöshet eller bättre vård och sedan bara tro att målen funkar när vårdköerna växer och arbetslösheten ökar.

Det är samma sak här: Det räcker inte att sätta upp ett mål om fler poliser om ingen vill vara polis! Det handlar om en lönefråga, Stefan Löfven – höj polislönerna!

(Applåder)

Anf. 49 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Nu står Björklund här och säger: Vilka är parterna? Om man inte ens vet vilka parterna är, då är det svårt, Björklund. Då är det svårt.

Det finns parter på arbetsmarknaden. Det finns ett polisförbund på den ena sidan och en myndighet på den andra sidan. De ska förhandla om villkoren. Det tycker jag är det absolut bästa.

Det vi gjorde på lärarsidan var precis det: Vi sköt till resurser, och sedan har parterna fördelat resurserna. Det innebär nu att ungefär 65 000 lärare, om jag kommer ihåg rätt, har fått 2 500 kronor mer i månaden.

Vi skjuter till resurser, och parterna tar ansvar för lönebildningen. Det är det bästa för Sveriges arbetsmarknad, och det kommer att bli det bästa även för poliserna.

(Applåder)

Kömiljarden och väntetiderna i vården

Anf. 50 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Bristen på vård i tid är akut. Vårdköerna växer, som vi har hört inte minst i rödgrönt styrda landsting. Ett starkt skäl till detta är att regeringen har avskaffat kömiljarden, som var det viktigaste verktyget för att kapa köerna.

När kömiljarden avskaffades blev det inte som det brukar heta på internet: Du kan aldrig gissa vad som hände sedan. Man kunde gissa vad som hände sedan, och så blev det. Väntetiderna i vården har alltså blivit allt längre. Väntetiderna på operation och specialistvård är nu bland de längsta i EU.

När vi kristdemokrater ansvarade för vården i alliansregeringen fick nio av tio patienter operation i tid. Den siffran är nu nere på 75 procent och sjunkande.

Flera delar av vården har problem. Förtroendet sjunker för primärvården. Väntetiderna vid akutmottagningarna växer också. Hälften av dem som söker sig till akuten får vänta mer än tre timmar och var tionde mer än sju timmar.

Detta händer alltså nu, Stefan Löfven – inte under alliansregeringen utan nu. Det är de äldre och sköra som främst betalar priset med en allt längre väntan på vård.

Var finns regeringens reformer för att bryta det här? Vaga satsningar och nya namn på satsningar kommer inte att lösa problemet. Det regeringen har åstadkommit hittills är att det för vissa grupper har blivit billigare att sitta eller stå i allt längre vårdköer. Det är dålig vårdpolitik.

Är det inte dags att släppa prestigen och erkänna att det var ett stort misstag att ta bort kömiljarden och dess principer och i stället ge ett tydligt besked om att återinföra den och på allvar göra någonting åt vårdköerna?

Anf. 51 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Man ska ha vård i tid. Det är helt rätt. Problemet var att med den gamla så kallade kömiljarden, som ni – liksom jag sa tidigare, och det tror jag på – säkert införde med de bästa föresatser, började kötiderna att öka redan 2014. Det hade dömts ut av Läkarförbundet och av Socialstyrelsen, eftersom det ledde till fel insatser. Det var inte så att den som först behövde vård fick vård först, utan det var andra prioriteringar, och då sa Läkarförbundet att en sådan prioritering kan vi inte ha.

Då måste man göra annorlunda, och det vi nu gör med patientmiljarden är att för det första se till att vårdgarantin ska slå till snabbare. Du ska inte behöva vänta i sju dagar på ett första besök hos en allmänläkare, utan det ska vara kortare, och vi tittar nu på hur mycket kortare vi kan säga att det ska vara.

Prot. 2016/17:113

18 maj

-----

*Statsministerns
frågestund*

För det andra har ungefär 1 miljon människor mer komplexa behov. Det innebär fler insatser som måste till i vården, fler undersökningar och behandlingar. Den kedjan måste bli mer känd och enhetlig för patienten och för vården. Då kan vården bli säkrare för patienten och effektivare.

Med den miljard vi skjuter till kommer bemanningen att öka, kompetensutvecklingen öka, nya metoder införas och digitaliseringen användas på ett bättre sätt. Dessa delar måste utvecklas ute i vården. Vi kommer att låta tre landsting utgöra ett projekt så att vi kan se hur bland annat patientkontakten kan utvecklas så att de som har komplexa behov får en snabbare och effektivare vård.

Anf. 52 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Det här är på riktigt. Människor står i dessa vårdköer.

Man har inte förstått kömiljardens principer, att betala ut ersättning efter prestation, och man har inte noterat att kömiljarden ändrade karaktär under åren. När problem uppstod ändrade man i kömiljarden. Den blev mer precis och åstadkom mer av det den syftade till. Kraven skärptes hela tiden, och man var tydlig med efter vilka kriterier ersättning betalades ut.

Problemet är att kopplingen mellan den typen av vaga satsningar och resultat är liten. Det var det nya med kömiljarden, inte dess exakta konstruktion.

Statsministern får gärna kalla kömiljarden för något annat; men återgå till konstruktionen. Det beskedet skulle statsministern kunna ge i dag, det vill säga att lämna ersättning efter prestation.

Anf. 53 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Med all respekt; jag lyssnar mer på Läkarförbundet, professionen, och Socialstyrelsen än på Kristdemokraterna och Forssmed. De kan dessa frågor.

Kömiljarden ändrades säkert under tiden, men jag säger att 2014 – det sista året ni regerade – började köerna öka. Det innebär att med det senaste förslaget började köerna öka.

Sedan var det frågan om ersättning efter prestation. Det beror alldeles på vad det är för prestation. Jag vet vad ackord betyder, Jakob Forssmed. Om du ska ha betalt efter hur många patienter du tar emot kommer det inte att bli så som läkarna vill. De vill ta emot den som har det största behovet först. Men om ersättning ska ges efter prestation, att få så mycket betalt som möjligt för så många besök som möjligt, kommer inte största behovet att gälla. Det vänder sig läkarna emot. En sådan ordning ska vi inte ha.

Det kommer inte mer resurser, Jakob Forssmed, till sjukvården om ni tillsammans ska sänka skatterna med 70 miljarder kronor.

(Applåder)

Åtgärder mot narkotika och missbruk av läkemedel

Anf. 54 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag lyssnade på statsministern under partiledardebatten. Statsministern sa att narkotika är ett förbannat gift som förstör och tar människoliv. Han avslutade med att säga att knarket ska bort från Sverige.

Jag delar statsministerns upprördhet över narkotikaproblemet. Första steget i kampen mot narkotika måste vara att minska mängden narkotika i samhället. Därför undrar jag vad statsministern tänker göra åt den ofta mycket släpphänta synen på och läckaget från läkemedelsassisterade behandlingar som gör att människor fastnar i narkotikamissbruk och därefter göder narkotikabrottsligheten. Dessutom ligger denna narkotika till stora delar bakom den ökade narkotikadödligheten. En annan sak är att funktionen narkotikapolis knappast finns längre.

Vad tänker statsministern göra åt detta?

Anf. 55 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Kopplingen till läkemedel måste ansvariga myndigheter och sjukvården stå för. Det är de som hanterar de frågorna.

Knarket måste minska i Sverige av många anledningar, precis som Avsan räknar upp. Det är därför polisen sätter in mer resurser för att bekämpa narkotikabrott. Det är därför vi vill se hårdare tag mot dem som gör narkotika tillgängligt på nätet för bredare grupper. Det måste vi vara stenhårda mot. Det gäller likaså dem som gör narkotika tillgängligt kostnadsfritt för ungdomar, det vill säga att ta fram en ny kundkrets. Det måste vi slå hårt mot. Det finns ingen återvändo.

Gängkriminaliteten göds till stora delar av narkotikahandeln. Därför måste vi samlat se till att göra vad vi kan för att få bort knarket från Sverige.

Ett nytt EU-fördrag

Anf. 56 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! För några dagar sedan deklarerade Frankrikes nyvalde president Emmanuel Macron och Tysklands förbundskansler Angela Merkel att Frankrike och Tyskland gör sig redo att införa ett nytt EU-fördrag.

En gemensam asylpolitik och en framtida skuldsättning är bara några av de frågor som man vill driva igenom på europeisk nivå. EU skulle därigenom ta ett ytterligare gigantiskt steg mot en federationsbildning av EU.

Sedan tidigare känner vi alla till att riksdagen efter den svenska folkomröstningen om EU-medlemskap redan godkänt tre fördragsförändringar. Samtliga fördrag godkändes utan att man rådgjorde med svenska folket. Efter det senaste Lissabonfördraget överfördes makt på inte mindre än 68 politiska områden.

Hur många fler politiska områden är statsministern beredd att lämna över på andra nationer och ge icke folkvalda byråkrater inflytande över?

Anf. 57 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är inte ens aktuellt med någon fördragsförändring. Två ledare möts för första gången och säger att de är beredda att se över fördraget. Men det är inte aktuellt, och det är absolut ingen prioritet för regeringen.

Regeringens prioritet är att se till att EU med nuvarande fördrag förbättras och effektiviseras. Vi måste bli bättre på att säkerställa människors säkerhet gentemot terror, slå hårdare mot organiserad kriminalitet, se till att fler kommer i arbete – inte minst ungdomar ska in i arbete – förstärka

den sociala dimensionen och så vidare. Det görs inom ramen för dagens fördrag.

När britterna röstade om brexit var vi överens om att det vi ska prioritera här och nu är att se till att EU blir mycket effektivare och fungerar bättre inom ramen för nuvarande fördrag. Det är inte tid för nya fördragsdiskussioner nu. Vi kommer att ha fullt upp med brexitförhandlingarna.

Att några ledare för en diskussion om framtida EU-fördrag är naturligtvis helt legitimt, men jag anser inte att det ligger framför oss.

Utvisning som konsekvens av administrativa misstag

Anf. 58 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Vi nåddes i veckan av information om att stjärnprogrammeraren Tayyab Shabab ska utvisas ur Sverige på grund av en tidigare arbetsgivares mindre administrativa miss.

Det här är inget nytt problem, och det finns fler duktiga hårt arbetande människor i vårt land som riskerar utvisning på grund av samma problem.

Det är en skam för Sverige, och det har varit en oanständig saktfärdighet från regeringen eftersom detta problem inte är nytt. Det är svårbegripligt att vi inte har löst detta problem, inte följt upp den lag om arbetskraftsinvandring som finns och inte fredat sådana som Tayyab Shabab från att bli utkastade ur landet.

Stefan Löfven! Hur kan din regering vara så saktfärdig i detta arbete?

Anf. 59 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är viktigt att ha ordning och reda i invandringen, också i arbetskraftsinvandringen. Men det ska inte vara så att företag som begår enklare fel därmed ska behöva säga att en arbetstagare inte kan arbeta kvar. Av det skälet ser vi över bestämmelserna. Ett företag ska kunna korrigera det som har blivit fel. Om ett företag inte har agerat med uppsåt ska det naturligtvis kunna göra det. Det problemet ser vi över, och det ska rättas till.

Det är ett större problem för Centerpartiet, som vill ha mer eller mindre fri arbetskraftsinvandring. Folk ska få komma hit, arbeta och klara sig bäst de vill. Då skulle arbetsmarknaden bli katastrofal.

Det ska vara ordning och reda i invandringen, inklusive arbetskraftsinvandringen. Vi ska rätta till det som gör att små fel får stora konsekvenser, men i övrigt ska det vara ordning och reda.

(Applåder)

Omlokaliseringen av statliga jobb

Anf. 60 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! För drygt ett år sedan skrev statsministern en debattartikel på DN Debatt tillsammans med civilministern om att statliga jobb ska finnas i hela landet. Det ledde till att Skatteverket stoppade sin planerade flytt av nio kontor från landsbygden. Statsministern skrev bland annat: "Vi behöver hitta en balanspunkt mellan närvaro i landet och effektivitet i våra myndigheter."

I januari presenterade en enig parlamentarisk landsbygdskommitté, som jag var ledamot i, förslaget att rekommendera regeringen att omlokalisera 10 000 statliga jobb från Stockholmsregionen till andra delar av landet. Men än så länge tar regeringen bara myrsteg: 100 jobb vid E-hälsomyndigheten flyttas till Kalmar, 19 jobb vid Fastighetsmäklarinspektionen till Karlstad och 30 jobb vid SCB till Örebro.

Det är enligt mig – jag bor visserligen i Karlstad – ett alldeles för stort fokus på stora städer. Avser statsministern att omlokalisera jobb från Stockholmsregionen till andra delar av landet?

Anf. 61 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Ja, så är det. Som Håkan Svenneling säger har vi påbörjat det arbetet, och vi tänker fortsätta det.

Att utgå från exakt hur många jobb det ska vara leder lite fel. Vi måste också titta på att myndigheternas verksamhet ska fungera under den här tiden och efteråt, så låt oss titta på det som är pragmatiskt rätt att göra. Men, ja, den inriktningen har vi, och det arbetet tänker vi fortsätta med.

Sänkning av ränteavdragen

Anf. 62 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Finanspolitiska rådets rapport som kom i veckan blev en käftsmäll mot den rödgröna regeringens ekonomiska politik.

Rådet pekar särskilt på stora brister inom bostadssektorn. Bostadspriserna i Sverige har fördubblats på tio år, och hushållens skuldsättning ligger nu på 180 procent av hushållens inkomster. Det är rekord.

Liberalerna vill under en tioårsperiod sänka ränteavdragen med 1 procent per år tills de når 20 procent och samtidigt kvitta det mot sänkt inkomstskatt. Göran Persson tycker som vi. Anders Borg, Konjunkturinstitutet, OECD, EU-kommissionen och många andra tycker precis som Liberalerna. Motståndet från Socialdemokraterna och Moderaterna handlar enbart om spelteori och politisk taktik.

Sänkningen behövs, Stefan Löfven, för att dämpa skuldsättningen och bostadspriserna i Sverige. Därför är min fråga till statsministern, som här har talat mycket om experterna: Är regeringen villig att släppa på presten, lyssna på experterna och faktiskt sänka ränteavdragen?

Anf. 63 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Käftsmäll verkar vara ett populärt begrepp nu. Jag tror att jag läste det i Expressen i dag.

Jag tror att det var en lika stor käftsmäll åt det borgerliga hållet. Vad Finanspolitiska rådet sa – lyssna nu noga! – var detta: Vi ska inte ha några stora skattesänkningar nu. Det är inte det som är receptet för Sverige.

Vad gäller bostadsmarknaden byggs det nu mer än någonsin. För mig är det så att om vi ska få ned priserna på bostäder måste utbudet bättre möta efterfrågan. Vi har haft ett underskott på bostäder under många år. Det byggdes alldeles för lite under den borgerliga regeringens tid – alldeles för lite. Nu är vi uppe i 72 000 bostäder, och det är bra.

Vi håller fortfarande noga koll på vad som händer på finansmarknaden vad gäller lånen. Det är inget tvivel om att det är ett bekymmer. Men vi kan inte agera på ett sådant sätt att det är vi som trycker på knappen och får igång en osäkerhet på svensk marknad, för då blir det etter värre för dem som nu har gjort sitt livs största affär.

Förbud mot religiösa inslag i skolan

Anf. 64 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! På Socialdemokraternas kongress för en tid sedan togs beslut om att ta bort religionen i skolan. Enligt beslutet ska kristna skolor och förskolor inte längre kunna ha bordsbön eller andakt.

Redan har kommuner sagt nej till att Svenska kyrkan ska få starta förskolor med hänvisning till Socialdemokraternas beslut. Nu reagerar många skolor och förskolor och talar om att lägga ned sina verksamheter runt om i landet. Många känner ett hot mot religionsfriheten. Samtidigt presenteras en Sifundersökning i tidningen Dagen. Enligt den vill en majoritet av svenska folket tillåta kristna skolor och förskolor.

Min fråga till statsministern är därför: Hur ska regeringen ta upp kampen mot Europakonventionen, som talar om föräldrars rätt att välja utbildning för sina barn i enlighet med sin religiösa övertygelse och därmed sätta barnen i skolor och förskolor där man ber bordsbön och har andakt?

Anf. 65 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Nu är jag ju här som statsminister och inte som partiordförande, och de regler som vi har nu har vi nu. Men jag problematiserar gärna vad jag ser som ett av våra stora bekymmer i skolan: Vi håller på att få en skola som glider isär och gör att samhället dras isär.

När jag växte upp och gick i skolan hade vi ordningen att vi gick i skolan tillsammans. Det innebar att vi lärde känna varandra över klassgränser. Vi trodde på olika saker, men vi lärde känna varandra. Det bygger tillit i samhället.

I dag har vi en skola som alltmer drar isär, och det är ett stort problem. Att vissa som tror på det ena ska gå i en skola, andra som tror på det andra ska gå i en annan skola och en tredje grupp som inte tror på någonting ska gå i en tredje skola är inte bra. Låt oss problematisera det, för jag är helt övertygad om att Sverige mår bäst när vi möts över gränserna redan som barn.

(Applåder)

Utvecklingen av primärvården

Anf. 66 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Svensk hälso- och sjukvård är på många sätt bra, och den är en hörnsten i den svenska modellen. Men hälso- och sjukvården står också inför stora utmaningar, och för att möta dem måste primärvården utvecklas för att fler ska kunna få hjälp och få hjälp snabbt.

I dag fick jag en rapport från Vårdanalys som beskriver att primärvården inte har de förutsättningar som krävs för att man ska kunna ha bättre

tillgänglighet, sätta patienten i centrum och vara den första, naturliga ingången till vården.

I morgon ska jag besöka en vårdcentral i Östergötland, så jag undrar: Vad kan jag ge för besked från statsministern och regeringen när det gäller primärvården och förutsättningarna för utveckling?

Prot. 2016/17:113

18 maj

Statsministerns
frågestund

Anf. 67 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag var själv på en vårdcentral i Hofors igår. Det var ett väldigt trevligt besök. Men, visst, de beskrev utmaningar. Det är inget tvivel om att det finns utmaningar där.

Nu har vi tillsatt del två efter Stiernstedts utredning för att titta på hur vi får ut mer resurser till primärvården. Jag menar att om vi betänker att vi i Sverige har lite drygt 80 sjukhus men mer än 1 000 vårdcentraler är slutsatsen ganska enkel: Om vi tillför mer resurser till vårdcentralerna kommer vården närmare.

Vi måste naturligtvis diskutera noga på statlig nivå men också med Sveriges Kommuner och Landsting, regionerna och landstingen hur detta ska gå till så att vi inte stör vården under denna omformning. Men att vi vill ha inriktning på mer resurser till primärvården är helt klart, och det tänker vi fortsätta arbeta utifrån.

Sveriges samarbete med Frankrikes nye president

Anf. 68 MARIA FERM (MP):

Herr talman! I Frankrike vann Emmanuel Macron som sagt presidentvalet mot Marine Le Pen.

Partier och rörelser som står för progressivitet och utveckling ställs runt om i Europa mot partier som står för pessimism och populism. När värden som demokrati, utveckling och humanitet står på spel hoppas jag att framtidstron segrar över uppgivenheten. Hoppets politik måste segra över hatets.

Macron blir en positiv och viktig kraft för EU-samarbetet. Jag undrar därför hur statsministern avser att arbeta med den nye franske presidenten för att tillsammans stärka och utveckla EU-samarbetet.

Anf. 69 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Maria Ferm har helt rätt. Vi har goda relationer med Frankrike och har haft det under lång tid. Vi kommer att ha det också med president Macron; det är jag helt övertygad om.

Jag talade med honom i telefon för några dagar sedan. Vi talade bland annat om EU, om behovet av ett effektivare EU. Jag sa också att vi inte är så förtjusta i pratet om mycket mer överstatlighet. Det är inte det som är vår prioritet. Prioriteten för oss är att få EU som det är i dag att fungera bättre inom ramen för fördraget. Men det är inget tvivel om att vi kommer att ha ett bra samarbete.

Den sociala dimensionen var Macron tydlig om – också han vill se till att den blir bättre och tydligare utan att man för över beslutskompetenser.

Macron har också sagt att han gärna kommer till Sverige på det sociala toppmötet som vi ska ha i Göteborg. Han kommer att vara med och ge sin bild.

Jag är helt övertygad om att vi får ett bra samarbete med Frankrike för EU:s utveckling.

Stängningen av polisstationer i Dalarna

Anf. 70 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Mitt hemlän Dalarna är ett stort turistlän dit många kommer på sommaren för att fira midsommar men också för att njuta av den vackra naturen.

Men i sommar stänger polisen i Dalarna 15 av länets 17 stationer på grund av att man inte har pengar. Det är anställningsstopp. Man har heller inte råd att anställa sommarvikarier, säger polisområdeschefen. Från den 19 juni, alltså före midsommar, till den 25 augusti kommer stationerna att vara stängda i turistlandet Dalarna.

Det är klart att det här skapar oro. Vad anser statsministern om denna situation?

Anf. 71 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag kan naturligtvis inte uttala mig om exakt hur man väljer att organisera polisen i Dalarna under semestern; det hoppas jag att ledamoten förstår.

Hela denna diskussion är dock ett tecken på att vi behöver mer resurser till polisen. Det är därför vi har fört till och för till mer resurser: bara i år ytterligare 700 miljoner kronor, just för att polisen ska ha mer resurser till löner, villkor, anställningar och bemanning. Men exakt hur man väljer att fördela dessa resurser och hur man håller poliskontoren öppna måste myndigheten stå för fullt ut.

Vi är dock noga med att tala om att vi måste ha fler poliser, och de ska vara närmare medborgarna. Det är också hela inriktningen för omorganisationen, så det utgår jag från att myndigheten lever upp till.

Ytterligare resurser till försvaret 2018

Anf. 72 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Det kanske inte är någon hemlighet för statsministern men möjligtvis något mindre känt för svenska folket att försvarsminister Peter Hultqvist träffar sin amerikanske kollega Mattis i dag i Washington D.C.

I går höll också försvarsminister Hultqvist ett tal i USA där han bland annat hänvisade till att den svenska regeringen har beslutat att anslå mer pengar till försvaret redan i vårändringsbudgeten 2017. Det var ett krav som Moderaterna framförde i januari i år. Då sa statsministern ”anslagsbingo”.

Jag vill nu fråga statsministern: Om han tror att det skulle behövas mer pengar även för 2018 för att öka den svenska försvarsförmågan, är det anslagsbingo? De 500 miljoner som vi föreslog har nu också blivit 500 miljoner i vårändringsbudgeten. Om vi säger miljarder till 2018, säger statsministern att det också är anslagsbingo?

Anf. 73 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Anslagsbingo blev det, för det var en mängd olika siffror som ven i luften. Man kan alltid börja med siffrorna. Regeringen börjar med vad som de facto behövs och hur försvaret de facto kan genomföra förstärkningarna. Det är inte bara att lägga dit pengar, utan det ska faktiskt hända något också. Det handlar om både materiel och personal, och båda behöver förstärkas.

Vi har kommit överens, och det är bra. Man ska inte vara sur om man kommer överens, Wallmark – man kan vara glad då. Vi tänker fortsätta att ha den inriktningen. Vi kommer överens om de saker som det svenska försvaret behöver göra och leva upp till: ta emot resurserna och implementera dem. Vi får inte bara svänga oss med en massa siffror utan måste göra detta de facto.

Men det är mycket troligt att vi behöver lägga till ytterligare resurser till försvaret; det är ingen hemlighet att vi tycker det.
(Applåder)

Digital innovation

Anf. 74 TERES LINDBERG (S):

Herr talman och statsministern! I dag presenterade regeringen sin digitaliseringsstrategi, och det är jättebra. Ett av de mål man pekar ut är att vårt land ska ha de bästa förutsättningarna för digital innovation. Detta är såklart väldigt bra, både för svenska företag och för svensk konkurrenskraft.

Men jag är ändå lite orolig, för i början av veckan fick vi rapporter från Kista och Barkarby, där offentlig byråkrati står i vägen för innovativ utveckling av självkörande bussar. Denna typ av försök pågår just nu över hela världen. I Europa sker det till exempel i Schweiz, där man nu har självkörande bussar, och i våra grannhuvudstäder Oslo och Helsingfors, där man befinner sig i uppstartsfasen.

Vi i Stockholm och Sverige har legat i framkant, och jag är lite orolig att vi blir omsprungna. Därför är min fråga: Vad gör regeringen för att se till att Sverige även i fortsättningen ligger i framkant när det gäller digital innovation?

Anf. 75 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Detta görs bland annat genom den strategi som vi nu tar fram. Vi vill gå brett fram. Vi har till exempel redan en elväg i Sverige. Vi kommer att utveckla detta och vill då exempelvis sätta upp så kallade demonstratorer, där vi kan visa att Sverige är bäst på detta. Vi är bland de första med elvägar för lastbilar, och vi kommer också att vara långt framme när det gäller exempelvis förarlösa fordon.

Man ska dock ha lite betänksamhet. Det är inte helt riskfritt med förarlösa fordon. I dessa tider när det talas om cybersäkerhet och vi ser attacker i it-världen ska man betänka att det även finns risker med detta. Det måste vi tänka igenom noggrant så att vi inte får en situation där vi har förarlösa fordon som kan kapas av andra.

Låt oss alltså se på möjligheterna och riskerna! Sverige ska vara i absolut framkant här.

Anf. 76 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Min fråga gäller hjärtat av den svenska modellen. I Göteborgs hamn råder konflikt. Det finns ett kollektivavtal mellan arbetsgivaren och facket, och fredsplikt borde gälla. Sedan ett år har det rått konflikt i olika dimensioner, och nu varslas det om lockout. Hälften av varuflödena in i och ut ur Göteborgs hamn skulle då försvinna.

Detta får stora konsekvenser för svensk export och import – för svensk utrikeshandel. Det kommer att innebära jättestora problem för miljön eftersom varorna nu går på lastbil i stället för via hamn och på järnväg.

Min fråga, som jag och flera kollegor har ställt förut till Ylva Johansson, är: Vad gör regeringen? Är statsministern beredd att skydda svensk export genom att lagstifta och bidra till att lösa konflikten?

Anf. 77 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Detta är precis hjärtat av den svenska modellen, och då kliver man inte bara över till lagstiftning. I den svenska modellen ingår partsförhållandet som en mycket viktig del.

Jag är naturligtvis också orolig över en konflikt som pågår så länge. Det kan få allvarliga konsekvenser. Men grundbulten i den svenska modellen är just detta: Den ena parten köper löner och villkor, och den andra parten köper arbetsfred. Då är det, enligt den lagstiftning vi har, tillåtet att också ta till stridsåtgärder för kollektivavtal eller möta med lockout. Ytterst avgörs sådant av Arbetsdomstolen.

Vad vi gör är att vi nu ser över hur stort detta problem är. Generellt sett har vi på svensk arbetsmarknad väldigt få konflikt dagar, och det ska vi vara glada för. Jämfört med många andra länder råder en mycket hög grad av arbetsfred. Men låt oss se hur stort problemet är. Det är det första, som vi har gett Medlingsinstitutet i uppdrag.

(Applåder)

Förutsättningarna för små företag

Anf. 78 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Regeringen har satt ett ambitiöst och viktigt mål: att ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Vi vet att små företag spelar en oerhört viktig roll när det handlar om att skapa nya arbetstillfällen. Inte minst här i Stockholmsregionen har småföretag stor betydelse för att skapa en livskraftig region. Om fler av landets enmansföretag skulle anställa en person till skulle det ha stor betydelse för sysselsättningen och således för minskad arbetslöshet.

Bara i min hemkommun Sundbyberg finns det i dag 945 enmansföretagare, och i Stockholmsregionen som helhet hela 99 000. Vi ska dock ha med oss att tyvärr endast en tredjedel av enmansföretagarna i Sverige i dag är kvinnor.

Min fråga till statsministern är: Vad gör regeringen för att underlätta för små företag att växa?

Anf. 79 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När vi på ett generellt plan gör våra samhällsinvesteringar – de gigantiska investeringarna i bostäder, vägar, järnvägar och utbildning – är det klart att det också kommer småföretagen till del. Detta är oerhört viktigt. Det är det som gör att ekonomin tuffar och går så pass mycket som den gör, tillsammans med att vi har en internationell högkonjunktur; det underlättar.

Därutöver har vi sett över och förändrat finansieringen, inte minst för småföretag, entreprenörer och ensamföretagare. Hur ska man lättare få del av finansiering för de investeringar man behöver göra?

Vi vill sätta stopp för de långa betaltiderna. Många av småföretagarna får agera bank åt de större företagen när de drar ut på sina betaltider. Detta måste vi komma till rätta med.

Det tredje är att vi också ser över trygghetssystemen för småföretagare så att man även som småföretagare ska kunna känna sig trygg om man blir sjuk eller på något annat sätt inte kan verka som egenföretagare.

Sedan har vi ett växa-stöd som gör att du får en bra subvention för den första anställningen du gör.

Svenska institutets blockering av Twitteranvändare

Anf. 80 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Få har nog kunnat undgå den uppmärksamhet som Svenska institutets officiella svenska Twitterkonto @sweden rönt under veckan. Myndigheten gick ut och beskrev att man hade blockerat personer som ägnar sig åt drev, hot, hat och hets samt att dessa personer hade koppling till högerextremism och nynazism. Men sedan det visat sig att blocklistan innefattade politiker från tre riksdagspartier, Israels ambassadör, Israels utrikesdepartement, liberala ledarskribenter och till och med en socialdemokratisk borgmästare från Danmark plockade man bort den.

Faktum kvarstår dock. Hundratals eller tusentals oskyldiga människor har pekats ut som vedervärdiga extremister av en svensk myndighet och lagts till i ett åsiktsregister som har begärts ut och nu finns sökbart på nätet för vem som helst.

Min fråga till statsministern är: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta på grund av detta, och hur har detta påverkat statsministerns förtroende för generaldirektören?

Anf. 81 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Detta är en fråga som måste tas upp med den berörda myndigheten. Vi förutsätter att alla håller sig till de regler och lagar som vi har i vårt land. Jag tänker inte kommentera den enskilda händelsen i myndigheten, utan myndigheten får själv svara för vad man har gjort, varför och så vidare. Det är det svar jag kan ge.

Regeringens näringspolitik

Anf. 82 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! De senaste veckorna har jag besökt många företag tillsammans med Företagarna, Svenskt Näringsliv och LRF i aktiviteten Gilla

företagsamhet i min valkrets. Jag såg att statsministern besökte Gästrikland i går.

Det är många företagare som har gett uttryck för stort missnöje och besvikelse med regeringens företagarpolitik. Den besvikelse som finns över hela Sverige över regeringens näringspolitik är statsministern säkert väl medveten om.

En fråga som har kommit upp hos många företag är att man har få sökande till de lediga tjänsterna. En förklaring som ges när man frågar om orsaken är att regeringen har höjt bidragen så mycket att det för många inte lönar sig att arbeta, helt enkelt. Bidragshöjningar i kombination med stora skattehöjningar har gjort det mindre lönsamt att arbeta.

Min fråga till statsministern är alltså: Är det rimligt att arbetssökande företräder a-kassan eller andra bidrag i stället för att ta de lediga jobb som finns, och vad tänker i så fall statsministern göra åt det problemet?

Anf. 83 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det ska löna sig att jobba. Det lönar sig att jobba. Den som kan jobba ska jobba. Man kan inte bara säga att man inte tänker ta ett jobb och sedan gå på a-kassa i stället. Så fungerar inte reglerna, och så ska de heller inte fungera. Kan du jobba så ska du jobba! Det råder ingen tvekan om det.

Jag undrar dock hur den moderata taktiken ser ut. När ni ska sänka lönerna blir det ju mindre attraktivt att jobba. Det är inte bättre.

Vad vi gör för företagen har stor betydelse. Vi har slutit en bred energigöverenskommelse. Det har företagen frågat efter i många år. Vi får fart på bostadsbyggandet. Det har företagen frågat efter i många år. Vi förbättrar finansieringsmöjligheterna för småföretag. Det har de frågat efter i många år.

De frågar efter kompetent personal och hittar inte personal med rätt utbildning. Nu gör vi en enorm satsning på kompetensutveckling för att de också ska hitta kompetent personal. På den vägen tänker vi fortsätta.

Det ska alltid löna sig att jobba. Den som kan jobba ska jobba.
(Applåder)

Anf. 84 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Med detta är veckans frågestund avslutad. Jag får tacka statsministern och deltagande ledamöter för att ha deltagit i frågestunden.

§ 11 (forts. från § 9) **Spel- och folkbildningsfrågor** (forts. KrU6)

Anf. 85 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Vi debatterar i dag betänkandet *Spel- och folkbildningsfrågor*. För tids vinnande yrkar jag inte bifall till någon reservation, men jag står bakom de reservationer där Kristdemokraterna ingår.

Jag kommer att ägna det mesta av mitt anförande åt det som har med mänskliga öden att göra, nämligen spelberoendet. Mina allianskamrater har förtjänstfullt tagit upp andra frågor tidigare.

Spelmarknaden kan i dag liknas vid rena vilda västern. Spelbolag, ofta med säte på Malta, snappar inte sällan upp människors ekonomiska utsatt-
het med lockelser om snabba möjligheter till vinst och kort tid mellan insats och vinst. Nya spelare frestas med gratisspel och gåvor, samtidigt som gamla spelare övertygas om nya insatser för att återfå det som har gått förlorat. Kändisar gör här och var reklam för spelandet, vilket i sin tur leder till glansspridning och att spelandet kan ses som berättigat. Dessa kändisar får naturligtvis också sin del av kakan.

Marknadsföringen är inte sällan brutal och rent farlig. I en annons stod det enligt uppgift: Säg upp dig på jobbet – köp en lott!

Spelberoendet förstör människors liv och slår sönder familjer. Folkhälsomyndigheten beräknar att ungefär 171 000 personer, varav 82 000 barn, lever tillsammans med någon som har spelproblem. Cirka var femte person uppger att de har någon i sin nära omgivning som har spelproblem.

Den oreglerade marknaden växer samtidigt som spelberoendet ökar. Oseriösa spelbolag ser en möjlighet att tjäna pengar på utsatta människors bekostnad. För att döva sitt dåliga samvete talar de vackert om att de gör insatser för att minska spelberoendet. Samtidigt gör de allt för att fånga in nya kunder, att se till att gamla kunder stannar kvar och att storspelarna får sina egna gräddfiler. För mig hade de fått tjäna hur mycket pengar de vill i sina bolag, om det inte vore för att de förstör så många människors liv.

Då tänker någon: Vi borde ha kvar monopolet, där Svenska Spel äger marknaden i Sverige. Men då blundar man för verkligheten, där monopolet i praktiken inte existerar. Utländska spelbolag, som inte har tillstånd att anordna lotteri i Sverige, har i dag en marknadsandel på 23 procent av den totala svenska spelmarknaden, enligt Lotteriinspektionens statistik från tredje kvartalet 2016. Den internationella onlinemarknaden är i princip helt oreglerad och liknar, som jag sa, rena vilda västern. Spelbolag utan tillstånd i Sverige har över 50 procent av marknadsandelen för onlinespel.

Någon kanske tror att Svenska Spel med sitt monopol värnar de spelberoende, men det är en sanning med modifikation. I varje fall gör de det inte i någon stor omfattning i förhållande till intäkterna. Jag kanske inte är på decimalen rätt, men enligt uppgift motsvarar Svenska Spels ekonomiska satsning på arbete med spelberoende två veckors normal marknadsföring i Sverige för Svenska Spel.

Herr talman! Kristdemokraterna menar att det är hög tid att se över lagstiftningen och möjliggöra konkurrens genom licenser. Därför välkomnar vi det mesta av Spelutredningens förslag på det här området och ser fram emot en proposition från regeringen. Jag vill passa på att hylla utredaren Håkan Hallstedt för att han har lyssnat in de synpunkter som vi över hela den politiska skalan har framfört. Vi ser fram emot goda förslag från regeringens sida som vi ska ta ställning till så småningom.

Gemensamma och långsiktigt hållbara spelregler ska skapas. Ett licenssystem ska etableras, som onlinespelbolagen förhoppningsvis ska ansluta sig till. Skatteintäkter ska säkras och föreningslivets ganska sköra speldomäner, väsentligen lotterier, och intäkter ska skyddas, med mera. Detta är några av Spelutredningens förslag.

När vi ser hur allt fler familjer och enskilda dras in i spelberoende krävs handlingskraft och riktade insatser. Folkhälsomyndigheten, Konsumentverket och Finansinspektionen måste samverka med Lotteriinspektionen för att få bukt med problematiken.

Detta med spelberoende kommer inte att kunna lösas helt och hållet, till 100 procent, så länge människor finner lust och glädje i att spela. Det är ju inte bara fel. Jag menar inte att det bara är negativt. Men när man ser hur människor drabbas blir detta ändå en allvarlig sida av det hela.

Spelberoende kan förebyggas. Några förslag på hur är

- balanserad marknadsföring, där spelet inte får presenteras som en lösning på ekonomiska problem
- stöd och information på spelsajterna för att förebygga spelmissbruk
- möjlighet att begränsa insättningar och speltid samt ett centralt självavstängningsregister
- en åldersgräns på 18 år för spel om pengar
- identitetskontroll
- möjlighet att stänga av personer som uppvisar ett osunt spelande.

Min personliga uppfattning är att spelmissbrukare ska ges rätt till behandling enligt socialtjänstlagen, vilket är en fråga för socialutskottet.

Herr talman! För den som redan hamnat i en ekonomisk tragedi på grund av spelande finns det tack och lov organisationer som stöder och hjälper. Spelberoendes riksförening verkar för att förebygga och avhjälpa spelberoende, och ett annat exempel är Uppsala Spelberoendecentrum där kommunen är med och samverkar. Att bara ett fåtal av 290 kommuner – den senaste siffran jag hörde var att det är 6 av 290 kommuner – samarbetar i sådan verksamhet visar dock att det finns mycket kvar att göra. Under tiden fortsätter människor att lockas in i det som alltför ofta slutar i ekonomisk och social tragedi.

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga något om folkbildningen. För oss kristdemokrater är folkbildningen viktig. Jag har studerat studiecirklar lite, och jag har fascinerats av en man som hette Oscar Olsson – eller Olsson med skägget. Han var socialdemokrat och den som startade detta med studiecirklar i Sverige. All ära till Olsson med skägget! Det fanns inga statliga medel, utan i stället delade man med sig av kunskap. Det var viktigt för hembygden och landsbygden; man fick kunskap, en del utbildning och så vidare.

Det är en frihet för människor att delta i studieförbunden, och tillsammans med biblioteken och folkhögskolorna är de hörnstenar i bildningen i Sverige. Låt mig avsluta med följande ord: Utbildning ger färdighet – folkbildning ger värdighet.

(Applåder)

Anf. 86 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Socialdemokraternas politik för kulturell och demokratisk bildning är en bärande del i vårt samhällsbygge. Den handlar om att frigöra människor, stärka utvecklingsförmågan i samhället och fördjupa demokratin.

I detta har folkbildningen en given roll. Utgångspunkten är att se till hela människan. Det är en fråga om frihet att få upptäcka och utveckla nya sidor av sig själv och nå sin fulla potential. Likaså är kulturell och demokratisk bildning ett verktyg för människor att förstå sitt sammanhang och

kunna påverka sin livssituation. Det samhälle som tillhandahåller dessa verktyg till människor blir ett bättre samhälle. Folkbildningen som källa till nya kunskaper och perspektiv, nya språk, uttryck och utbyten är just ett sådant verktyg.

Oavsett var vår kulturella och demokratiska bildningsresa börjar är den viktig, för oss som individer och för samhället. Kulturell och demokratisk bildning är också centralt för vår förmåga att klara av omställningar. När vi inte räds förändring utan känner tillförsikt i att kunna finna vägar framåt kan vi möta framtiden mycket bättre. Oavsett om det gäller ekonomiska konjunkturer, strukturomvandlingar på arbetsmarknaden eller klimatförändringar är intellektuell och social rörlighet stora tillgångar för oss när det gäller vår förmåga att ställa om. Det handlar om att kunna ställa om såväl i tanken som i det fysiska livet.

Samhällets förmåga att utvecklas är beroende av bildningen hos medborgarna. Kulturell och demokratisk bildning är en fråga om såväl beredskap som framtidstro, och det är en del av den svenska modellen. Folkbildningen upprätthåller omistliga arenor och kontaktytor för människor att hantera samhällsomvandlingar och de nya verkligheterna. Utan folkbildning riskerar vi att stagnera.

Den demokratiska aspekten av folkbildningen handlar i grunden om att demokratin ska gå från att vara formell till att vara reell – att den ska kunna bäras av folkflertalet. Alla människor ska kunna påverka sitt liv och samhället. För att det ska vara möjligt behöver vi kunna förstå samhället. Vi behöver kunna analysera det kritiskt och veta hur vi kan förändra det. Demokratiskt bildade medborgare som organiserar sig i levande folkrörelser och rika föreningsliv får demokratin att förverkligas i vardagen. Det är också på det sättet alla kan påverka framtiden och vardagen, på jämlika grunder oavsett plånbok eller bakgrund.

Folkbildningens aktörer når ut i samhället, på bredden och på djupet, som få andra. Det ökar tilliten till människor, skapar samhörighet och får fler att engagera sig i vårt gemensamma samhällsbygge. När det finns krafter som vill undergräva tron på demokratin, antingen via parlament eller via propaganda eller rädsla, är folkbildningen en av våra viktigaste motståndskrafter.

Herr talman! Folkbildningen är fri och frivillig. Den byggs underifrån, av människorna själva, och staten intar här en ganska medveten distans för att inte inskränka den friheten. Samtidigt har staten mål med de pengar vi ger till folkbildningen, så det är självklart att staten är angelägen om att medlen ska ge avsedd effekt. Detta samspel förutsätter en ömsesidig respekt.

Därutöver är folkbildningen väldigt engagerad i att få vara med och bygga samhället, och under mandatperioden har regeringen mycket konkret inkluderat folkbildningen i samhällsbyggandet. Ett givet exempel är Kunskapslyftet. Vi vet att det är vägen till att fler ska få jobb och att man ska kunna få tag på rätt kompetens. Vi vet också att det är det som är vägen framåt för att Sverige ska kunna fortsätta vara en kunskapsnation och inte en nation som konkurrerar med sänkta löner och villkor. Regeringen har därför utökat antalet platser på folkhögskolorna med 5 000. Det är för att människor ska kunna ta sig vidare i livet och för att arbetsmarknaden ska kunna utvecklas.

Ett annat mycket konkret exempel på hur regeringen har inkluderat folkbildningen i samhällsbygget är bildningen av alla nyanlända. Tack vare de studieförbund som finns i hela landet – från norr till söder, på de minsta orter och i de största städer – har nyanlända kunnat få svar på frågor som: Hur talar jag språket? Hur funkar samhället? Vilka regler gäller? Hur kan jag bli delaktig i samhällsutvecklingen? Hur kan jag bidra? Hur kan jag ta mig vidare?

Bara under hösten 2015 organiserade studieförbunden språkinträdning och samhällsinträdning för över 70 000 nyanlända. Sedan har det fortsatt, och det är ett engagemang som kommer underifrån, från studieförbunden själva. Detta är integration i praktiken. Det handlar om att ta vara på våra mänskliga resurser.

Herr talman! I det betänkande som behandlas här finns det skäl att kommentera några saker. För det första kan vi notera att Moderaterna gör en neddragning av det generella stödet med 13 miljoner, vilket handlar om en nedjustering av lönerna. Dessutom slopar man hela det anslag för integration som tilldelas studieförbunden, vilket är 175 miljoner.

För det andra finns en reservation i betänkandet som undertecknats av Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Reservationen säger kortfattat att trenden med tillfälliga medel bör vändas till att vi ökar det generella bidraget. Andemeningen i detta är på många sätt rimlig och sympatisk. Bekymret är bara hur partierna agerar i praktiken.

Centerpartiet, som stöder reservationen, behåller de tillfälliga medlen för integration men minskar det generella anslaget med 13 miljoner – samma som Moderaterna. Det är ingen större förändring, men det stämmer illa överens med vad som sägs i reservationerna.

Kristdemokraterna behåller inte de tillfälliga medlen för integration utan kapar bort 135 av 175 miljoner. Därutöver skär de ned det generella anslaget med 108 miljoner. Detsamma gäller Liberalerna, som är författare till reservationen. De behåller de tillfälliga medlen men minskar däremot det generella anslaget med 188 miljoner. Det är samtliga kunskapslyftsplatser som ryker. Här har vi tre varianter på ett agerande som nog bara är möjligt i opposition.

Den tredje kommentaren gäller Sverigedemokraterna. De tar bort samtliga medel för integration. Dessutom skär de ned på tolkutbildningen så att även språkförståelsen blir lidande. De skär ned på det generella anslaget med 310 miljoner. Utöver de svåra ekonomiska följdverkningar som detta skulle få är deras motivering till det ett allvarligt angrepp på folkbildningens grundprinciper. De vill dels hindra människor från att inleda sin bildningsresa där de faktiskt står, dels begränsa vilken typ av bildning som människor ska få ägna sig åt och vad som ska accepteras.

Herr talman! Återigen: För oss socialdemokrater är kulturell och demokratisk bildning en bärande del i samhällsbygget. Det handlar om människans frihet, utvecklingsförmågan i samhället och att fördjupa demokratin. Det är inget strössel ovanpå kakan utan det är själva bindemedlet i den, det som får den att hålla ihop. Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 87 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag trodde ett tag att jag var helt fel ute och hade fel betänkande framför mig. Det är inte budgetbetänkandet som vi ska diskutera i dag utan ett betänkande med motioner från den allmänna motionstiden om jag har förstått det rätt. Det är ju så. Det är inte budget vi ska diskutera.

När jag suttit och lyssnat på alla här inser jag att nästan alla vill samma goda sak med folkbildningen. Den är bra för Sverige, bra för människor, bra för samhällsbygget, och så vidare. Vi ser alla på något sätt samma bergstopp, men vi har olika vägar dit. Så är det med väldigt mycket.

Klart är att folkbildningen gör Sverige till ett starkare land. Det är studieförbund och folkhögskolor som ägnar sig åt folkbildning. De har många viktiga uppgifter. En av dem är att stärka demokratin och utveckla den. Det gör i sin tur att fler människor kan delta och påverka sin livssituation och också delta i utvecklingen av Sverige.

Folkbildningens särart går som en röd tråd genom utbildningens historia. Att bryta utanförskap är en viktig förutsättning för ett framgångsrikt Sverige. Här bidrar folkbildningen, eftersom den höjer utbildnings- och bildningsnivån generellt i Sverige. Folkbildningen ger också människor möjlighet till personlig utveckling, en meningsfull fritid, deltagande i kulturlivet och ett ökat engagemang för samhällsutvecklingen.

Ett viktigt arbete som pågår i studieförbund och på folkhögskolor är att bryta utanförskapet. Där kan jag nämna det som Björn Wiechel sa om sfi-undervisningen. Migrationsöverenskommelsen från 2015, som Moderaterna stod bakom, har gjort det möjligt att så många kan läsa sfi.

Vägen ut ur arbetslöshet, utanförskap och fattigdom går alltid genom att stärka den egna personen. Det kan vara en person som är nyanländ i Sverige eller en person som har varit arbetslös länge eller som av andra anledningar inte varit ute på arbetsmarknaden. Det är utbildning och kompetensutveckling som stärker den egna personen.

Studieförbunden erbjuder mest studiecirklar men också kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet. Folkhögskolorna ordnar kurser och kan ge behörighet motsvarande till exempel grundskola eller behörighet till högskola. De ordnar också kulturprogram och har öppen folkbildning.

Gemensamt för folkbildning och oss som håller på med folkbildning är att det är i mötet med andra människor som vi växer. Cirkelarna eller kurserna som vi går är deltagarstyrda. Det är en mycket bra pedagogik man använder sig av. Det är positiv pedagogik som passar många människor. Undervisningen ska bedrivas utifrån mina behov och där jag befinner mig.

Vi lever i en kunskapsintensiv tid, om man ska använda ett sådant uttryck, där det livslånga lärandet fortfarande är viktigt. Det är någonting som myntades för kanske 15 år sedan när vi började tala om det livslånga lärandet. Det är fortfarande aktuellt även om andemeningen i det har förändrats.

I dag talar vi om digitalisering, globalisering och en teknisk utveckling som pågår hela tiden. Vi behöver lära oss nytt i våra yrken hela tiden. Det är nödvändigt för att klara utbildningsnivån. Där har vi folkbildningen som en stark och bra partner.

Prot. 2016/17:113

18 maj

-----

*Spel- och folk-
bildningsfrågor*

Både studieförbunden och folkhögskolorna har en lång erfarenhet av att utbilda människor. Om vi utnyttjar den erfarenheten på rätt sätt kan hela Folkbildningsverige bidra till arbete, välfärd och livslångt lärande.

Folkbildningen är omfattande och otroligt innehållsrik. Den möter nya behov i samhället. Just därför är det viktigt att folkbildningen följer med i samhällsutvecklingen så att den går hand i hand med det som sker i samhället. Det gäller oavsett om det handlar om fortbildning, det livslånga lärandet, digitalisering, globalisering, etcetera. Vi har sett hur folkbildningen har gett nyanlända ett verktyg för att komma ut i samhället och klara sig i samhället.

Folkbildningen ger ökat självförtroende, personlig utveckling, ökade kunskaper och färdigheter och ökade möjligheter att göra sin röst hörd. Det handlar om att lära sig att föra sin egen talan och kunna påverka den egna livssituationen eller någonting annat man tycker är tråkigt. Då är folkbildningen väldigt viktig.

Sedan kan folkbildning också vara väldigt rolig. Allting behöver inte vara så nyttigt. Det kan vara roligt att gå på en kurs på ett studieförbund och till exempel laga mat eller någonting annat. Där får man gemenskapen med andra människor. Ibland räcker det med att det bara är kul.

(Applåder)

Anf. 88 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi debatterar nu kulturutskottets betänkande nr 6 *Spel- och folkbildningsfrågor*. Jag tänkte inte tala så mycket om folkbildningsfrågor. Där tycker jag verkligen att Björn Wiechel har sagt det som jag håller med om. Jag tänker uppehålla mig vid de delar som behandlar spel.

Vi har haft ett antal motionsbetänkanden sedan höstens allmänna motionstid. Det var innan Spelutredningen kom med sitt betänkande. Nu debatterar vi precis när utredningen har gått ut på remiss och vi egentligen som mest sitter och väntar på nästa års debatt, där vi hoppas att vi får tala om en proposition. Det ser vi väldigt mycket fram emot.

Flera här har varit inne på en hel del av motionerna, och jag ska inte prata om de motioner som behandlar regleringen. Där är de flesta partierna överens om att det bör bli en omreglering, och det är på gång i och med Spelutredningen. Men jag ska dyka ned i några av motionerna.

Den första motion jag tänker prata om är den som Per Lodenius lyfte fram tidigare i debatten, nämligen en motion från Rickard Nordin om spel som kulturform. Ibland kan man fundera på om Centerpartiet vill att spel ska vara idrott eller om det ska vara kultur. Väldigt många tycker också att det ska vara näring.

Egentligen kan jag bara hålla med om att det finns delar som tillhör kulturen. Jag skulle vilja påminna om att det finns en hel del som staten redan gör i dag. Till exempel har Kungliga biblioteket ett uppdrag att svara för att samla in, förvärva och beskriva film, musik och spel. Man forskar på kulturen runt spel, vad som händer när man spelar och hur spelen är uppbyggda. Det tycker jag är ett intressant uppdrag, och jag kan verkligen rekommendera besök på Kungliga biblioteket för att ta del av många av de gamla spel som finns sparade där.

Det andra som jag tänker dyka ned i är det som Roland Utbult tog upp om spelberoende. Där görs mycket redan nu. Roland lyfte fram vad Svenska Spel gör när det till exempel gäller spelkort, men man ska inte glömma att det är Svenska Spel som finansierar forskningen och den professur som finns på området i dag. Det kommer också många förslag på området i samband med Spelutredningen. Men något som jag tror att vi är många som verkligen applåderar är att vi här i riksdagen har klubbat ett förslag om att redan nästa år lyfta in spelberoendet i socialtjänstlagen. Jag tror att vi alla kan känna oss nöjda med att regeringen äntligen fick fram den där propositionen.

Jag ska gå tillbaka till frågan om gränsen mellan gaming och gambling, som Per Lodenius tog upp. Jag tror inte att det är fullt så enkelt. Det är mycket som suddas ut mellan film och spel när det gäller kultur, men det är också många gränser som suddas ut mellan de sociala spelen och gambling. Det är många sociala spel där man indirekt spelar om pengar, och det är mycket beroendeframkallande spel som ger snabba pengar och drar in stora summor pengar. En fråga som jag tror att vi kommer att behöva återkomma till är var de olika gränserna går mellan spel.

Med detta vill jag yrka bifall till kulturutskottets förslag till beslut. Jag ser väldigt mycket fram emot och hoppas väldigt mycket på att vi nästa år kanske får debattera ett väldigt stort propositionsbetänkande som gäller omreglerad spelpolitik.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

§ 12 Konstater och kulturskaparnas villkor

*Konstarter och kultur-
skaparnas villkor*

Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU10
Konstarter och kulturskaparnas villkor
föredrogs.

Anf. 89 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Nu ska vi debattera betänkande KrU10 om konstarter och kulturskaparnas villkor. Det är ett motionsbetänkande, alltså motioner som har inlämnats under den allmänna motionstiden.

Vi har fem reservationer i ärendet. Självklart står vi moderater bakom alla dessa, men jag yrkar bifall endast till reservation 1.

Mina alliansvänner kommer att ta upp många av de viktiga frågor som finns i betänkandet. Jag tänker endast koncentrera mig på ett område och i mitt tycke det mest viktiga området av konstarterna, nämligen litteraturen.

Skaldekonsten sa man förr, men numera säger man mer modernt litteraturen. Litteraturen och barns rätt till litteratur var en av alliansregeringens främsta prioriteringar under vår regeringstid. Vi lade grunden till att lyfta fram litteraturens och läsandets betydelse för i princip samhällets utveckling.

Den nuvarande regeringen, bestående av socialdemokrater och miljöpartister med hjälp av Vänstern, har gjort en del bra saker på området. Men i stället för att koncentrera sig på de viktiga insatserna har man smetat ut dem så att de inte lönar sig särskilt bra och inte blir särskilt effektiva. Det är ju viktigt att stimulanserna riktas rätt.

Vi vet att den här strategin leder till att de som redan är läsmotiverade och har tillgång till litteratur gynnas än mer, medan de som inte har stimulans eller motivation blir utan. Det är inte bra, tycker vi moderater och Alliansen. Om nu Socialdemokraterna vill ha en budgetdebatt också i detta betänkande kan jag redan nu skriva under på att vårt förslag är finansierat.

Vad jag menar med att litteraturen och läsandet är så viktigt för hela samhället är att det är grunden för den språkliga och intellektuella utvecklingen, inte bara för barn utan även för oss vuxna. Barns läsande är mycket mer än en önskan från samhällets sida att nya generationer ska vara bildade och litterära. Det handlar om att unga människor ska kunna ta tag i sin egen utveckling och ta till sig kunskap. Om man kan läsa och har möjlighet att studera kan man förändra sitt eget liv. Vi moderater vill att den extra lässatsningen ska gå till grupper som i dag inte har tillgång till detta. Vi vill rikta satsningen till barn och unga i socioekonomiskt svaga områden.

I dagens tekniksamhälle, herr talman, kan man utnyttja både ljudböcker och andra tekniska hjälpmedel för att ge barn som har svårt att fokusera hjälp med att ta till sig litteraturen. Genom stimulans av flera sinnen, både syn och hörsel, kan fler barn tillgodogöra sig litteraturen. Det är viktigt att vi använder den digitala tekniken och dess möjligheter på det här området. Det borde regeringen beakta och satsa betydligt mer på än vad man har gjort och ta in i sina framtida lässatsningar, för tillgång till litteraturen och läsandet är viktigt, inte bara för barn och unga utan för hela samhället.

(Applåder)

Anf. 90 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! I betänkandet *Konstarter och kulturskaparnas villkor* behandlar vi många motioner som man kanske inte i första hand trodde skulle hamna i detta block. Jag säger detta till er som lyssnar och kanske blir förvirrade.

Förra året väckte vi en motion som blev ganska uppmärksam. Motionen handlar om att vi vill knyta bibliotekens uppdrag närmare till medborgarna. Det är ett principiellt ställningstagande, där vi vill att de skattefinansierade verksamheterna också ska gå till oss som är med och finansierar dem. Vi har samma principiella ställningstagande inom sjukvård och skola. Denna debatt hölls förra året, så jag tänker inte fördjupa mig i detta i dagens debatt.

Jag ska kort kommentera vår andra reservation inom biblioteksområdet. Den handlar om att bibliotek bör prioritera en samling av litteratur på svenska och på våra minoritetsspråk före böcker som är skrivna på andra språk. Argumenten är delvis desamma som jag tidigare nämnt, men biblioteken har även i uppdrag att värna vårt språk. Officiellt är det svenska och våra minoritetsspråk vi talar.

Herr talman! Nu ska jag tala om film. Den största propositionen innan ministern lade fram kulturarvspropositionen var den om filmen. Filmen var förra årets hetaste kulturpolitiska fråga och debatterades flitigt. Många gånger har vi diskuterat och förklarat vår åsikt.

Vår reservation handlar om finansiering, och det finns ett tillkännagivande. Vi begär en förutsättningslös utredning av en differentierad biografavgift för inhemsk film och utomeuropeisk film. Det skulle ge den svenska filmen ett välbehövligt tillskott samtidigt som det ökar svensk films inhemska konkurrenskraft.

Vi vill även att regeringen noggrannare utreder hur mervärdesskatteshöjningen påverkar småortsbiograferna.

Sverigedemokraterna är hela Sveriges parti, och vi vill inte att småortsbiograferna ska bli drabbade av Stockholmspolitiken, som det verkar finns en förkärlek för.

Ska vi ha en levande landsbygd måste det också finnas något att göra. Här fyller biograferna en viktig funktion, inte minst för ungdomar och familjer.

Herr talman! Jag ställer mig frågan: Är mervärdesskatteshöjningen verkligen den bästa vägen att gå. Mitt svar är: Nej, det är det inte.

Att regeringen varken ser detta eller lyssnar på majoriteten i riksdagen är beklagligt. Jag står här i dag för att åter påminna ministern och övriga partier om att vi inte tänker lägga oss ned och låta fattade beslut hamna i högen ”vi-tar-det-senare”. Ett beslut är fattat – se till att genomföra det nu!

Herr talman! Jag tänkte nämna något om vår höstbudget eftersom ett anslag där hamnar inom detta område. Vi höjer Operans anslag med 9,8 miljoner till den renovering som maskineriet behöver. Vi gör denna höjning för att behovet finns och för att vi inte vill att de ska låna pengar.

Jag står givetvis bakom alla våra reservationer men yrkar bifall till reservation 12.

Anf. 91 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Sverige blir ett alltmer mångkulturellt land, vilket skapar många nya möjligheter. Kultur stärker också självförtroendet och gör att fler tar till vara yttrandefriheten. Detta i sin tur stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle.

Att vi har fria konstnärer och kulturskapare som kan arbeta utan risk för censur och förtryck är helt avgörande för ett öppet och demokratiskt samhälle. Var än vi kan se tendenser till att det fria skapandet hotas måste vi finnas och stå upp för det demokratiska och öppna samhälle vi vill ha.

När demokratin hotas i ett land är det det fria ordet, pressfriheten och den fria konsten som står i första ledet att brytas ned. Det finns många platser i världen där konstnärer riskerar sitt liv för att med sin konst beskriva den värld de lever i.

Sverige måste då ge de konstnärer som har fått fly för sitt konstnärskap möjlighet att kunna fortsätta sitt skapande. Att värna demokratin, det fria ordet och den konstnärliga friheten är en gemensam uppgift för alla demokratiska länder. I Sverige ger flera kommuner och regioner en fristad till professionella konstnärer som lever under hot i sina hemländer. Här får konstnären en fristad under några år för att kunna leva och fortsätta arbeta med sitt skapande i trygghet. Det är viktigt att så många kommuner och regioner som möjligt ger förföljda konstnärer en fristad. Det kan också,

som ytterligare en positiv effekt, ge ett viktigt tillägg till kommunens och regionens kultur och utveckling.

Under alliansregeringen ökade antalet fristadskommuner stadigt. Det är ett arbete som måste fortsätta. Demokratin måste ständigt försvaras. Den kan aldrig tas för given. Det är angeläget att vi fortsätter att arbeta för att fler konstnärer som behöver en fristad för att kunna utöva sitt konstnärskap ges möjlighet att få denna fristad i Sverige.

Herr talman! Det finns potential och stor kompetens inom kulturområdet över hela landet. Samtidigt ligger i dag mycket nationell expertis i storstäder och då främst i vår huvudstad. Vad jag vill poängtera är att vi missar massor av talang och kreativitet ute i landet som borde komma fler till del.

Detta vill vi i Centerpartiet ändra på. Genom den digitala tekniken har mycket kultur och kunskap blivit mer tillgänglig för många fler. Det har blivit enklare att sprida kultur, och möjligheten till delaktighet är nu större än någonsin. Den tekniska utveckling vi är mitt inne i ger fler möjlighet att finna ett uttryck som passar just dem. Det skapar dessutom företag, jobb och exportinkomster.

Möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste tas till vara. Vi har inte råd att stå vid sidan om.

Vi har ett kreativt entreprenörskap som engagerar många, och vi vet inte i dag vilka nya kulturella yttringar som kommer att uppstå när tekniken fortsätter att utvecklas.

Samtidigt vet vi att villkoren för kulturskapare ofta är tuffa. Det gäller för kulturskapare över hela landet – men kanske än mer för de konstnärer som finns utanför våra storstadsområden. Inkomsterna för konstnärer och kulturskapare är generellt låga i förhållande till den tid de lägger på sitt skapande och i förhållande till den utbildning de har fått. De verkar också ofta som frilansare och då många gånger som egenföretagare.

Därför ser vi i Centerpartiet att det är viktigt att göra en översyn av skatte- och avdragsregler för att skapa likvärdiga och goda förutsättningar för företagare och frilansare inom kultursektorn. Det behövs kort sagt en helt annan politik än den skattehöjarpolitik och företagsfientliga politik som vänsterregeringen bedriver.

I Centerpartiet ser vi i stället möjligheterna i det konstnärliga entreprenörskapet. Vi föreslår till exempel en ny företagsform som passar perfekt för den kulturskapare som vill pröva om idén man har för sitt skapande fungerar. Vi kallar förslaget för ingångsföretagande.

Det kräver ingen kunskap om den byråkrati eller skattelagstiftning som är förknippad med företagande i dag. Ingen moms behöver bokföras, inga egenavgifter betalas och ingen preliminärskatt beräknas.

Det enda som ingångsföretagaren behöver hålla koll på är omsättningen i bolaget, där ett tak ska finnas. I stället för de vanliga skatterna och avgifterna ska man betala en skatt på 25 procent, baserad på omsättningen.

Med Centerpartiets förslag om ingångsföretagande skulle fler kulturskapare i vårt land kunna skapa mer med mindre byråkrati.

Det kan finnas fördelar i att verka som egenföretagare inom kultursektorn. Det är något jag själv har erfarenhet av som danslärare och egenföretagare. Men tröskeln till företagande och frilansarbete är i dag onödigt hög. Denna tröskel måste sänkas.

Herr talman! En av de kulturformer vi diskuterar i dag är filmen. Det är kanske den kulturform som flest människor tar del av. Inte minst biografkulturen är en viktig och tillgänglig kulturform i hela landet. Biografen är också en kulturform som lockar alla ålderskategorier: barn, ungdomar och äldre. Men nu hotas biografkulturen. Den hotas av regeringens kraftiga momshöjning på biobiljetten från 6 till 25 procent.

Momshöjningen på biobiljetten är, tillsammans med andra kraftiga skattehöjningar som regeringen genomfört och genomför, till exempel fördubblingen av arbetsgivaravgiften för unga, ett dråpslag mot den svenska biografkulturen. Det är en dubbelstöt för många biografer, som kämpar med små resurser – en dubbelstöt som innebär att biografer kommer att läggas ned. Och det är biografer främst på små orter och på landsbygden som drabbas värst. Det är små privata aktörer och föreningsdrivna biografer som inte har några marginaler.

Det stöd som regeringen säger sig ge till de mest drabbade biograferna, de så kallade gröna biograferna, som får ta hela den faktiska momshöjningen från 6 till 25 procent, hjälper föga. Att regeringspartierna dessutom vill ge bidrag för att bygga kompletterande biografer på vissa orter späder bara på den kommande biografödöden ännu mer.

Biografen är i dessa samhällen ofta ortens kulturbärare och fyller flera funktioner, som samlingssal, bygdegård, skolaula och teaterscen och som förmedlare av opera, konserter och balett. Dessa verksamheter hotas när bion försvinner.

En majoritet i riksdagen har beslutat om ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska ”utreda en alternativ finansiering av filmpolitiken med utgångspunkt i att behålla den nuvarande mervärdesskattesatsen på biografbiljetter”, som var 6 procent när beslutet fattades.

Ännu, snart ett år efter riksdagens beslut, har regeringen inte levererat ett svar på detta, liksom regeringen heller inte har svarat på de övriga sex tillkännagivanden gällande filmpolitiken som beslutades om vid samma tillfälle.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 6 och också rikta uppmärksamhet mot det gemensamma särskilda yttrandet från de fyra allianspartierna.

(Applåder)

(forts. § 14)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.51 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU21 Ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU4 Vissa frågor om Försvarsmaktens personal

Punkt 1 (Värnplikt och bemanning)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

241 för utskottet

40 för res. 1

13 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 19 MP, 19 C, 18 V, 15 L

För res. 1: 38 SD, 2 -

Avstod: 13 KD

Frånvarande: 13 S, 13 M, 9 SD, 6 MP, 3 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Punkt 2 (Personalförsörjning)

1. utskottet
2. res. 4 (C)

Votering:

204 för utskottet

19 för res. 4

70 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 38 SD, 19 MP, 18 V, 15 L, 13 KD, 2 -

För res. 4: 19 C

Avstod: 70 M

Frånvarande: 14 S, 13 M, 9 SD, 6 MP, 3 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Premier och villkor)

1. utskottet
2. res. 6 (M)

Votering:

153 för utskottet

70 för res. 6

71 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 19 MP, 18 V, 15 L, 1 -

För res. 6: 70 M

Avstod: 38 SD, 19 C, 13 KD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 13 M, 9 SD, 6 MP, 3 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Punkt 5 (Studieuppehåll och tjänstledighet)

1. utskottet

2. res. 9 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

117 för res. 9

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 38 SD, 19 MP, 17 V, 2 -

För res. 9: 70 M, 19 C, 15 L, 13 KD

Frånvarande: 13 S, 13 M, 9 SD, 6 MP, 3 C, 4 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Punkt 6 (Veteranfrågor)

1. utskottet

2. res. 12 (L)

Votering:

169 för utskottet

15 för res. 12

110 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 19 MP, 19 C, 18 V, 13 KD

För res. 12: 15 L

Avstod: 70 M, 38 SD, 2 -

Frånvarande: 13 S, 13 M, 9 SD, 6 MP, 3 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU6 Spel- och folkbildningsfrågor

Punkt 3 (Spel som kulturform)

1. utskottet

2. res. 1 (SD, C, V)

Votering:

217 för utskottet

77 för res. 1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 19 MP, 15 L, 13 KD

För res. 1: 38 SD, 19 C, 18 V, 2 -

Frånvarande: 13 S, 13 M, 9 SD, 6 MP, 3 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Prot. 2016/17:113
18 maj

Punkt 4 (Spelinstitut)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

254 för utskottet

40 för res. 2

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 19 MP, 19 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res. 2: 38 SD, 2 -

Frånvarande: 13 S, 13 M, 9 SD, 6 MP, 3 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Konstarter och kultur-
skaparnas villkor*

§ 14 (forts. från § 12) **Konstarter och kulturskaparnas villkor** (forts. KrU10)

Anf. 92 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Inledningsvis skulle jag vilja uppmärksamma kammaren på det särskilda yttrande som är kopplat till punkt 13 om filmpolitiken. Jag står naturligtvis bakom Liberalernas reservation, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till den gemensamma alliansreservationen 6 under punkt 8.

Herr talman! När det gäller vår gemensamma alliansreservation nöjer jag mig med att instämma helt i det som min kollega Per Lodenius anförde före voteringen om fristadskonstnärer. Vi har precis samma åsikt i denna del.

Herr talman! I stället skulle jag vilja tala lite mer om bredden i betänkandet. Konsten och kulturen har ett egenvärde – det tror jag alla är ganska överens om – och politiken för området kan inte bara ses inom ramen för kulturpolitiken. Det är här vi skiljer oss åt. Vi från Liberalerna anser att detta måste ses i ett bredare perspektiv. Det handlar om social trygghet, upphovsrätt, näringsfrågor, skattepolitik och andra områden. Tillgång till mångfald och konstnärlig kvalitet är grunden för god kvalitet i konsten. Och med en yrkeskår kan man garantera kvalitet och mångfald, varför också villkoren för kulturarbetarna är viktiga.

Från Liberalernas sida menar vi att en del i att underlätta för kulturarbetarna handlar om att skapa förutsättningar för en kulturell infrastruktur, det vill säga att en kultursamverkansmodell där är otroligt viktig, för att inte säga helt central. Undersökningar visar att merparten av kulturskaparna bor i storstadsregionerna. Då måste förutsättningarna för att finnas och verka i hela landet stärkas, förbättras och utvecklas.

De fasta institutionerna är i mångt och mycket nyskapande. Arbetet som görs där handlar således om ett kulturellt utvecklande och inte om att vara enbart en födkrok för heltidsarbetande kulturskapare. Rätt få kulturarbetare har fasta anställningar. Därför är det viktigt att skapa förutsättningar för en ny arbetsmarknad för frilansare, vilket ger bättre möjligheter att resa runt i landet, ta jobb och flytta vidare om man vill det.

Men i dagens Kultursverige saknas social trygghet. En sak som det också är väldigt svårt med i den här branschen är kompetensutvecklingsmöjligheterna, något som vi tar för givet i andra branscher. Därtill kommer upphovsrätten, som ständigt diskuteras, särskilt i våra digitala dagar. Vem har egentligen rätt till vad?

Herr talman! Generellt behöver konst- och kulturarbetarnas ekonomiska möjligheter stärkas, bland annat genom sponsring, ett sätt som vi tar upp i en av motionerna i betänkandet. Vi från Liberalerna menar att mångfalden i kulturlivet kan öka genom att fler kulturinstitutioner likaväl som kulturarbetare görs ännu mer självständiga från staten. Det kan ske genom fler stiftelser för kulturfinansiering, något som behöver skapas. Privat finansiering behöver stimuleras genom ökad avdragsrätt för exempelvis gåvor och genom gynnsamma skattevillkor för kultursponsring. Exakta modeller för de här delarna och kanske också för helt andra delar behöver naturligtvis utredas vidare, så att man ser till att de blir träffsäkra. Offentlig finansiering ska naturligtvis ske, men då i former som garanterar kulturlivets oberoende gentemot politisk detaljstyrning.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om filmpolitiken och vårt särskilda yttrande. Den 15 juni beslutade riksdagen om regeringens filmpolitiska proposition *Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik*. Det har kommit en rad anmärkningar mot denna, inte minst i beslutet. Regeringen har sedan dess på sitt bord sju tillkännagivanden från riksdagen att ta ställning till.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden och kommentarerna kring hur man avser att hantera dem har det gångna året väckt en hel del debatt och fått ganska mycket kritik. Kulturministern har uttalat att hon inte ser riksdagens tillkännagivanden som något direkt världsomvälvande, trots att de går 180 grader från den genomförda politiken. Kulturdepartementet har meddelat att beslutet om en ny filmpolitik ligger fast. Den utredning som denna kammare vill ha tillsatt ska enligt departementet ersättas av en uppföljning av befintlig politik. Regeringens svar på riksdagens beslut är att de ska omhändertas.

Låt mig från Liberalernas sida vara tydlig! Riksdagens beslut ska inte omhändertas, utan tillgodoses och uppfyllas. Det är ytterst en fråga om regeringens respekt för riksdagen och riksdagens förtroende för regeringen. Tillkännagivandena från kammarbehandlingen ligger fast – därav det särskilda yttrandet kopplat till den punkten. Vi pekar på detta och understryker att det är ett faktum.

(Applåder)

Anf. 93 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till Alliansens reservation nr 6.

Den kulturella välfärden är ett av tre grundläggande mål för den offentliga verksamheten, enligt regeringsformen 2 §. När det gäller många av dem som skapar själva kulturen kan man knappast tala om välfärd för deras egen del. Kulturskaparnas villkor lämnar mycket övrigt att önska.

Under många år har jag själv arbetat som musiker och kulturskapare. För att klara mig ekonomiskt har jag under många år fått arbeta med annat, som lärare. Det är inget fel i det, och det har varit stimulerande. Men det är det som har varit möjligheten för mig att finansiera mitt och familjens liv.

För en konstnär – låt oss ta en bildkonstnär – är detta en vanlig situation. Medianinkomsten för bildkonstnärer är 13 000 kronor i månaden före skatt, och då handlar det om samtliga inkomster från både skapandet och det arbete man har bredvid. Det kan jämföras med medianvärdet för hela konstnärgruppen, 18 200 kronor, eller 24 200 kronor i månaden, som det är för befolkningen som helhet.

Samtidigt ökar intresset för bild och form i Sverige. Det görs årligen 7 miljoner besök på konstmuseer, gallerier och konsthallar. Andelen svenskar som varje år går på minst en konstutställning har ökat varje år mellan 2010 och 2014. Nu går nästan hälften av Sveriges befolkning på konstutställning någon gång under året. Trots det stora intresset hänger alltså konstskaparnas ersättningar inte med.

Herr talman! Vilka blir konsekvenserna för demokratin om den socioekonomiska bakgrunden är avgörande för om man vågar välja konstnäreryrket? Vad innebär konstnärernas ekonomiska och sociala otrygghet för samhället och mångfalden på konstscenen?

Nya siffror från Kulturrådet visar hur mycket arrangörer, främst läns- museer, som får pengar via kultursamverkansmodellen, vilken vi alla stöder, ersätter bild- och formkonstnärer med. Den genomsnittliga ersättningen för en utställning under 2016, det år jag har siffran från, var 7 670 kronor. Ofta handlar detta om flera månaders arbete. Alla utom de som producerar innehållet till utställningarna får betalt för sin arbetstid. Det betyder att konstnärerna genom uteblivna inkomster finansierar en stor del av konstinstitutionernas uppdrag att erbjuda invånarna en vital konstscen, som det heter.

Då kan man fråga sig varför man håller på. Vad är det som gör att man ändå fortsätter eller satsar på det? Jag tror att det i första hand är så att konsten och konstverket skapas för att man helt enkelt vill gestalta någonting, skapa någonting ur en inneboende vilja att skapa, gärna så att det kommer andra till del. Jag känner sådana som skapar men låter det stanna hos dem själva och deras närmaste kamrater eller de allra närmaste. Men oftast vill man få andra att ta del av det.

Det handlar alltså inte i första hand om att tjäna pengar. Då tror jag att konsten skulle bli lidande. Men samtidigt menar vi kristdemokrater att man inte ska behöva lida för att konstskapandet anses tillhöra en mer så att säga självgående verksamhet. Eftersom Sverige långsiktigt vill ha en vital konstscen – samhällets utveckling ska ju enligt målet präglas av konstnärlig kvalitet – måste det helt enkelt gå att försörja sig på den konstnärliga verksamheten.

Därför vill vi kristdemokrater följande – se över följande, kanske jag ska säga:

Vi vill höja visningsersättningen, som halkar efter biblioteksersättningen. Sedan 2010 har den halkat efter med 20 miljoner, trots att det är lika många utövare och trots att konstnärers socioekonomiska situation har blivit sämre.

Vi vill göra enprocentsregeln, som handlar om konstnärliga gestaltningar, till en tumregel, inte till en lag, som en del andra vill göra. Vi vill uppmuntra det kommunala, det statliga och det privata att följa enprocentsregeln, som innebär att 1 procent ska gå till allmän utsmyckning vid byggnation.

Vi vill också att MU-avtalet följs av kommunerna så att konstnärerna ges bättre förutsättningar.

I Västra Götalandsregionen, där jag för det mesta befinner mig, har man satsat 1 miljon extra på MU-avtalet. Man höjer helt enkelt ersättningen till konstnärerna så att det blir lite mer möjligt för dem att leva på sin konst.

I Norge har man en konstnärsfond. Man tar ut en 5-procentig avgift på äldre konst för att hjälpa nyare konst att kunna verka. Denna modell med en konstnärsfond är något som jag tycker att vi i alla fall borde se över.

Tillsammans med mina kollegor Gunilla Carlsson, Bengt Eliasson och Niclas Malmberg besökte jag för en tid sedan Moderna Museet. Vi fick vara med om ganska spännande saker. Där fanns någonting som heter Konsten att delta. Det är ganska fyndigt: Konsten att delta.

Det handlar om att berättelser med rötter i olika kulturer görs synliga på våra konstinstitutioner, vilket ger människor en möjlighet att känna sig representerade och delaktiga i sitt nya land.

Konsten att delta är ett nätverksprojekt. Projektledaren Ola Öhlin berättade om de största utmaningarna för detta nätverksprojekt, som vill underlätta för konstnärer på flykt att komma in i det svenska konstlivet.

Ola Öhlin sa att intresset runt om i landet är jättestort och att man måste hitta former för att permanenta insatsen så att man kan ge stöd på fler platser. Om berättelser med rötter i olika kulturer görs synliga på våra konstinstitutioner blir konstupplevelsen en möjlighet att känna sig representerad och delaktig i ett land. Det ökar också kännedomen om och intresset för den mångfald som omger oss.

Vi fick stifta bekantskap med konstnären Reza Hazare. Han sa att han genom projektet lyckats hitta vänner som han får stöd av, att han har fått hjälp med ateljé och bostad och att han nu även gjort en biblioteksutställning och ställt ut på Mångkulturellt centrum.

Jag vill avsluta med att säga att vi i mitt parti, Kristdemokraterna, börjar att formulera en kulturpolitik som jag hoppas ska bidra på alla möjliga sätt här i kammaren framöver. Den grundar sig på den egentligen ganska självklara slutsatsen att det ska vara möjligt att leva och verka som konstnär.

(Applåder)

Anf. 94 AGNETA GILLE (S):

Herr talman! Vi debatterar motioner från den allmänna motionstiden om vad vi ledamöter tycker är viktigt.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer, herr talman.

Kulturfrågor berör oss alla på något sätt. Dessa kulturfrågor rör läsfrämjande, biblioteksfrågor, språkfrågor, bildkonst och kulturskaparnas villkor – alltså många viktiga kulturfrågor. Vi har tidigare hört många som har synpunkter i dessa frågor och som brinner för dem.

Att få ta del av kultur är viktigt för oss människor, oavsett ålder, kön, hudfärg, sexuell läggning, födelseort, uppväxtvillkor eller handikapp. För oss alla är kulturen oerhört viktig.

Kultur är musik, bildkonst, att läsa böcker, att besöka våra bibliotek, att få ta del av historien och att förstå samtiden och nutiden, att gå på museer, att få möta intressanta människor och att få diskutera med dem.

Välbehag kan fås genom upplevelser och genom kultur. Att folkhälsan förbättras med ett rikt kulturliv är jag ganska övertygad om – vi mår bra av att ta del av kultur.

Tänk att få njuta – live – av ett musikstycke som fyller en med kraft eller att leva sig in i en teaterpjäs och glömma vardagen för en stund och kanske få nya perspektiv på livet. Tänk att få lyssna på musik och sväva iväg eller att få gå på bio och se på film.

Tänk att få möjlighet att gå runt på ett museum eller en utställning och drömma sig bort utan att bli ruinerad. Tänk att kunna gå till ortens bibliotek för att läsa tidningen, låna en intressant bok, lyssna på ett bra seminarium eller delta i sagostunden – som mitt barnbarn är med på – med sina små.

Att få detta att fungera så bra som möjligt kräver resurser och en klok politik. Vi socialdemokrater prioriterar kultur och jobbar med att hela tiden förbättra kulturlivet i Sverige, i en bred mening.

Jag läste liberalen Christer Nylanders artikel i Svenska Dagbladet häromdagen och tycker att han sätter fingret på en viktig punkt när han skriver att kulturpolitiken ska tjäna till att stärka individen. Han skriver vidare att kulturpolitiken ska sträva efter att människor lär sig mer om sig själva, sin personlighet, sin förmåga, sina fördomar, sitt sammanhang, sitt samhälle, sin samtid och sin framtid.

Christer Nylander skriver också att bildningsresan är den vackraste och mest bestående resa en människa kan göra.

Jag tycker att det var bra. Bildningsresan startar kanske med folkbildningen, som vi hörde om alldeles nyss när Björn Wiechel höll ett fantastiskt anförande om hur viktig bildningen är.

För många av oss börjar bildningsresan i förskolan eller i skolan, med allt som hör dit, där bildningen börjar att ta form.

En av de viktigaste sakerna som finns är biblioteken – fria, öppna bibliotek där alla läsglada, kunskapstörstiga, nyfikna människor samlas.

När jag går in på Uppsala stadsbibliotek fylls jag av framtidstro och hopp. Språk från världens alla hörn hörs viskas i grupper i lokalen. Ett gäng studenter sitter och resonerar på engelska, fast jag ser att de kommer från olika delar av världen och har helt olika modersmål.

På biblioteket möts människor. Där möts studenter, barn, föräldradiga, pensionärer och arbetslösa. Där möts kunskapstörstiga människor som vill ta del av ny kunskap och information och fortsätta sin bildningsresa.

När jag läser betänkandet med motionerna från Sverigedemokraterna blir jag lite mörkrädd. Jag tycker att det är mycket allvarligt och djupt sorgligt att se Sverigedemokraternas två reservationer om biblioteken och läsandet.

I sin reservation till en av motionerna skriver Sverigedemokraterna: ”Vi anser att de svenska biblioteken är en verksamhet som är finansierad av svenska folket och därför primärt bör rikta sig mot svenska medborgare. Bibliotekens verksamhet ska vara medborgare och nationen till gagn ... Vi anser därför att bibliotekens tillgänglighet och tjänster för personer utan svenskt medborgarskap ska utredas.”

Jag blir beklämd när jag läser detta. Jag tycker att det är starkt, herr talman. Hur går man vidare i detta skrämmande scenario vad gäller framtiden för läsandet och kunskapsinhämtandet?

Jag lovar att jag kommer att fortsätta att kämpa och slåss för alla människors lika värde och för att alla människor ska ha samma möjligheter till sin bildningsresa, oavsett vad man är.

Bildningsresan är den vackraste och mest bestående resa en människa kan göra. Då, vänner, måste vi genom politiska beslut göra så att alla i samhället får den möjligheten. Det önskar jag!

(Applåder)

I detta anförande instämde Niclas Malmberg (MP).

Anf. 95 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Kulturutskottets betänkande *Konstarter och kulturskaparnas villkor* är verkligen så brett som namnet antyder. Utskottet har hanterat motioner som rör en lång rad konstarter både ur perspektivet att skapa bättre förutsättningar för kulturskapare och ur perspektivet att skapa bättre tillgänglighet till konst och kultur.

Utskottet föreslår att samtliga motioner avslås. Det får man väl tolka som att det finns en stor nöjsamhet med hur regeringen arbetar med dessa frågor. Regeringen får godkänt av kulturutskottet vad gäller kulturskapares villkor och konstarnas utveckling.

Jag vill i mitt anförande fokusera på ett område: litteratur, bibliotek och författares villkor. En viktig fråga för Miljöpartiet under valrörelsen var att stärka biblioteksersättningen. Det var någonting vi förde fram bland annat i vårt valmanifest. Detta är en fråga som regeringen har arbetat för-tjänstfullt med, och man har steg för steg också kunnat höja biblioteksersättningen. Med det senaste avtalet på plats kan vi nu konstatera att biblioteksersättningen under mandatperioden har höjts med mer än 20 procent.

Samtidigt vet vi att vi har haft en dyster utveckling vad gäller tillgång till bibliotek under en väldigt lång tid. Bibliotek har lagts ned, framför allt på mindre orter. Detta är en trend som nu äntligen är bruten. Och det är inte bara så att trenden är bruten, utan nu har vi en annan trend, nämligen att fler och fler bibliotek runt om i landet inför något som kallas för meröppet. Det är en idé som ursprungligen kommer från Danmark men som nu får fäste i allt fler kommuner. Idén bygger helt enkelt på att man med hjälp av sitt lånekort kan komma in på bibliotek också under tider när det inte finns någon bibliotekarie eller annan personal på plats.

Jag hade själv förmånen att för några veckor sedan vara med och inviga ett nytt bibliotek i Heby i Uppsala län. Det är ett bibliotek som är kompletterat med meröppet. På ytan kan man tycka att det är den tekniska utvecklingen som har löst detta med teknik som gör det möjligt för låntagare och biblioteksbesökare att komma in också på tider när det inte finns någon personal på biblioteket. Jag skulle vilja säga att det som framför allt gör detta möjligt är tillit – tillit till låntagare och tillit till biblioteksbesökare när det gäller att man värnar och vårdar sitt bibliotek också om man är där ensam en kväll utan att någon bibliotekarie är på plats.

Tillit är samtidigt det som vi ser raka motsatsen till i Sverigedemokraternas motion om att bibliotekets tjänster i första hand ska riktas till svenska medborgare. Det är ett förslag som om det bifölls skulle kräva att vi har passkontroll och id-kontroll på svenska bibliotek. Och det skulle inte ens räcka med det. För att bibliotekarierna ska kunna veta och kontrollera om en person som inte är svensk medborgare är turist eller asylsökande och därmed välkommen eller inte till biblioteket skulle det behövas omfattande register.

Angelika Bengtsson säger i sitt anförande att detta inte är en fråga som hon vill diskutera här i dag. Jag kan förstå henne – jag kan förstå att hon inte vill diskutera detta. Agneta Gille tar förtjänstfullt upp de här perspektiven, men Angelika Bengtsson väljer att inte begära replik. Jag tycker att Angelika Bengtsson nu borde ta chansen att förklara vad det är för problem som Sverigedemokraterna menar sig lösa med sitt förslag. Vad är det för problem som Sverigedemokraterna menar sig lösa?

I dag är biblioteken en plats för integration. Om man inte kan svenska och vill lära sig det kan man komma till biblioteket, läsa tidningar på svenska och låna böcker på lättläst svenska. Ska inte det vara möjligt framöver?

Agneta Gille nämnde sagostunder som finns på biblioteken. Ett barn som just har kommit till Sverige är välkommet till sagostunden på biblioteket och välkommet att lyssna på svenska, kanske för första gången. Barnet är välkommet att börja lära sig svenska och kanske till och med träffa svenska kompisar och knyta kontakter. Ska det inte vara möjligt i Sverigedemokraternas bibliotek?

Och Sverigedemokraterna gör inte halt där. De vill inte heller att biblioteken ska prioritera böcker på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken. Jag gissar att detta är ett förslag som man tänker sig ska slå mot invandrargrupper. Men det slår ju också mot de svenskar som vill lära sig andra språk. Om jag vill utveckla min engelska är det utomordentligt bra att jag kan gå och låna engelska böcker. Om jag vill börja lära mig spanska är det fantastiskt med en möjlighet att låna spanska böcker. Men i Sverigedemokraternas Sverige ska man tydligen enbart hålla sig till svenska och inte lära sig andra språk.

Paradoxalt nog slår Sverigedemokraternas förslag också mot dem som har ett annat modersmål och som vill lära sig svenska. Forskningen visar entydigt att barn och ungdomar som också får utveckla sitt modersmål och får läsa litteratur på detta har lättare att tillgodogöra sig litteratur på svenska och lära sig svenska. Vad Sverigedemokraterna uppnår med sina förslag är därmed segregation och inte integration.

Nu får Angelika Bengtsson svara här: Är det verkligen detta som Sverigedemokraterna vill uppnå? Vad är det för problem Sverigedemokraterna försöker lösa med sina motioner?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 96 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Jag har fått ersätta vår kulturpolitiska talesman Rossana Dinamarca i denna debatt.

Herr talman! Många statliga kultursatsningar och en stor del av den statliga kulturpolitiken handlar om kultur för barn och unga. Det är väldigt bra. Men det är också viktigt och angeläget att sätta fokus på de förutsättningar som finns för de professionella kulturskaparna.

Årligen görs miljontals besök på museer, konsthallar, konstföreningar och gallerier. Den svenska konstscenen är central för ett vitalt kulturliv men också för samhället och demokratin i stort. Trots det är villkoren och förutsättningarna för konstnärer att försörja sig på sitt konstnärliga arbete dåliga.

Bild- och formkonstnärer är den yrkesgrupp som har de lägsta och mest osäkra inkomsterna i det här landet. En utbyggnad av den individuella visningsersättningen skulle vara ett steg i arbetet för att förändra förutsättningarna för konstnärer genom att bidra till bättre arbetsvillkor och därmed underlätta för bildkonstens spridning.

Vi vill att det skapas en konstnärsallians för bild- och formkonstnärer. Det är viktigt att professionellt verksamma kulturskapare både får en rimlig lön och har samma sociala förmåner som andra yrkesarbetande människor i samhället. Trots att konstnärernas förutsättningar skiljer sig kraftigt från den egna företagarens eller den fast avlönade arbetarens förutsättningar antas konstnären kunna fungera i ett system som är anpassat antingen efter den fasta månadslönen eller efter småföretagets struktur. Detta leder ofta till att konstnären hamnar utanför de vanliga försäkringssystemen med rätt till a-kassa, pension och sjukförsäkring.

En modell för att komma runt problemet och förbättra frilansares möjligheter till försörjning och kompetensutveckling mellan uppdragen är en tredje anställningsform: de så kallade teater-, musik- och dansallianserna. Frilansande skådespelare, dansare och musiker kan där ha en grundanställning, och när de får annat uppdrag tar de tjänstledigt från alliansen. De här allianserna erbjuder vidareutbildning och hjälp med förmedling av uppdrag både till dem som är anställda och till dem som inte har haft möjlighet att anställas. Därigenom får konstnärerna en relativ trygghet samtidigt som de kan utvecklas konstnärligt och bidra till ett rikare kulturliv för alla.

Herr talman! Medverkan- och utställningsavtalet, MU-avtalet, har gett bildkonstnärer något bättre villkor, men avtalet följs alltför sällan. Det som framkommer när KRO/KIF har tittat på detta är att då utställningsarrangörer ersätter enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet erhåller manliga konstnärer i genomsnitt 52 procent mer i ersättning än deras kvinnliga kollegor och mer än dubbelt så mycket som personer med en annan könsidentitet än man eller kvinna. Det visar sig att de arrangörer som tillämpar MU-avtalet och har redovisat hur mycket de har betalat i utställningserättning och ersättning för arbetstid har gett manliga konstnärer i genomsnitt 10 procent mer i ersättning än de kvinnliga kollegorna. Ersättningsgapet mellan kvinnor och män är således betydligt mindre i de fall då MU-avtalet tillämpas, men likväl finns en könsbaserad skillnad. Vänsterpartiet anser att alla utställningsarrangörer som får statligt bidrag ska tvingas att tillämpa MU-avtalet.

Med detta sagt yrkar jag bifall till reservation 10.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 31 maj.)

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

- 2016/17:188 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken
2016/17:190 Rätt att fullfölja introduktionsprogram i gymnasieskolan efter flytt till en annan kommun
2016/17:191 Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 maj

2016/17:525 Skatteprioriteringar

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:526 Fler vägar till jobb – östlig förbindelse i Stockholm

av *Niklas Wykman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 maj

2016/17:1410 Svenska institutet

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1411 Bilpooler

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1412 Ansvar för skattebetalarnas pengar

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1413 Försvarsmaktens möjlighet att öva med helikopter

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1414 Statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1415 Sveriges bidrag till EUs bekämpande av desinformationskampanjer

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1416 Försvarsmaktens behov av övningsverksamhet och generalläkarens befogenheter

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1417 Falska personuppgifter

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1418 Konsekvenserna av kemikalieskatten

av *Lotta Finstorp* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1419 Förändringar i villkoren för företagare

av *Boriana Åberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1420 Besöksnäringens förutsättningar

av *Sofia Fölster* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1421 God tillgång till telefoni

av *Mattias Jonsson* (S)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

Prot. 2016/17:113

18 maj

-----

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 17 maj

2016/17:1317 Ökade uttag på grund av subventionerade läkemedel för unga

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1333 Analys av ökad antibiotikaföreskrivning till barn

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1334 Ökat tryck på sjukvården

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1347 Sveriges agerande i Unesco

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1341 Taiwan i WHO och WHA

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1364 Taiwans deltagande i WHO

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1348 Konsekvenserna av borttagande av id-kontroller

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

- 2016/17:1349 Förstärkning av gränskontrollerna vid Öresund**
av *Anders Hansson* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
- 2016/17:1350 Skäl för borttagande av id-kontroller**
av *Anders Hansson* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
- 2016/17:1352 Information till polisen om borttagande av id-kontrollerna**
av *Anders Hansson* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
- 2016/17:1345 Samverkan mellan brottsbekämpande myndigheter**
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
- 2016/17:1344 Arbetsmarknadspraktik hos danska anordnare**
av *Boriana Åberg* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)
- 2016/17:1346 Undernäring bland äldre**
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet *Åsa Regnér* (S)
- 2016/17:1362 Orättvisa villkor för återbetalning av elskatt**
av *Helena Lindahl* (C)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)
- 2016/17:1353 Kompensatoriska hjälpmedel vid högskoleprovet**
av *Lena Emilsson* (S)
till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)
- 2016/17:1351 Förstärkt gränskontroll och polisens kapacitet**
av *Anders Hansson* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
- 2016/17:1360 Id-kontrollerna vid Öresund**
av *Gunilla Nordgren* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
- 2016/17:1357 Översyn av reglerna för friskvårdsbidrag**
av *Gunilla Nordgren* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)
- 2016/17:1358 Polisens rätt till kränkingsersättning**
av *Beatrice Ask* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
- 2016/17:1354 Hälsodata i Sverige**
av *Fredrik Christensson* (C)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)
- 2016/17:1356 Alkoholfri öl**
av *Karin Svensson Smith* (MP)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)
- 2016/17:1363 Ett totalförbud mot bottentrålning**
av *Lars Tysklind* (L)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)
- 2016/17:1366 Hotad rättssäkerhet**
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:1367 Demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1369 Sanktioner mot Vitryssland

av *Margareta Cederfelt* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1368 Kapacitetshöjande åtgärder på Västra stambanan

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1376 Växande vårdköer

av *Cecilia Widegren* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1372 Säkerheten vid landets polisstationer

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1373 Ökande överbeläggningar inom vården

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1374 Nyanländas etablering på arbetsmarknaden

av *Margareta Cederfelt* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1375 Ökade resurser till Tullverket

av *Thomas Finnborg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1359 Studsvikslagen

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1371 Näringslivets regelbörda

av *Margareta Cederfelt* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2016/17:113

18 maj

-----

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.39.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 8 anf. 15 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.54,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.51 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ändrad partibeteckning.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	2
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 7 Ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	2
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU21	2
(Beslut fattades under § 13.)	2
§ 8 Vissa frågor om Försvarsmaktens personal.....	3
Försvarsutskottets betänkande 2016/17:FöU4	3
Anf. 1 ALLAN WIDMAN (L).....	3
Anf. 2 HANS WALLMARK (M)	4
Anf. 3 MIKAEL JANSSON (SD).....	6
Anf. 4 HANS WALLMARK (M) replik.....	7
Anf. 5 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	8
Anf. 6 HANS WALLMARK (M) replik.....	8
Anf. 7 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	9
Anf. 8 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	9
Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (KD)	11
Anf. 10 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	12
Anf. 11 HANS WALLMARK (M) replik.....	15
Anf. 12 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	15
Anf. 13 HANS WALLMARK (M) replik.....	16
Anf. 14 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	16
Anf. 15 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	17
Anf. 16 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	17
Anf. 17 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	17
Anf. 18 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	18
Anf. 19 ANDERS SCHRÖDER (MP)	18
Anf. 20 JAN R ANDERSSON (M).....	19
Anf. 21 ROGER RICHTOFF (SD)	22
Anf. 22 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	23
Anf. 23 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	24
Anf. 24 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	24
Anf. 25 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	25
(Beslut fattades under § 13.)	25
§ 9 Spel- och folkbildningsfrågor	25
Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU6.....	25
Anf. 26 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	25
Anf. 27 PER LODENIUS (C)	27
Anf. 28 BENGT ELIASSON (L).....	29
(forts. § 11).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 10 Statsministerns frågestund	30

Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	30	Prot. 2016/17:113
<i>Beskattningen av arbete</i>	30	18 maj
Anf. 30 ANNA KINBERG BATRA (M).....	30	-----
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	30	
Anf. 32 ANNA KINBERG BATRA (M).....	30	
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	31	
<i>Statsministerns påståenden om Sverigedemokraterna</i>	31	
Anf. 34 MATTIAS KARLSSON (SD)	31	
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32	
Anf. 36 MATTIAS KARLSSON (SD)	32	
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33	
<i>Vårdköer med regionala skillnader</i>	33	
Anf. 38 ANNIE LÖÖF (C).....	33	
Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34	
Anf. 40 ANNIE LÖÖF (C).....	34	
Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35	
<i>Regeringspartiernas samarbetspartner efter valet</i>	35	
Anf. 42 JONAS SJÖSTEDT (V).....	35	
Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36	
Anf. 44 JONAS SJÖSTEDT (V).....	36	
Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36	
<i>Polisernas löner</i>	37	
Anf. 46 JAN BJÖRKLUND (L).....	37	
Anf. 47 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37	
Anf. 48 JAN BJÖRKLUND (L).....	38	
Anf. 49 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38	
<i>Kömiljarden och väntetiderna i vården</i>	39	
Anf. 50 JAKOB FORSSMED (KD).....	39	
Anf. 51 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39	
Anf. 52 JAKOB FORSSMED (KD).....	40	
Anf. 53 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40	
<i>Åtgärder mot narkotika och missbruk av läkemedel</i>	40	
Anf. 54 ANTI AVSAN (M)	40	
Anf. 55 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41	
<i>Ett nytt EU-fördrag</i>	41	
Anf. 56 JOHNNY SKALIN (SD).....	41	
Anf. 57 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41	
<i>Utvisning som konsekvens av administrativa misstag</i>	42	
Anf. 58 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	42	
Anf. 59 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42	
<i>Omlokaliseringen av statliga jobb</i>	42	
Anf. 60 HÅKAN SVENNELING (V).....	42	
Anf. 61 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	43	
<i>Sänkning av ränteavdragen</i>	43	
Anf. 62 ROBERT HANNAH (L).....	43	
Anf. 63 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	43	
<i>Förbud mot religiösa inslag i skolan</i>	44	
Anf. 64 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	44	
Anf. 65 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	44	
<i>Utvecklingen av primärvården</i>	44	

Anf. 66 ANNA-LENA SÖRENSEN (S)	44
Anf. 67 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
<i>Sveriges samarbete med Frankrikes nye president</i>	45
Anf. 68 MARIA FERM (MP)	45
Anf. 69 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
<i>Stängningen av polisstationer i Dalarna</i>	46
Anf. 70 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	46
Anf. 71 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	46
<i>Ytterligare resurser till försvaret 2018</i>	46
Anf. 72 HANS WALLMARK (M)	46
Anf. 73 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	47
<i>Digital innovation</i>	47
Anf. 74 TERES LINDBERG (S)	47
Anf. 75 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	47
<i>Konflikten i Göteborgs hamn</i>	48
Anf. 76 CECILIA MAGNUSSON (M)	48
Anf. 77 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	48
<i>Förutsättningarna för små företag</i>	48
Anf. 78 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	48
Anf. 79 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	49
<i>Svenska institutets blockering av Twitteranvändare</i>	49
Anf. 80 MARTIN KINNUNEN (SD)	49
Anf. 81 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	49
<i>Regeringens näringspolitik</i>	49
Anf. 82 LARS BECKMAN (M)	49
Anf. 83 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	50
Anf. 84 FÖRSTE VICE TALMANNEN	50
§ 11 (forts. från § 9) Spel- och folkbildningsfrågor (forts. KrU6)	50
Anf. 85 ROLAND UTBULT (KD).....	50
Anf. 86 BJÖRN WIECHEL (S)	52
Anf. 87 EVA LOHMAN (M).....	55
Anf. 88 AGNETA BÖRJESSON (MP)	56
(Beslut fattades under § 13.)	57
§ 12 Konstater och kulturskaparnas villkor	57
Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU10.....	57
Anf. 89 CECILIA MAGNUSSON (M)	57
Anf. 90 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	58
Anf. 91 PER LODENIUS (C)	59
(forts. § 14).....	61
Ajournering.....	61
Återupptaget sammanträde.....	61
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	62
MJU21 Ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	62
FöU4 Vissa frågor om Försvarmaktens personal.....	62
KrU6 Spel- och folkbildningsfrågor.....	63
§ 14 (forts. från § 12) Konstater och kulturskaparnas villkor (forts. KrU10)	64
Anf. 92 BENGT ELIASSON (L).....	64

Anf. 93 ROLAND UTBULT (KD)	65	Prot. 2016/17:113
Anf. 94 AGNETA GILLE (S)	67	18 maj
Anf. 95 NICLAS MALMBERG (MP)	69	-----
Anf. 96 HÅKAN SVENNELING (V).....	70	
(Beslut skulle fattas den 31 maj.)	71	
§ 15 Bordläggning.....	72	
§ 16 Anmälan om interpellationer.....	72	
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	72	
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	73	
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.39.....	75	